

Szellemi kulturális örökség-
a megőrzés útjai

Ways of Safeguarding
the Intangible Cultural Heritage

*A pécsi nemzetközi konferencia előadásaiból / Papers of an International Conference at Pécs
2007. szeptember 17–20 / September 17–20, 2007*

Szellemi kulturális örökség-
a megőrzés útjai

Ways of Safeguarding
the Intangible Cultural Heritage

*A pécsi nemzetközi konferencia előadásaiból / Papers of an International
Conference at Pécs
2007. szeptember 17–20 / September 17–20, 2007*

Európai Folklór Intézet
European Folklore Institute
Budapest

A megjelenést támogatta/Sponsored by

Oktatási és Kulturális Minisztérium/Hungarian Ministry of Education and Culture

Nemzeti Kulturális Alap/National Cultural Fund

Szerkesztette/Edited by
Csonka-Takács Eszter

Fordítás, lektorálás/Translated by, revised by
C. Szalai Ágnes
Frank Orsolya
Thomas Cooper

Tördelte/Layout by
Pusztai János

A szerkesztő munkatársai/Co-editors
C. Szalai Ágnes
Eredics Júlia
Fazekas Zsuzsa
Havay Viktória

Felelős kiadó/Published by
Hoppál Mihály
Európai Folklor Intézet/European Folklore Institute
H-1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.
Tel. / fax: +36 1 212 20 39
www.folkline.hu

2008

ISBN 978-963-87755-5-9

Nyomdai munkák/Printed by
FV Team Nyomdaipari Bt.

Tartalom

Előszó (Kovácsné Bíró Ágnes).....	7
Françoise Rivière UNESCO Kulturális főigazgató-helyettes levele Schneider Márta kulturális szakállamtitkárhoz	11
Hagyomány és identitás (Hoppál Mihály).....	12
A szellemi kulturális örökség egyezmény végrehajtásának feladatai (Fernando Brugman).....	19
Az egyezmény végrehajtása Észtországban (Kristin Kuutma–Margit Siim).....	26
Román szellemi kulturális örökség: törvényhozói keret és konkrét megoldások (Narcisa Alexandra Ştiucă).....	31
Az egyezményhez történő csatlakozás útja Ausztriában (Anna Steiner)	33
Az egyezmény jelentősége (Soós Gábor).....	37
Állami feladatok a szellemi kulturális örökség megőrzése terén (Kovácsné Bíró Ágnes)	41
Kulturális örökségvédelem a felsőoktatásban (Felföldi László).....	47
Gangneung város erőfeszítései a helyi szellemi kulturális örökség megőrzésében (Gab Seog Choi)	55
A szellemi kulturális örökség Üzbegisztán modern kultúrájában: a Boysun Kulturális Körzet és a Shashmaqom zenei hagyományok (Alexey Arapov).....	58
Folklór és gasztronómia (Jan Pijaček).....	60
Együttműködés a kulturális örökségvédelem terén: a Pusoli Iskolamúzeum példája (Fernando García–Luis Pablo Martínez)	58
Regionális együttműködési hálózatok kiépítése a globalizáció korában (Won-Gyu Hwang)	62
Melléklet: A Városok Közötti Együttműködési Hálózat a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséért Chartája.....	64

Contents

Preface (Ágnes Kovácsné Bíró)	73
Letter of Françoise Rivière (UNESCO Assistant Director-General for Culture) to Márta Schneider (State Secretary for Culture, Ministry of Education and Culture, Hungary)	77
Tradition and Identity (Mihály Hoppál).....	78
The Intangible Heritage Convention: Challenges of Its Implementation (Fernando Brugman)	85
Implementation of the Convention in Estonia (Kristin Kuutma–Margit Siim).....	92
Intangible Cultural Heritage in Romania: Legislative Framework and Concrete Approaches (Narcisa Alexandra Știucă).....	96
The Austrian Way to the Ratification of the Convention (Anna Steiner)	100
The Significance of the Convention (Gábor Soós)	104
State Tasks in Safeguarding the Intangible Cultural Heritage (Ágnes Kovácsné Bíró)	106
The Cultural Heritage in Higher Education (László Felföldi).....	112
Efforts of Gangneung City in Safeguarding Its Local Intangible Cultural Heritage (Gab Seog Choi).....	115
Masterpieces of Intangible Heritage in the Modern Culture of Uzbekistan: Cultural Space of Boysun and Shashmaqom Musical Traditions (Alexey Arapov)	118
Folklore and Gastronomy (Jan Pijaček)	121
Cooperative Safeguarding of Cultural Heritage: The School Museum of Pusol in Elche, Spain (Fernando García–Luis Pablo Martínez).....	123
Regional Cooperative Networking in the Era of Globalization: Case Examples and Implications (Won-Gyu Hwang).....	129
Appendix: Charter of the Inter-City Cooperation Network for Safeguarding the Intangible Cultural Heritage.....	132

Előszó

A rohamosan teret nyerő globalizáció jelenségével párhuzamosan erőteljes kezdeményezések indultak meg a világ épített és természeti örökségének védelmére. Tudósok, politikusok és sok felelősségteljesen gondolkodó ember felismerte, hogy a felbecsülhetetlen értékeket óvni kell, különben évszázadok, évezredek kincsei tűnhetnek el örökre.

Az asszuáni gát építése folyamán jelentős területek kerültek víz alá, ami maga után vonta volna az ókori Egyiptom fontos régészeti, műemléki épületeinek a pusztulását. A vészhelyzet példátlan nemzetközi összefogást teremtett. Egyértelművé vált, hogy szükség van egy olyan egyezményre, amely feladatának tekinti a világörökség védelmét. 1972-ben született meg az UNESCO Egyezmény a világ kulturális és természeti örökségének védelméről (Világörökség Egyezmény), melyhez Magyarország 1985-ben csatlakozott.

A kulturális örökség védelméért felelősséget érzők számára egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a védelemre szoruló kulturális kincsek köre a kézzel tapinthatónál jóval tágabb: a „Világörökség” helyszínek, feltárások, műemlékek, természeti csodák mellett mindenhol ott vannak az emberi szellem teremtette értékek is.

A fogalmilag nehezen elkülöníthető „szellemi örökség” létjogosultságát csupán a 20. század második felében kezdték elismerni. Szakértők sokasága dolgozott, közöttük magyarok is, világszerte azon a tervezen, amelyet az UNESCO legmagasabb fóruma, az Általános Konferencia 32. ülészakán, 2003 októberében elfogadott: ez az Egyezmény a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséről.

Az UNESCO főtitkára a nemzetközi konvenciót 2004 tavaszán ratifikálásra megküldte a tagországoknak.

A magyar csatlakozás előkészítése a kulturális tárcához, nevesítve a Közművelődési Főosztályhoz került. A jogszabályokból következő államigazgatási feladatok elvégzése mellett széleskörű társadalmi egyeztető megbeszéléseket folytattunk neves kulturális antropológusok-

kal, etnográfusokkal, szociológusokkal, kulturális intézmények, civil szervezetek képviselőivel a konvenció szakmai tartalmának értelmezéséről, a magyarországi adaptáció lehetőségeiről, a ratifikálást követő állami feladatok számbavételéről. A szakértői kör az egyezményhez való csatlakozásunkat támogatta. Magyarország két és fél év után ratifikálta a konvenciót, törvényben is rögzítve azt: „2006. évi XXXVIII. törvény A szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló, Párizsban, 2003. október hó 17. napján elfogadott UNESCO egyezmény kihirdetéséről.” A Világörökség Egyezményhez tizenhárom év után társultunk. Ehhez viszonyítva is igen gyors munkafolyamat eredménye ez a csatlakozás, ami jól mutatja a szellemi kulturális örökségünk megőrzéséért érzett közös felelősségünket.

Az Egyezmény a harmincadik csatlakozó okmány párizsi letétbe helyezése után három hónappal, 2006. április 20-án lépett hatályba.

Ezt követően az UNESCO párizsi központjában és valamennyi, az egyezményhez társult országban megkezdődött a csatlakozásból eredő feladatok áttekintése, elemzése és megvalósításuk előkészítése.

Párizsban, 2006 júniusában az egyezményt ratifikáló országok részvételével megrendezték a konvenció legfőbb szervének, a Részes Államok Első Közgyűlését. Ezen a fórumon szavazással választották meg az UNESCO keretén belül működő Kormányközi Bizottság tagjait. A huszonnégy ország képviselőiből alakult testületbe Magyarország, a lehetséges maximális időre, négy évre került be, ami komoly elismerése hazánknak. A bizottság tevékenységéről a kötetben még részletesebben is szó esik majd.

2007. szeptember 17–20. között Magyarország nemzetközi tanácskozást rendezett a szellemi kulturális örökség megőrzéséről.

Európa leendő kulturális fővárosa, Pécs adott otthont az egyezmény végrehajtásával kapcsolatos állami feladatokról, a hazai és külföldi gyakorlatról, célkitűzésekről tartott konferenciának, amelyet az Oktatási és Kulturális Minisztérium Közművelődési Főosztálya a Pécsi Kulturális Központtal és az Európai Folklór Központért Egyesület–Európai Folklór Intézettel együttműködve szervezett.

Az esemény megvalósításával elsősorban az volt a célunk, hogy szakembereknek és érdeklődőknek bemutassuk az UNESCO egyezményt, és, hogy sorra vegyük Magyarországnak a konvencióhoz való csatlakozásából eredő feladatait. Fontosnak tartottuk annak tudatosítását, hogy a szellemi kulturális örökség megőrzése együttműködést igényel a kultúra világában tevékenykedők és a mindennapi élet szereplői között. A tanácskozáson 14 ország: Ausztria, Belgium, Cseh Köztársaság, Egyiptom, Észtország, Fehéroroszország, Franciaország, Koreai Köztársaság, Olaszország, Románia, Spanyolország, Szlovákia, USA, Üzbegisztán szakértői is képviseltették magukat. A 48 magyar-, és a felsorolt országokból érkezett 28 külföldi képviselő mellett az UNESCO Párizsi Központjában létesített Szellemi Örökség Osztály vezető tisztviselője is részt vett a konferencián.

Arra törekedtünk, hogy a kultúra, az oktatás, a közigazgatás területén dolgozó magyar szakemberek, a közkulturális intézmények: múzeumok, könyvtárak, levéltárak, közművelődési intézmények-, egyházi intézmények munkatársai; a Közkinccs Kulturális Bizottságok vezetői; egyetemi oktatók; polgármesterek, civil szervezetek

képviselői és egyetemi hallgatók megismerjék a nemzetközi tapasztalatokat, a követésre érdemes külföldi példákat. És természetesen, hogy a külföldiek megismerkedjenek a szellemi kulturális örökség megőrzésére irányuló erőfeszítéseinkkel, a már létező hazai gyakorlattal.

Az előadásokhoz kapcsolódva és a szünetekben „nagy” beszélgetések folytak, a résztvevőket láthatóan megragadta a téma. Sajnos, ezt az aktivitást a könyvben nem tudjuk érzékeltetni, de meggyőződésünk, hogy a konferencia teljesítette az elvárásainkat, megvalósította a célkitűzéseinket. Állításunkat igazolja, és törekvéseinket erősíti Françoise Rivière főigazgató-helyettes asszonynak, az UNESCO kultúráért felelős vezetőjének az OKM kulturális szakállamtitkárának, Dr. Schneider Márta asszonynak címzett elismerő levele is. A szöveget olvashatják a kiadványunkban.

A házigazdák által szervezett események, többek között a Világörökség helyszínen tett látogatás is, elnyerték a résztvevők tetszését. Köszönet illeti a Pécsi Kulturális Központ igazgató asszonyát, Laknerné Brückler Andreát és munkatársait a konferencia igényes megvalósításáért és a változatos, színvonalas kiegészítő programokért.

2008 első félévében két fontos program is lezajlott már. Februárban, Szófiában, a Kormányközi Bizottság ismét rendkívüli ülést tartott. Igen fontos kérdésekben jelentős előrelépés történt, például a

nem kormányzati szervezetek, azaz a civil közösségek szerepének megítélésében, a Kormányközi Bizottság üléseire szóló meghívásukban, vagy a Működési Irányelveknek a közgyűlés elé, elfogadásra történő előkészítésében és sorolhatnánk.

2008 júniusában, Párizsban megtartották a Részes Államok Második Közgyűlését, amelyen elfogadásra került a „Működési Irányelvek a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzésére létrejött Konvenció végrehajtásához”.

A Kormányközi Bizottság munkáját, tevékeny résztvevőként, jól ismerjük. Nemzetközi összehasonlítás alapján is úgy vélem, jó úton járunk, de a ránk váró munka, egyelőre, beláthatatlanul hatalmas.

Ehhez hívom társul és ajánlom fel együttműködésünket valamennyi, a szellemi kulturális örökség megőrzésének ügyéért felelősséget érző embernek.

Kovácsné Bíró Ágnes

*főosztályvezető-helyettes
Oktatási és Kulturális Minisztérium
Közművelődési Főosztálya*

*(2008 novemberétől
a Magyar UNESCO Bizottság főtitkára)*

UNESCO

Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete
Kulturális főigazgató-helyettes

Schneider Márta
kulturális szakállamtitkár
Oktatási és Kulturális Minisztérium
Budapest
Magyarország

2007. október 2.

CLT/CIH/ITH/L-367

Tisztelt Asszonyom!

Engedje meg, hogy szívből gratuláljak a Pécsen, szeptember 17-20 között a szellemi kulturális örökség megőrzéséről tartott nemzetközi konferencia lebonyolításához.

Tudomásom szerint az esemény sikeresen hozzájárult a nemzetközi együttműködéshez, számos európai országot, és a magyarországi közösségek és civilszervezetek széles körét bevonva a szellemi kulturális örökség megőrzésével kapcsolatos konvenció végrehajtásáról szóló tanácskozásba.

A közösségek részvétele saját szellemi kulturális örökségük megőrzésében az egyezmény egyik leghangsúlyosabb eleme, amint azt a Konvenció Bizottsága is megerősítette legutóbbi, tokiói ülésén. Ezért örömmel vettem tudomásul, hogy Magyarország vezető szerepet vállal ezen a területen és szeretném kifejezésre juttatni, hogy támogatom az Ön minisztériumának igyekezetét egy ilyen fontos feladat kivitelezésében és összehangolásában.

Örömmel várom jövőbeni együttműködésünket az UNESCO normatív eszközeinek bevezetésében a kultúra területén.

Kérem, asszonyom, fogadja legmagasabb elismerésemet.

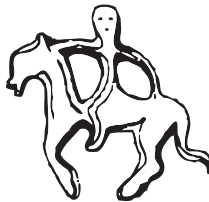
Françoise Rivière

Hagyomány és identitás

Hoppál Mihály, igazgató
Európai Folklor Intézet

12

A néprajz mint a kultúra tudománya az élet, a köznapi életvilág minden területét vizsgálja, így a közösségek működésének belső mechanizmusait ismerhetjük meg kutatásaink által. Ezáltal igen jó modellekkel szolgálhat tudományunk a társadalom, és különösen a lokális kisközösségek működésének megértéséhez. A helyi tudáskincs feltérképezése, rögzítése és újraelosztása nagymértékben segítheti az elmaradott, a fejlesztésekből kizárt vidékek egyre jobban leszakadó közösségeinek megerősítését, vagy legalább a további elszegényedés megállítását. A néprajzi kutatás eredményeinek felhasználása ebben segíthet kézzelfogható módon. Fontos ezt hangsúlyozni egy olyan korban, amikor gyakran megkérdőjelezzük a kultúrával foglalkozó tudományok hasznosságát, egyáltalán létét, mondván, hogy nem termelnek közvetlenül hasznot. A kultúrát művelni kell – ez a szó eredeti értelme. Újra kell termelni azokat az értékeket, amelyek a közösségi lét alapvető értékei, és amelyek nélkül az életet fenntartó ember nem létezhet. Ezek közül kettő különösen fontos: az identitás és a hagyomány.

A hagyomány, azaz a kulturális folyamatosság kapcsán megállapítható, hogy az állandóan visszatérő ismétlődés az egyik legfontosabb mechanizmus a kultúrában. Létezik egy igen erős tendencia, amely a régi minták fenntartását, újratermelését segíti elő. A hagyomány nem más, mint a kultúra jellegzetes mintáinak és értékeinek a továbbadása (a latin *tradere* átadást jelent) a nemzedékek között. Más meghatározás szerint a hagyomány a közösség kulturális memóriája, egy olyan emlékeztár, amely a közösség önazonosításához szükséges információkat tárolja. Ez az információ éppen a kultúra újratermeléséhez, az azonosító minták létrehozásához szükséges. Ahogy Edward Shils megfogalmazta: „a hagyomány a racionális, morális és kognitív akciók hallgatólagos összetevője a kultúrában”.

Korábban a kulturális változások szerepét és jelentőségét mértéktelenül túlhangsúlyozták, de mára az úgynevezett „forradalmi változások”-ról kiderült, hogy alig hoztak többet az évszázados kultúrák emlékeinek esztelen elpusztításánál. Mégis, az eredeti „népi” rendszer, mint egész, túl-

élte a messianisztikus újatakarást és a diktátorok bukása után tovább építkezik a régi hagyományok romjain. Sőt, sok esetben az új társadalmi rendszer azon bukik meg, hogy a deklarációkban megjelenő új (s így a régi szempontjából idegen) elemeket nem lehet vegyíteni (egybeépíteni) a régi szerkezettel. Mindazonáltal a kulturális folyamatosság egy olyan szintetikus jelenség, amely hajlékony és adaptív folyamat. A hagyomány ebben a folyamatban az identitás folyamatos fenntartásának eszköze.

S ezen a ponton válik jelentőssé a lokális fogalma. Ugyanis a helyi hagyományokhoz mindig erős identitásérzés társul (Kupiainen–Sevänen–Stotesbury 2004). A helyi kultúrák – s a nemzeti kultúrák globális nézőpontból végső soron szintén lokális kultúráknak tekinthetők – sikeresen kidolgozták a lakóhelyhez, a közvetlen környezethez tartozás érzését. Ez a lokális identitás jelenti elsősorban a környezet tiszteletét, az ahhoz való közvetlen függő-óvó ragaszkodást (sokszor ez mítoszok, helyi mondák, természeti védőszellemek formájában fejeződik ki). Ebben a kontextusban a hagyomány az önazonosság-tudat folyamatos újratermelését jelenti, az azonosulás jelképes fogódzóinak megkeresését az emlékezés számára. A hagyomány szimbolikus aspektusa nyilvánvaló mind a közember – aki öntudatlanul használja identitásának hagyományok adta jelképeit –, mind pedig az antropológus számára.

Az 1980-as évek elején több konferenciát tartottak a Nordic Institute of Folklore rendezésében, többnyire a skandináv kutatók részvételével a kulturális hagyományok és a regionális identitás kérdéseiről. Ezekből az előadásokból később megjelent egy válogatás, amely a lokális közösségek és az identitás kérdéseivel foglalkozik, valamint

hangsúlyt fektet a hagyomány helyi közösségek életében betöltött szerepére (Honko 1988).

Nem véletlen, hogy az identitás fogalma előtérbe került a múlt század utolsó évtizedeiben; ez a fogalom éppen a helyi kulturális örökség, a lokális tradíció továbbadásán alapul, mert a helyi hagyományok mindig erős érzelmi azonosulást jelentenek. Az értékek, az életmódok, a mítoszok, a hiedelmek, a hitek és a nyelvek, egyszóval a hagyományok különbözőségének elismerése adja a kulturális pluralizmus alapját. Csak a lokális hagyományok létének elismerése biztosíthatja a kulturális folyamatosságot.

1988-ban tartottunk egy nemzetközi konferenciát Budapesten a *hagyományról*, amelyen örmény, magyar, orosz, francia, amerikai, japán és holland kutatók vettek részt. A szimpózium anyagát néhány évvel később, a tanácskozáson szintén részt vevő László Ervin jelentette meg világhírű folyóiratában. Így a *World Futures* 34. évfolyamának különszáma, vagyis a világ jövőjével foglalkozó folyóirat közölte a hagyományról szóló eszme-futtatásokat. Talán több mint jelképes, hogy a világ jövőjében már akkor jó néhányan fontos szerepet tulajdonítottak a hagyományok megtartásának. László Ervin, aki a fenntartható fejlődés elméletének egyik kidolgozója volt, a konferencián a fejlődés kulturális dimenziójáról és a kultúrákat meghatározó (*cognitive map*) tudati mezők/térképek jelentőségéről szólt. Vitányi Iván „Hagyomány és modernitás” című dolgozatában Gadamert idézte, mondván, hogy „a hagyomány megőrzi a korábbi korok racionális tudásanyagát, melyet a korábbi nemzedékek felhalmoztak”, vagyis ilyen értelemben a hagyományt nem kell szembeállítani a racionalizmussal, amely igen gyakran a régi, az idejemúlt eltörlését szorgalmazta. Nem véletlen, hogy Vitányi eszme-futta-

tása végén éppen Bartókra hivatkozott, mint aki össze tudta egyeztetni az ősit és a modernet, s a kettőből alkotott időtállót.

A magyar szerzők közül kiemelkedően eredetiek az etológus Csányi Vilmos gondolatai, aki „a kultúra evolúciójá”-nak replikatív modelljét és annak működését vázolta fel megállapítva, hogy az utánzó ismétlés mechanizmusa alakította ki az emberi közösségekben az együttműködés mechanizmusait, amelyek lényegében a megszerzett tudások ismétlődő átadásán alapultak. Voigt Vilmos és jómagam a kulturális tradíciók szemiotikai modellezését vázoltuk föl dolgozatainkban. A kulturális hagyománynak különösen azt az aspektusát tartjuk fontosnak, melyet korábban meglehetősen elhanyagoltak, nevezetesen, hogy a kulturális folyamatokban két mechanizmus működik egy időben. Az egyik az ún. innovatív vagy revolucionista hatás, amely az új és még újabb elemek beépítését, a rendszer megújítását szolgálja és szorgalmazza – ez az, amit a XX. században annyira túlhangsúlyoztak Keleten és Nyugaton, a kommunizmus és a kapitalizmus ideológusai egyaránt. Míg a másik mechanizmus a rendszer, a kultúra folyamatosságát kívánja biztosítani, vagyis a hagyományok lehetőleg zavartalan átadásán és annak továbbvitelén munkálkodik. Ennek érdekében használunk többféle jelrendszert, többféle kódot és kódolást, szimbólumokat, nyelveket és gesztusokat, éneket és táncot, ételeket és ünnepi étkezéseket. Mindezek együttesen biztosíthatják a közösség számára fontos információk, a közösségre jellemző ismertetőjegyek biztonságos (gyakran túlbiztosított) átvitelét. Miért van erre szükség? Azért, mert csak így biztosítható, hogy a közösség tagjai hosszú távon is megőrizték az önzonosításhoz szükséges tudás

legfontosabb elemeit, megőrizték identitásukat. Azt mondhatjuk, hogy ez a „multikodalitás” – Jurij Lotman kifejezését használva – adja a kultúrának rugalmasságát, azt az alkalmazkodóképességet, amely nélkül nincs túlélés. A két mechanizmus, az új elemek beépítése és a régi struktúrák megőrzése, egyensúlya, illetve koronként változó dinamikája az, ami a hagyomány működésének legfontosabb jellemzője. Amikor az egyiket a másik rovására túl- vagy visszafejlesztik, akkor megbomlik az egészséges egyensúly és a kultúra megmerevedik, vagy éppen ellenkezőleg, elemeire esik szét és elveszti folyamatosságát. Pedig éppen a folyamatosság biztosítása az, ami a tradíció egyik legfontosabb funkciója.

Különösen így van ez ma, a globalizáció korában vagyis egy posztmodern korban – ahogy jellemezni szokták a mai világot. A globális egységesülés korában, mintegy annak ellensúlyozására, felértékelődnek a lokális hagyományok. A helyi kulturális értékek szerepe megnőtt a közelmúlt évtizedekben, mert a közösségek ráébredtek arra, hogy a helyi szinten felmerülő problémák megoldását hiába várják a távoli, országos szintű intézményektől.

Ezzel egyidőben az is megfigyelhető, hogy a világ uniformizálódásának idején – a farmerdivat és a baseball egyensapka korában – sohasem álmodott reneszánsza kezd kibontakozni az etnikus tudatosságnak. Legyen az ideológiai vagy a fogyasztási internacionalizmus (mint ma) idején a lokális kultúra jegyei mint etnikus jelképek kerülnek felmutatásra, hogy ezáltal meg erősítsék a kulturálisan (történetileg, nyelvileg, vérségileg) összetartozó csoportok identitását (erre példa a sámán alakja, a litván citera, a néptánc, népzene).

A közelmúlt évtizedek számos példája alapján a lokális hagyományok felértékelődésével járó, egyfajta etnocentrikus közbeszéd megerősödése is megfigyelhető. Ezt a jelenséget nem hatják át – a köznép tömegeire amúgy nem jellemző – politikai túlzások, hanem az egészséges lokálpatriotizmus, és összetartozás-tudat jellemző rá, amely nélkül nem működik egyetlen közösség sem. A lokális közösségek szélesebb körben történő összefogása az alapja a *regionális* együttműködésnek, amely a kibővült Európa közösségi együttműködésének is szerkezeti tartópillére. Már a 80-as években részt vettem Észak-Olaszországban egy *régiók Európájának* szentelt konferencián, s most látom, hogy az akkori álmok, tervek ma már valósággá váltak. Ez azt jelenti, hogy a regionalitás tudatának erősítését kell célul tűzni, de az csak erős lokális tudaton, a kis közösségek önkéntes együttműködésén alapulhat.

A lokális hagyományok könnyen elfogadhatók az egyes ember és együttműködő csoportjaik számára, vagyis könnyen közösségszervező és munkaszervező erővé válhatnak. A helyi kultúrák életmód-mintái mintegy választható paradigmák sorát tárják nemcsak az egyén, de a felelősségtől átható társadalmi szervezés számára is. A lokális hagyományok ily módon válhatnak a kulturális pluralizmus építőköveivé.

A helyi közösségek évszázados létükkel bizonyították azt a képességüket, hogy alkalmazkodni tudnak környezetükhöz mind ökológiai, mind pedig társadalmi értelemben, vagyis hogy a szomszédos népcsoportok képesek egymás mellett élni, megőrizve sajátos kulturális arculatukat. Szükség van a régi értékek, hitek és erkölcsök megbecsülésére, mert ezek nélkül úgy tűnik, nem lehet újat sem felépíteni. A hagyományok adta beidegződések erősebbek az új kulturális elemek elfogadásánál, többek között erre mutatnak rá a néprajzi és az

antropológiai kutatások a világ egymástól igen távol eső vidékein.

Arra is tanítanak ezek a kutatások, hogy a lokális kultúrák, hagyományok gazdag tudásanyagot halmoztak fel a történelem folyamán, amely tudás mindig a közösség túlélését szolgálta az adott társadalmi és természeti környezetben. Vétek volna ezt a tudásanyagot nem felhasználni. A lokális életmód-minták a nemzeti kultúra egészén belül mint kulturális paradigmák, mint választási lehetőségek szerepelhetnek, s jelentőségük éppen abban áll, hogy kipróbált megoldásként jöhetnek szóba. Egy rugalmas kulturális rendszer csak akkor képes sikerrel szembenézni a gazdasági, társadalmi, politikai kihívásokkal, ha támaszkodni kíván a helyi vagy perifériális hagyományokra, mert ebből a sokféleségből táplálkozik ereje, rugalmassága.

A tradíciók rendezik egy-egy társadalmi csoport életét, irányítják tevékenységét, és létrehozzák azt a szellemi közösséget, melyet társadalomnak nevezünk. A hagyományok irányította közösségek hozzák létre azt a magasabb rendűen szervezett kulturális egységet, amit nemzetnek nevezünk. Mindezeknek a tudatosítása azért fontos, mert a hagyomány-közösség belső összetartó ereje, és állandó erősítése, nagymértékben hozzájárul az egyén teljesítőképességéhez, annak szinten tartásához, vagyis a mai profán haszonelvűség nyelvén szólva: termelőerővé válik és válhat. Nemzeti felemelkedés pedig nincs e nélkül, nem lehetséges a hagyományok életben tartása nélkül.

„A szabadság hagyományos igenlése hasonlít bármely más hagyomány igenléséhez. Mint ilyen, erőt merít más szférák tradíció tisztelő beállítottságából, pl. a családi hagyományok és vallási hagyományok tiszteletéből, tartalmukban bármennyire különbözzenek is ezek a szabadság hagyományaitól. A nem liberális hagyományok lerombolása egy

szabad társadalomban könnyen romboló hatással lehet a szabadság hagyományaira is” (Edward Shils-t idézi Nyíri 1992: 491. A hagyományokról bővebben Shils 1981).

A lokális hagyományokból felépülő nemzeti örökség csak akkor marad fenn, ha állandóan újratelemtjük. Vagyis a hagyomány-alapú társadalom a helyi kulturális értékek megbecsülésére épül, a kisközösségek belső kezdeményező erejére épít, s ezáltal újra meg újra feltölti a közösség alkotókedvét. A hagyományok ébrentartása ily módon az önbecsülés, az egészséges lokális identitás forrása lesz, a tradíció ily módon összeköti a múltat és a jövőt.

A hagyomány nem feltétlenül maradiságot jelent. S itt engedtessek meg egy rövid kitérőt a hagyomány filozófiájáról, vagyis arról, hogy mi a szerepe a tradíciónak életünkben, illetve általában a kulturálisan összetartozó közösségek életében. Karl Popper „*Towards a Rational Theory of Tradition*” című klasszikus tanulmányát érdemes idézni, amely még a 20. század közepén jelent meg:

„Az, amit társadalmi életnek nevezünk, csak akkor állhat fenn, ha tudhatjuk, és ha bízhatunk abban, hogy vannak dolgok és események, amelyek így vannak és nem lehetnek másképpen. Itt értjük meg azt a szerepet, amelyet a hagyomány életünkben játszik. Aggódhánk, félnénk... és nem tudnánk létezni a társadalom világában, ha azt nem a nagyfokú rend jellemzné, a szabályosságok tetemes száma, melyekhez alkalmazkodhatunk. Ezen szabályosságok pusztán léte fontosabb, mint sajátos előnyök vagy hátrányaik. Szükségünk van rájuk, s ezért tradíciókként hagyományozzuk át ezeket... A társadalmi élet igényli a hagyományt” (Popper 1972: 130).

Valóban, a társadalom mindennapi életéhez hozzátartozik a hagyományok átörökítése nemzedékről nemzedékre. Különösen jó példa erre az ünnepek szokásköre és gyakorlata, melyet a néprajz és az antropológia oly nagy figyelemmel és szeretettel vizsgált. A mindennapi szokásgyakorlat, mint azt Polányi Mihály jó fél évszázada kimutatta, az a tudás, amit öntudatlanul sajátítunk el a kultúrában való benne-levés, benne-élés során, a mindennapok rejtett szabályainak betartásával (Polányi 1983: 53).

Mint néprajzos sokfelé utazván az ember szembe találkozik az idegen kultúrák és népek körében megismerhető társadalmi gyakorlattal, amelyből számomra mindig az egyik alapvetően érdekes momentum a saját kulturális hagyományhoz való viszony megjelenítése volt. A legtöbb időt Finnországban töltöttem és a finn modernizációs modell talán nem is a legrosszabb példával szolgálhat. Mint az köztudott, a múlt század elején Finnország egy nagyon elmaradott terület volt Európa északi peremén, szinte félgymati sorban. Ebből a reménytelen helyzetből a nagyon nemzeti érdekeket figyelembe vevő politika emelte ki őket. Mindenekelőtt a kulturális értékeket piederesztálra emelő gondolkodásmód tette lehetővé, hogy a Kalevala világhírűvé tétele mellett egy nagyon hatékony közoktatási rendszer kiépítésével a 20. század végére a nagy szellemi tőkét igénylő mikroelektronika világában értek el kimagasló eredményeket (lásd Nokia). Teljesen nyilvánvaló, hogy sem természeti kincseik, sem mezőgazdaságuk nem lévén a kiművelt emberfőknek a szellem erejével kellett piacépítő terméket előállítaniuk. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy megerősítették a finnek nemzeti identitását és az oktatásba fektettek minden lehetséges pénzerőt. Ennek eredménye, hogy nemcsak a középiskolai oktatás, de különösen a

felsőoktatás nagymértékben megerősödött, melynek következménye a legkorszerűbb technológiák gyors elsajátítása lett, és olyan világhírű termékek előállítására, melyek versenyképesek a világban.

Ha lehet, ez a modell még eredményesebben működik Japánban és Koreában is. A japán gazdaság természetesen a maga elszigeteltségében még jobban rá volt kényszerítve arra (a második világháború után), hogy a hagyományos japán erényeket, kulturális készségeket, a kultúrába beépített mechanizmusokat használja, elsősorban akkor, amikor átveszi, mert át kell, hogy vegye a modern világ egyes technikáit, hogy az ország modernizálódhasson. Egyszerűen arról van szó, hogy a pontosság, a megbízhatóság, a kismesterekre, a kézművesekre jellemző precizitás felhasználásával olyan modern iparágakat fejlesztettek ki, ahol éppen ezekre a képességekre volt szükség (Benedict–Szadahiko 2007). Mindezekhez járult a japán társadalom nagyfokú hierarchizáltsága, amely igen hatékonyra tette az ipari termelés modern szervezeti felépítését, a beosztottak hűsége a munkát adó vállalatokhoz hihetetlen előnyt biztosított számukra a globális világban, ugyanis a mobilitáson alapuló konkurens vállalatok munkásai éppen kötetlenségük miatt kevésbé jó minőséget produkáltak, s ez a japán áruk versenyelőnyét biztosította. A hagyományok, a közösséghez való kötődés olyan munkaerőkölcsöt alakított ki a szigetországban, amely hosszú távon az áru minőségében jelentkezett. (Erről Lévi-Strauss is írt egy érdekes tanulmányt még a 70-es években).

Egy másik példa Dél-Korea esete, ahol a 20. század második felében évtizedekig még katonai diktatúra volt, és a nagyarányú ipari fejlesztés hihetetlen mértékű modernizációt eredményezett. A városi társadalom ennek megfelelően domináns-

sá vált a vidéki hagyományosan földművelő régi koreai kultúrával szemben. A modernizáció bűvkörében ott is először mindent, ami nem Amerikából jött, mélységesen elítéltek, majd hogyan nevetésesnek tartottak. A koreai kollégák számára az ottani antropológusok elmondása szerint viszont néhány évtized alatt, körülbelül a 70-es évek végére, nyilvánvalóvá vált, hogy ezzel az erőltetett ütemű modernizációval a hagyományok nem tűntek el. Mivel négy alkalommal tölthetem hosszabb-rövidebb időt a Koreai Köztársaságban, személyes tapasztalatomról is be tudok számolni, amit helybéli kollégáimmal is megvitattam. Kiderült számomra, hogy a hagyományok tiszteletben tartása nem zárja ki a jó értelemben vett modernizációt. Rá kellett jönnöm, hogy olyan társadalmi mechanizmusok, mint például a kisközösségek lelki egyensúlyának fenntartása igen hatékonyan befolyásolhatók olyan egyszerű társadalmi technikákkal, mint például a sámánisztikus szertartások. Koreában ugyanis, egyedülállóan a világon, többségben vannak a sámániszonyok, akik a családok, a nagycsaládok, illetve a nemzetiségek szintjén az általuk vezetett szertartásokkal gyógyítani tudják a nagyvárosi stressz nyomása alatt élő mai embert.

Az etnográfia mint a kultúra tudománya minőségi adatokkal járulhat hozzá egy korszerű etnopolitikai stratégia kialakításához. A néprajz nem a statisztikai adatok számosságával operál, hanem a közvetlen személyes interjú technikájával, amely minőségi adatfeltárást tesz lehetővé. Ezt, ha kiegészítjük az antropológiai résztvevő megfigyelés módszerével, akkor a problémakezelés új lehetőségei nyílnak meg a kutatók előtt, a leírás pedig sokkal pontosabb lesz. Mindezekből következik, hogy az etnográfiai-antropológiai közelítés a társadalomtudományokban egy korábban negligált dimenziót tud a figyelem reflektorfényébe állítani,

s ebben a megvilágításban a más perspektívákból észlelt jelenségek (adatok, események, alakzatok, struktúrák) egészen más képet mutatnak, új értelmezésre szorulnak, más értelmet kapnak.

Egyszerű szavakkal kifejezve, a kulturális háttér megismerése elengedhetetlen minden politikai döntéshozatal előtt, vagy legalább törekedni kell rá. Mert bár legyenek bármily magasztosak az ideológiai elvek, a mindennapi életet a falvak (de a városok) talajszint valóságában más elvek irányítják. Bármennyire is furcsán hangzik, de a *hiedelmek rendszere* az egyik olyan belső reguláló rendszer, amely ugyan nem látványosan, de mégis hatékonyan irányítja a mindennapi élet eseményeit. Még a hetvenes évek közepén egy igazi interdiszciplináris konferencia előadásai/tanulmányai bizonyították e tézis igazságát. A társadalmi kommunikáció kutatói már akkor ráéreztek arra, hogy a hiedelmek, a nyelvhasználat, az *értékrend*, a társadalmi tudat különféle ideologikus elemei milyen jó hatásfokkal működtetik, egyszerűen befolyásolják a közösségek életét. Egyrészt a tömegek ösztönösen a közös, kulturálisan beidegződött értékrend hatására, nyomása alatt cselekszenek, mivel a dolgokról nem tudásuk, hanem csak hiedelmeik vannak, másrészt az elit tagjai tudatosan manipulálják a tömegeket a közös kulturális háttérre való állandó hivatkozással.

Mindezekből az következik, hogy a néprajz a kis közösségek, a lokális hagyományok elemzése során nyert eredményekkel tud hozzájárulni egy valós és hatékony etnopolitika kialakításához.

Irodalom

- Bauman, Z. 2001 *Community: Seeking Safety in an Insecure World*. Cambridge: Polity.
- Benedict, R.–Szadahiko, M. 2006 *Krizantém és kard. A japán kultúra újrafelfedezése*. Budapest: Nyitott Könyvműhely.
- Frank Tibor–Hoppál Mihály (szerk.) 1978 *Hiedelemrendszer és társadalmi tudat I–II*. Budapest: Tömegkommunikációs Kutatóközpont.
- Hoppál Mihály 2002 A hagyományalapú társadalomról. *Magyar Szemle* XI: 1–2: 33–39.
- . 2004 *Folklór és hagyomány (Válogatott tanulmányok)*. Budapest: Gondolat–Európai Folklór Intézet.
- . 2006 Kultúra, innováció és tradíció. *Magyar Szemle* XV: 1–2: 99–106.
- Honko, L. (ed.) 1988 *Tradition and Cultural Identity*. Turku: Nordic Institute of Folklore.
- Kellner, D. – Best, S. 1997 *The Postmodern Turn*. New York: Guilford Press.
- Kupiainen, J. – Sevänen, E. – Stotesbury, J. A. (eds.) 2004 *Cultural Identity in Transition. Contemporary Conditions, Practices and Politics of a Global Phenomenon*. New Delhi: Atlantic.
- Lash, S. – Friedman, J. (eds.) 1992 *Modernity and Identity*. Oxford: Blackwell.
- Nyíri Kristóf 1992 Hagymány és bürokratikus folklór. A magyar tanulságok. *Világosság* XXXIII: 7: 483–492.
- Polányi, M. 1983 *Personal Knowledge: Towards a Post-Critical Philosophy*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Popper, K. R. 1972 *Conjectures and Refutations*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Shils, E. 1981 *Tradition*. London: Faber and Faber.

A szellemi kulturális örökség egyezmény végrehajtásának feladatai

*Fernando Brugman, program-szakreferens
UNESCO Szellemi Kulturális Örökség Osztály*

Az UNESCO Kulturális Részlege

Az UNESCO mint az ENSZ oktatási, tudományos és kulturális szervezete 1945 november 16-án alakult, azzal a céllal, hogy az oktatás, a tudomány, a kultúra és kommunikáció területén gondoskodjék a nemzetközi együttműködésről. Az UNESCO funkciója, hogy ötleteket és elgondolásokat dolgozzon ki, valamint mércét és mintát nyújtson a felvetődő etikai kérdések megoldása révén. A szervezet egyben afféle központi tudáselosztó és információs központként is működik, miközben segít a tagállamoknak az emberi erőforrás és intézményi háttér kiépítésében.

A Kulturális Részleg az UNESCO programrészlegeinek egyike. Tevékenysége összhangban van az UNESCO három kulcsfontosságú funkciójával (képviselés, kapacitásbővítés és mintaadás) azáltal, hogy a tagállamokon belül a kulturális intézkedések hatékony bevezetését és a fenntartható kultúraipar kiépítését segítve járul hozzá az örökségvédelemhez, a rehabilitációhoz és a megőrzéshez. A részleg a népek és társadalmak fenntartható fejlődésének szolgálata során a kulturális sokféleség egyre messzebbmenő felismerésére épít, és különös hangsúlyt helyez arra, hogy holisztikus megközelítésben mozdítsa elő a kulturális örökség védelmét és megőrzését

annak mind tárgyi mind szellemi formájában. A kétéves ciklus fő prioritása – nevezetesen hogy teret biztosítson a kulturális sokféleségnek, különös tekintettel a tárgyi és szellemi kulturális örökségre – megfelel azoknak a területeknek, ahol az UNESCO kulturális ténykedése hozzáértést, szakértelmet, előnyöket és láthatóságot kínál. A következő öt főbb tárgykört tudjuk elkülöníteni: világörökség (műemlékek és területek), szellemi kulturális örökség, múzeumok, kultúrpolitika és kultúraipar.

A kulturális örökség

A „kulturális örökség” kifejezés jelentéstartalma időről időre változott, az elmúlt évtizedben pedig jelentősen átalakult. Eleinte a kultúrák – sokszor valamely nemzeti kultúra – monumentális emlékeit értették ezen, majd egyre inkább új nézőpontból beszéltünk az örökség kérdéséről és újabb kategóriákra is kiterjesztettük, mint pl. a víz alatti örökség vagy a szellemi örökség. A kultúrával kapcsolatos szavak és gyakorlatok értelmezése, valamint a különféle műemlékek és területek pontos funkciójának és értékének fokozatos megfogalmazása követte ki azt az utat, amelyen a kulturális örökség újfajta megközelítéséhez, védelméhez és tiszteletéhez elérkeztünk. Ezek az új megközelítések a közösségekben és csoportokban találják meg azt az erőt, amely azonosul a szellemi vagy élő örökséggel, azt élte-ti, újjíateremti és továbbadja. Ez a szemlélet akkor csúcsonyosodott ki, amikor 2003-ban elfogadták az Egyezményt a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséről. Ma a kultúra fogalma – csakúgy mint a kulturális örökségé – nyitott fogalom, amely folyamatosan fejlődik és alakul, miközben magába olvasztja a világ valamennyi tájáról, így az újonnan fejlődésnek indult területekről származó nézeteket és tapasztalatokat.

A szellemi kulturális örökség felé

Az UNESCO már régóta jelentős erőfeszítéseket tesz a szellemi kulturális örökség megőrzésére – ezeket koronázta meg az egyezmény 2003-as elfogadása. Magát a kérdést Bolívia vetette föl

elsőként 1973-ban – azóta számosan reflektáltak rá, találkozókra, programokra került sor, projekteket terveztek és hajtottak végre. A mintegy harminc év során szerzett tapasztalatok nagyban meghatározták az új nemzetközi egyezmény szövegét, amelyet 2001 és 2003 között dolgoztak ki. A folyamat lépéseiről – akár mint jogi szöveg-változatokról, akár mint programokról – részletes leírást találunk az UNESCO weboldalán: www.unesco.org/culture/ich.

2002 szeptemberében 110 ország képviselői közül 72 kulturális miniszter vett részt a szellemi kulturális örökségről és kulturális sokféleségről Isztambulban folytatott harmadik kerekasztal-tárgyaláson. Elfogadták az Isztambuli Nyilatkozatot, amelyben elismerték a szellemi kulturális örökség értékét és javaslatot tettek egy új nemzetközi egyezmény elfogadására. Ugyanebben a hónapban Párizsban összeült az első kormányközi szakértői találkozó, amelynek feladata az volt, hogy előzetesen felvázolja a szellemi kulturális örökség megőrzését szolgáló egyezményt. Számos további kormányközi találkozót követően az UNESCO közgyűlésének Kulturális Bizottsága javaslatot tett arra, hogy az Általános Konferencia konszenzussal, mint az UNESCO egyezményét fogadja el a *Nemzetközi egyezményt a szellemi kulturális örökség megőrzéséről*. Az egyezményt ezt követően 2003. október 17-én 120 igen szavazattal, 8 tartózkodás mellett, nem szavazatok nélkül elfogadták. Az egyezmény 2006. április 20-án lépett érvénybe, három hónappal a harmincadik ratifikációs okmány letétbe helyezése után. A mai napig (2007. november 1.) már 86 állam ratifikálta.

A szellemi kulturális örökség meghatározása és védelme¹

Az egyezmény 2. cikkelye értelmében szellemi kulturális örökségnek számítanak mindazok a megnyilvánulások és gyakorlatok,

- amelyeket közösségek, csoportok és egyes esetekben egyének kulturális örökségük részét képezőként tudatosan elismernek;
- amelyekről elmondható, hogy élő, nemzedékről nemzedékre átörökített és folytonosan újratelemelt jelenségek;
- amelyek a közösség vagy csoport azonosság-tudatának szerves részét képezik;
- amelyek összhangban vannak az emberi jogokkal és a fenntartható fejlődéssel.

A definíció kiterjed olyan tárgyakra és helyekre is, amelyek a szellemi örökséggel kapcsolatosak, és közelebbről meghatározza, hogy a szóban forgó megnyilvánulások, illetve gyakorlatok, tudás és készségek különböző területeken fordulhatnak elő, mint például szóbeli hagyományok és kifejezési formák; előadóművészetek; társadalmi szokások, rítusok és ünnepek; a természettel és a világmindenséggel kapcsolatos tudás és gyakorlatok, hagyományos kézművesség.

Az egyezménynek számos célja van:

- elsősorban arra törekszik, hogy védje és megőrizze a szellemi örökséget azzal, hogy biztosítja annak fennmaradását (folytonos megvalósulását és továbbörökítését) a közösségekben és csoportokban;
- emellett eszköz arra, hogy az embereket tudatára ébresszük a szellemi kulturális örökség védelmének és megőrzésének fontosságára terén;

- hogy azt megosszuk és ünnepezzük, valamint
- hogy ösztönözzük a kultúrák közötti párbeszédet és a kulturális sokszínűség iránti tiszteletet.

Biztosítandó a fenti célok hatékonyabb szolgálatát, az egyezmény mechanizmusokat léptet érvénybe a nemzetközi együttműködésre és segítségnyújtásra, különösen a Szellemi Kulturális Örökség Alap révén.

Megőrzés: a fennmaradás biztosítása

Országos szinten a részes államok megteszik a szükséges lépéseket a szellemi kulturális örökség életképességének biztosítására, továbbá a közösségek, csoportok és civil szervezetek részvételével azonosítják és meghatározzák azokat az elemeket, amelyek az ő területükön találhatóak. A megőrzésre vonatkozó országos szintű feladatok közé tartozik *felvenni a leltárakat, elfogadni az általános megőrzési intézkedéseket*, szélesebb körben ismertté tenni a szellemi kulturális örökség mibenlétét, beépíteni a megőrzést a programokba és *létrehozni a megőrzésért felelős testületet*. A részes államokat továbbá biztatjuk arra, hogy *támogassák a témával kapcsolatos tanulmányokat és kutatási módszerek kidolgozását, továbbá fogadjanak el jogi, technikai, adminisztratív és pénzügyi intézkedéseket*:

- a szellemi kulturális örökség kezelésével és átadásával kapcsolatos képzőintézmények;
- a szellemi kulturális örökséghez való hozzáférés;

– dokumentációs intézmények létrehozása kapcsán.

Az oktatás és képzés, tudatformálás és kapacitások kiépítése terén:

- biztosítani a szellemi kulturális örökség elismerését és tiszteletben tartását;
- tájékoztatni a nyilvánosságot a szellemi kulturális örökséget fenyegető veszélyekről;
- ösztönözni a természetes emlékhelyek védelmével kapcsolatos ismeretek terjesztését.

Az egyezmény végrehajtása

Közgyűlés

Az egyezmény 4. cikkelye kijelenti, hogy a Részes Államok Közgyűlése az egyezmény végrehajtását szolgáló szuverén testület. Rendes üléseire két évente kerül sor, de rendkívüli ülésre is sor kerülhet a közgyűlés döntése alapján, vagy a szellemi kulturális örökség megőrzésére létrejött Kormányközi Bizottság, akár a részes államok legalább egyharmad részének kérésére. A közgyűlés első ülésén, 2006 júniusában elfogadta az Eljárási Szabályokat, és 2008-ban első ízben vitatta meg és fogadja el azokat a dokumentumokat, amelyeket a bizottság elkészít.

Kormányközi Bizottság

A szellemi kulturális örökség megőrzésére létrehozott Kormányközi Bizottság az a szervezet, amelynek feladata nemzetközi szinten gondoskodni az egyezmény végrehajtásáról. Például a bizottság vizsgálja meg a részes államok által

beadott jelentkezéseket a listákra való felvételre, valamint a nemzetközi segítségnyújtás iránti kérelmeket. A bizottság, amelyet az UNESCO titkársága támogat, évente egyszer találkozik. Huszonnégy tagállamát négy éves periódusra választják és ezek felét a közgyűlés két évente megújítja. A tagok megválasztása nemcsak a rotáció elvének felel meg, hanem az arányos földrajzi eloszlást is tekintetbe veszi.

Az egyezmény 7. cikkelye értelmében a bizottság feladatai közé tartozik, hogy elkészítse az egyezmény végrehajtásához szükséges Működési Irányelveket, megvizsgálja a szellemi kulturális örökség egyes elemeinek jelölését a listákba való felvételre, a 18. cikkelynek megfelelően felkutassa a bevált eljárásokat és kivitelezze a nemzetközi segítségnyújtást. A bizottság ezen túlmenően ajánlásokat tesz a megőrzési intézkedésekre vonatkozóan, folytonosan keresi a források bővítésének lehetőségeit és áttekinti a részes államok időszaki jelentéseit.

Listák

Az egyezmény kétféle listáról rendelkezik: "Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájá"-ról (a „reprezentatív lista”), valamint "A sürgős védelemre szoruló szellemi kulturális örökség listájá"-ról (a „sürgős védelmi lista”). A reprezentatív listát a Világörökség Egyezmény keretében létrehozott lista, valamint a Mesterművek kiáltványának sikere inspirálta. A lista fontos szerepet tölt majd be, amennyiben segít láthatóbbá tenni a szellemi kulturális örökség elemeit, tudatosítja a szellemi örökség jelentőségét és ösztönzi azt a fajta

párbeszédet, amely tiszteletben tartja a kulturális sokszínűséget. A Kormányközi Bizottság feladata továbbá, hogy frissítse és közzétegye "A sürgős védelemre szoruló szellemi kulturális örökség listájá"-t. A bizottság első rendkívüli

ülésén (Kína, 2007 májusa) hangsúlyozta a lista fontosságát, és kritériumrendszert dolgozott ki mindkét listára való felvételhez, amelyet a közgyűlés hagyott jóvá (RL-reprezentatív lista, SL-sürgős lista):

Kritériumok		Listák	
		SL	RL
S.1 R.1	Az elem az UNESCO Egyezmény a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséről című dokumentum 2. cikkelye értelmében a szellemi kulturális örökség részét képezi.	X	X
S.2	a.) az elem sürgős védelemre vagy megőrzésre szorul, mert fennmaradása a közösség, csoport vagy – megfelelő esetben – érintett egyén erőfeszítései ellenére fenyegetetté vált; (vagy) b.) az elem igen sürgős védelemre vagy megőrzésre szorul, mert olyan súlyos fenyegetésnek van kitéve, amely – sürgős védelem elmaradása esetén – a fennmaradását veszélyezteti;	X	
R.2	Az elem felvétele a listára hozzájárul a láthatóság biztosításához, a szellemi kulturális örökség értékének tudatosításához és a párbeszéd ösztönzéséhez, s ily módon tükrözi a világ kulturális sokszínűségét és példát szolgáltat az emberi kreativitásra.		X
S.3	Kidolgozás alatt állnak olyan megőrzési intézkedések, amelyek az érintett közösség, csoport vagy – megfelelő esetben – egyének számára lehetővé teszik, hogy folytassák a szóban forgó gyakorlatot és az elem átörökítését.	X	
R.3	Kidolgozásra kerültek a megőréssel kapcsolatos intézkedések, amelyek az elem védelmét és továbbélését szolgálják.		X
S.4 R.4	Az elemet az érintett közösség, csoport vagy – megfelelő esetben – egyének lehető legszélesebb körű részvételével, azok szabad elhatározásból fakadó, előzetes és megfelelő tájékoztatáson alapuló hozzájárulása nyomán jelölték a listára.	X	X
S.5 R.5	Az elem szerepel az érintett részes állam területén fellelhető szellemi kulturális örökségről a 11. és 12. cikknek megfelelően készült leltárban.	X	X
S.6	Igen sürgős szükséghelyzetben az érintett részes állammal vagy államokkal – a 17.3 cikknek megfelelően – egyeztetés történt az elem felvételéről.	X	

Az alap: nemzetközi segítségnyújtás

Az egyezmény 25. cikkelye értelmében létrejött a Szellemi Kulturális Örökség Alap, amelynek forrásai többek között a részes államok hozzájárulásából, valamint más államok és szervezetek önkéntes adományaiból állnak össze. A bizottság második rendes ülésén elfogadásra előkészített egy tervet az alap forrásainak felhasználásáról. A terv szerint a 2010 júniusáig terjedő időszakban a Szellemi Kulturális Örökség Alap forrásai segítségnyújtásra fordíthatók a következő formákban: (a) a sürgős védelmet igénylő listán szereplő örökségelemek védelmére; (b) leltárak készítésére, amelynek során ösztönözni kell a dél-dél irányú együttműködést; (c) programok, projektek és tevékenységek támogatására és (d) segítségnyújtásra az előkészítésben. A források továbbá felhasználhatóak segítségnyújtásra szükséghelyzetben, valamint a bizottság egyéb, az egyezmény 7. cikkelyében leírt feladatainak ellátására, valamint annak segítésére, hogy a bizottság ülésein részt vehessenek a szellemi kulturális örökség szakértői, nyilvános és magánszervezetek, valamint magánszemélyek, különösképp az olyan közösségek és csoportok képviselői, akiket a bizottság hívott meg üléseire egyes konkrét témák megvitatása céljából. A forrásokat tanácsadói szolgáltatások igénybevételére is lehet fordítani, amelyet a bizottság kérésére civil és nonprofit szervezetektől, nyilvános és magánjellegű szervezetektől és magánszemélyektől lehet rendelni. Az alap minimum 5%-át tartalékalap kiépítésére kell fordítani.

Folyamatban levő munkák

A listára való felvétel kritériumain és a nemzetközi segítségnyújtáson kívül a bizottság számos más dokumentum előkészítésén is dolgozik, amelyet a közgyűlésnek jóváhagyásra előterjeszt majd. Így előkészítettek egy irányelv-csomagot az olyan *civilszervezetek akkreditációjáról*, amelyek a bizottságnak tanácsadói szolgáltatásokat nyújthatnak az egyezmény végrehajtásával kapcsolatos munkálatok során, így azon kritériumokat és eljárásokat illetően, amelyek révén kiválasztják az olyan, a szellemi kulturális örökség megőrzésében *bevált gyakorlatokat*, amelyek legjobban tükrözik az egyezmény szellemét vagy azt, hogy a közösségek, csoportok és – bizonyos esetekben – egyének milyen módon kapnak részt az egyezmény végrehajtásában nemzetközi szinten.

A bizottság továbbá kezdeményező szerepet vállalt abban, hogy az egyezmény számára *emblémát* hozzon létre, s kampányt indított ennek megtervezésére. Az embléma, amely az egyezmény *láthatóságát* fogja fokozni és ily módon fokozza a szellemi kulturális örökség megőrzésével kapcsolatos tudatosságot, a bizottság által jelenleg kidolgozott elvek szerint kerül majd használatra. A kampány folytatása és az embléma előválogatása a bizottság egy alárendelt szervezetének feladata, amely a második, tokiói ülésen jött létre Japánban, 2007 szeptemberében.² Egy másik alárendelt szervezet azzal a céllal alakult, hogy előkészítse azt a dokumentumot, amely – a korábban már említett lehetőséggel összhangban – lehetővé teszi, hogy közösségek és csoportok közvetlenül vegyenek részt az egyezmény végrehajtásában. A bizottság munkáját segítő, a titkárság weboldalt

tart fenn, amely tartalmazza az ülésekkel kapcsolatos összes dokumentációt, valamint a szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos további tájékoztatást is. 2006 óta rendszeresen megjelenik online formában is a *The Intangible Heritage Messenger* című hírlevél. Ezen túlmenően a titkárság adatbázisban gyűjti egybe a szellemi kulturális örökséggel kapcsolatosan világszerte bárhol fellelhető információt, s ez az adatforrás a későbbiekben a széles nyilvánosság számára is hozzáférhető válik.

Következtetés: az egyezmény jellemzői

Az egyezmény lista alapú rendszerben működik, eközben pedig azokra a *folyamatokra helyezi a hangsúlyt*, amelyek a szellemi kulturális örökség láthatóságát segítik elő, nem pedig a termékekre összpontosít. A fő figyelem a *programokra* és *projektekre* tevődik, különösen azokra, amelyek a mások számára példaként szolgálhatnak.

Az egyezmény azzal az örökséggel foglalkozik, amely a *közösségek* számára reprezentatív, anélkül, hogy hierarchiát állítana föl vagy különbséget tenne az egyes kultúrák között vagy bizonyos

megnyilvánulásoknak bármiféle „kiemelkedő univerzális értéket” tulajdonítana. A hangsúly az *élő örökségen* van, amelyet emberek éltetnek, gyakran kollektív formában, és amely nagyrészt a szóbeliség keretei között adódik át, amelyben az örökséget hordozó, gyakorló és továbbadó közösségek és csoportok játsszák a fő szerepet. Az egyezmény végül arra törekszik, hogy előmozdítsa a kreativitást és a sokszínűséget, hozzájáruljon a közösségek és csoportok, valamint a tágabb társadalmak jólétéhez és a fenntartható fejlődéshez.

2009-ben, amikor a tervek szerint felkerülnek az első tételek a sürgős védelmi és a reprezentatív listára, valószínűleg teljesen működőképes normatív eszköz lesz a nemzetközi közösség kezében, amely támogatja majd a világ gazdag sokszínűségében megjelenő szellemi kulturális örökségének megőrzését szolgáló országos politikákat.

Jegyzetek

- ¹ 2008 végéig 105 ország csatlakozott az egyezményhez. (A szerk.)
- ² Az emblémát a 2008 júniusában, Párizsban tartott Részes Államok Közgyűlése elfogadta, lásd az UNESCO honlapján. (A szerk.)

Az egyezmény végrehajtása Észtországban

*Prof. Dr Kristin Kuutma
Tartui Egyetem, Észtország*

*Margit Siim, főtktár helyettes
UNESCO Észtországi Nemzeti Bizottsága*

26

Az alábbiakban rövid áttekintést nyújtunk arról, mit ért el mostanáig Észtország az egyezmény végrehajtásában: bemutatjuk kezdeti erőfeszítéseinket az egyezményben leírt leltár elkészítésével kapcsolatban, beszélünk a tapasztalt nehézségekről és röviden arra is kitérünk, hogy Észtország jelenlegi kultúrpolitikájának fő tendenciái milyen módon érintkeznek az egyezmény szellemével.

Az Észt Köztársaság 2006 januárjában lépett a szellemi kulturális örökség megőrzését szolgáló egyezmény részes államainak sorába. Az egyezmény alapján Észtországra háruló feladatokat két részre oszthatjuk: a végrehajtás nemzetközi és országos szintű feladataira. Jelen beszámolóban az utóbbit, azaz az országos szinten zajló

munkát ismertetjük, ugyanakkor a Kormányközi Bizottság tagjaként Észtország örömmel járul hozzá a szellemi kulturális örökség megőrzése érdekében folyó nemzetközi együttműködéshez is. Észtországot a bizottságban Professzor Kristin Kuutma, a Tartui Egyetem oktatója képviseli.

Nézzük tehát, mennyire haladt előre Észtország az egyezmény végrehajtásában? Egyszerűbben szólva: mit végeztünk mostanáig?

Az egyezményhez való hivatalos csatlakozás után az első lépés értelemszerűen az volt, hogy az egész országban tájékoztassuk az érintetteket. Törekedtünk arra, hogy a vitát a lehető legszélesebb körre kiterjesszük, bevonva a szakértők, közösségek és a hagyományok hordozóinak legtágabb rétegeit.

Az Észt Kulturális Minisztérium az Észt Országos Népi Kulturális Fejlesztő és Képző Központtal, valamint az Észt Országos Folklórközponttal együttműködve számos kerekasztal-beszélgetést szervezett 2006 és 2007 során annak érdekében, hogy az egész országból összegyűjtse és bevonja a különböző érintetteket az előttünk álló munkába. Az első kerekasztal 2006 márciusában ült össze. Körülbelül harminc résztvevő találkozott a különféle kulturális hivatalok, civilszervezetek, kulturális intézmények (múzeumok, irattárak) és oktatási intézmények képviselőit. Ez a

népes csoport a következő alkalommal kb. 12 főre zsugorodott, melynek tagjai *országos szintű munkacsoportot* alkottak közösségi aktivisták, kultúrakutatók, helyi önkormányzatok és állami intézmények képviselői részvételével. Számos találkozóra került sor mind Észak- mind Dél-Észtsországban, melyek célja az volt, hogy a lehető legszélesebb körű részvételre adjanak lehetőséget.

Ami az országos szintű kapcsolatépítést illeti, a munkacsoport úgy ítélte meg, hogy szükség van egy országos koordinátorra, aki egyfelől összehangolná a jelenlegi csoport munkáját, másfelől azonban a legfőbb feladata az, hogy kapcsolatba lépjen valamennyi érintett közösséggel és megértesse velük, mi az egyezmény célja, és hogyan segíthet nekik szellemi kulturális örökségük megőrzésében. Manapság gyakran beszélünk nyitott végű hálózatokról, de mi úgy érezzük, jó, ha minden hálóban munkálkodik egy szorgos pók. Ezért 2007 őszén az államilag finanszírozott Észts Országos Népi Kulturális Fejlesztő és Képző Központon belül létrehoztuk a szellemi kulturális örökség szakértőjének posztját.

Mik voltak tehát az eddigi országos szintű találkozók fő témái? Mi az, amiben a jelek szerint az emberek a legnagyobb nehézséget látják?

Tudomásunk szerint az egyezmény értelmében minden részes állam egyik fő feladata az, hogy egy vagy több listát készítsen a területén fellelhető szellemi kulturális örökségről. Fontos cél, hogy az egyezmény végrehajtásának minden fázisában biztosítsuk a közösségek és a hagyományhordozók lehető legszélesebb körű részvételét. Így aligha meglepő, ha mostanáig az országos szintű vitákban is ezek a témák voltak az uralkodóak. Sok kérdést vetett föl magának a szellemi kulturális örökségnek a fogalma. Az

egyezmény kínálta meghatározás szerint a szellemi kulturális örökség egyszerre hagyományos és élő, nemzedékről nemzedékre adódik, állandóan újratemtődik, és az azonosság érzetét adja a közösségnek. A mi tapasztalatunk azonban az, hogy az emberek néha megpróbálják kitágítani a fogalomkört és felvételre javasolni olyan kihalt, múltbéli gyakorlatokat, amelyeknek nyoma van ugyan a múzeumokban és archívumokban, de amelyek a szóban forgó közösség számára már elveszítették az aktualitásukat.

Az egyezmény 2. cikkelye kijelenti, hogy *„a szellemi kulturális örökség”: olyan szokás, ábrázolás, kifejezési forma, tudás, készség – valamint az ezekkel összefüggő eszköz, tárgy, műalkotás és kulturális színhely –, amelyet közösségek, csoportok, esetenként egyének kulturális örökségük részeként elismernek.* A cikkely szelleme éppúgy világos, mint betű szerinti értelme. A hagyományok hordozóinak a dolga, hogy meghatározzák saját örökségüket. Mi az, ami az odatartozás érzését adja meg nekik és összeköti jelenüket a múltjukkal? Erre a kérdésre egyetlen kivülálló sem adhatja meg a választ. Így hát a leltárakat csakis alulról fölfelé építkezve, egy demokratikus részvételi folyamat révén lehet létrehozni. Egyben ugyanez a kulcsa annak is, hogy sikerüljön bevonnai a közösségeket.

Országos szinten tekintetbe kell venni egyéb jelentős tényezőket is, mint a szakértők, a tanácsadó testületek, minisztériumok és egyetemek körét; ha azonban azt akarjuk, hogy a leltárak tartalmasak és életszerűek legyenek, szerepük nem lehet más, mint hogy támogassák a közösségeket és – ami még fontosabb – ösztönözzék őket arra, hogy saját erőiket mozgósítsák.

2007 májusában Észtsországban regionális szemináriumot hívtak össze, hogy az érintettek közö-

sen elemezhető és vitatható meg a leltárkészítés problémáját és kicseréljük tapasztalataikat. A szemináriumon tartott előadásában Kristin Kuutma professzor áttekintette Észtországnak az eddig eltelt kevés idő alatt szerzett tapasztalatát a leltárkészítésben, amelyet alább összefoglalunk. A teljes prezentáció megtalálható a www.unesco.org/culture/ich weboldalon, a szemináriumra vonatkozó egyéb információkkal együtt. Számos vita után az észti munkacsoport azt a döntést hozta, hogy a leltárt közösségi alapon kell létrehozni. Konszenzusra jutottunk abban, hogy a leltárak megalkotásának helyi kulturális célokat kell szolgálnia, így nem szabad minden egyes esetre univerzális modellként ugyanazt a leltártípust ráerőltetni. A munkacsoport a „tesztterep” módszerét javasolta, s úgy döntött, hogy a próba helyszíne legyen Hiiumaa szigete, ahol a kulturális aktivisták már eddig is jelét adták annak, hogy érdekelné őket szellemi kulturális örökségük népszerűsítése. Újabb viták során elemeztük a tágabb célt és létjogosultságot, ezt követően azonban a Hiiumaa szigeti közösség saját feladata volt, hogy szellemi kulturális örökségét definiálja, kitöltse a kérdőíveket és lefolytassa az interjúkat a szigeten (területe: kb. 1000 m²; lakossága: 10 000 fő). A feladatot három helyi aktivista vállalta, akik – a szigetet a történelmi felosztásnak megfelelően négy körzetre osztva – a helybeliek segítségével kiválasztották a kulturális gyakorlatokat és ezek hordozóit. Mindhárom személy rendelkezik közművelődési szakképzettséggel: az egyikük előadóművésznő (táncos), a másik egy férfi a sziget helyi önkormányzatától, a harmadik pedig – aki szintén férfi – a Hiiumaa Múzeum igazgatója. Ugyanakkor az ő számukra is nehéz lecke volt, hogyan kell „nem beskatulyázva” gondolkodni és feltérké-

pezni azokat a kulturális gyakorlatokat, amelyek ma is összefogják a sziget közösségét, ugyanakkor gyökereik egyértelműen a múltba nyúlnak, s jellemzően és egyedien a hiiumai életélményt tükrözik. E szemlélet a külső és a belső megközelítés perspektívájának összjátékát jeleníti meg, miközben a közösségi aktivisták mindvégig támogatják a tagok részvételét, azaz a közösség bevonását az egész folyamatba. Hiiumaa eleinte azt kérte, adjunk ki országos szinten érvényes egyértelmű útmutatást, végül azonban kénytelenek voltak beérni a kerekasztaltárgyalások megbeszéléseivel és vitáival. Ezért aztán elkészítették saját kérdőíveiket és előzetes listáikat, amelyek a sziget közösségének egyedi érdekeit és kulturális azonosságát hordozzák, így a kisebb, helyi, körzeti vagy falusi közösségeket (182 faluról van szó).

A jelenlegi időrend szerint Hiiumaa sziget 2007 novemberében tudja prezentálni a pilótaprojekt eredményeit. Az ez utáni időszak feladata, hogy Észtország egész területén tájékoztató napokat szervezzenek a szellemi kulturális örökséggel kapcsolatban, megismertessék az egyezmény mögött meghúzódó gondolatokat és megosszák a hiiumai pilótaprojekt tapasztalatait, s ezzel más közösségeket is arra biztassanak, hogy leltárba vegyék saját folyamataikat.

Feltételezzük, hogy a leltárba vétel megerősíti azokat a kulturális megnyilvánulásokat és elemeket, amelyeket felismer és kiemel, s ezzel új lendületet ad nekik. A leltárkészítés célja Észtországban az, hogy fokozza az emberekben a közösséggel való azonosulást, és az ezzel kapcsolatos önbecsülésüket, illetve hogy megerősítse a közösségeken belüli és azok közötti, illetve a kultúrát hordozó emberek közötti hálózatokat.

A megőrzésnek egyszerre kell támogatnia a helyi elismerést az állami szintű elismeréssel.

További fontos tényező, hogy különbséget tegyünk az érdekeltek között. A kulturális elemek sajátosságát és egyediségét a helyi közösségek részvételével kell azonosítani. Ez azt jelenti, hogy egyedi érdekeik mentén bevonjuk a közösségi aktivistákat, vezető pozícióba helyezzük őket, külső vagy belső nézőpontból pozíciót és státuszt biztosítunk nekik, és esetleg különleges képzésben is részesítjük őket. Ugyanakkor azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a közösségek nem homogén egységek, hanem különböző célok és érdekek mozgatta embereket tömörítenek, akik ugyanazt a helyzetet más-más módon érzélik, sőt, vannak közöttük hagyományosan gondolkodók és kevésbé hagyománytisztelők is. Nyilvánvalóan nem könnyű feladat a közösségen belül konszenzusra jutni, de fontos, hogy a folyamat valamennyi tevéleges résztvevője tudatában legyen ezeknek a tényeknek.

Ahogy Kuutma professzor is hangsúlyozta, nem szabad elfeledni, milyen súlyos felelősség nehezedik ránk: a szellemi kulturális örökség védelmével kapcsolatban hozott döntések emberek életét fogják befolyásolni, kihatnak egyes konkrét kulturális gyakorlatokra és arra is, ahogyan az emberek a mindennapi életüket érzélik.

Az elmúlt évek során megfigyelhető tendencia volt Észtországban, hogy a helyi közösségek egyre aktívabbá váltak, egyre büszkébben élték meg helyi kulturális identitásukat, jelezték aggályait és hallatták a hangjukat. Nem mondhatjuk, hogy ez kizárólag az egyezmény hatására történt: inkább arról van szó, hogy a szovjet éra tervezett, felügyelt, egységesített és gondosan irányított kultúrpolitikájának letűnével az immár független Észtországban fejlődésnek indult a

civil társadalom, és ennek nyomán az emberek számára elérhető lehetőséggé vált, hogy valós érdekeiket helyi kezdeményezések formájában próbálják érvényesíteni. Immár megérett az idő az ilyen típusú kezdeményezésekre és a társadalom jelenlegi önmozgása ily módon összhangban van az egyezmény szellemével.

Az észti államnak magának is aktívan kell támogatnia a kulturális azonosságuk megőrzésében érdekelt helyi közösségeket. Már működnek is olyan országos kulturális örökségvédelmi programok, mint a *Dél-észti Nyelv és Kultúra (2005–2009)*, amelynek éves költségvetése mintegy 150 000 euróra rúg, vagy a 320 000 eurós költségvetésű *Setomaa Kultúrprogram (2006–2009)*. (Setomaa Észtország délkeleti részének neve. A seto kultúra egészen egyedi jelenség a maga hagyományaival, népviseletével, táncaival és polifón énekeivel.)

A programok egyik fontos jellegzetessége, hogy az állami költségvetésből érkező anyagi támogatás a Kulturális Minisztériumon keresztül egyenesen a helyi szintre jut el, így az embereket helyi cselekvésre és a helyi erőforrások mozgósítására ösztönzi.

A Szellemi Kulturális Örökség Mesterműveinek Proklamációja szintén nagyon áldásos hatást gyakorolt. 2003-ban két elemet fogadtak el mesterműnek: a Kihnu szigeti kulturális terület, valamint Észtország, Lettország és Litvánia dalos és táncos ünnepei ma már jelentős állami támogatást élveznek, és célzott fejlesztési programok kidolgozására is sor került.

A Kihnu Kultúrális Területet segítő új állami támogatási program teljes költségvetése 2007-ben 150 000 eurót tett ki. Ez Észtország több más szigetét is arra ösztönözte, hogy összedugják a fejüket és új ötleteket dolgozzanak ki a helyi

kulturális identitást erősítő programok létrehozására, hogy bátorítsák a helyieket az ezekben való részvételre, ráébresszék őket szellemi kulturális örökségük értékeire, és új partneri viszonyokat hozzanak létre. Ennek megfelelően a Kulturális

Minisztérium tervet készített, hogy 2008–2010-re új államilag finanszírozott programot vezet be *A szigetek örökség-alapú kulturális környezete* címmel, amelynek 2008-ra tervezett költségvetése 45 000 euró.

Román szellemi kulturális örökség: törvényhozói keret és konkrét megoldások

Narcisa Alexandra Ştiucă, egyetemi tanár

Bukaresti Egyetem

*Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Bizottsága, Kulturális és Vallásügyi
Minisztérium, Románia*

Romániában az UNESCO egyezmény ratifikálását megelőzve a 292/2003-as törvény szabályozta az intézményeket és azoknak a kultúra gondozására, felélesztésére és támogatására vonatkozó feladatait. A szóban forgó szervezetek olyan kulturális közintézmények, amelyek folyamatos oktatói tevékenységet folytatnak a hagyományos és népi kultúra védelméért és támogatásáért. Ezeknek a szervezeteknek a legfontosabb tevékenységei közé tartozik a hagyományos kultúra helyi, területi és nemzeti megnyilvánulásainak megóvása, megőrzése és támogatása, különösképpen a kézművesség, a népszokások és a szóbeli néphagyomány területén.

A Kulturális és Vallásügyi Minisztérium 2138/2006-os rendelete értelmében 2005 novemberében az ún. 'Căluş-hagyomány'-t felvették az emberiség szellemi kulturális örökségének mesterművei közé. Ezen hagyomány kitüntetett megőrzési stratégiái a következők: a 'Căluş-hagyomány' teljes körű leltárba vétele; a fenntartására és újraélesztésére irányuló lépések;

az elem védelme érdekében tett intézkedések; a 'Căluş-hagyomány'-t népszerűsítő programok.

Szintén a szellemi kulturális örökség védelmére vonatkozik a 19/2007-es Kormányzati Rendelet, az aktuális román kormány kezdeményezése, amelyet már vitára bocsátottak a parlamentben.¹ A rendelet bármilyen művészi mesterséget, szóbeli alkotást

vagy mesterségbeli eljárást, amely a jellegzetes hagyomány jeleit hordozza – beleértve a népi kultúrához tartozó műveket és szokásokat – szellemi kulturális örökségként értelmez.

A törvény egyik cikke olyan nem szokványos archívumokról szól, melyek szakirányos intézmények fennhatósága alá tartoznak, például olyan kutatóintézetek, mint a Román Tudományos Akadémia, a Hagyományos Kultúra Megőrzésének és Népszerűsítésének Nemzeti Központja, néprajzi múzeumok stb.

A hetedik cikkely a szellemi kulturális örökség védelme érdekében Nemzeti Bizottság felállítását határozza meg. A kormányhatározat értelmében

a szellemi kulturális örökség megőrzéséhez az alábbi felmérések szükségesek: a hagyományos kifejezések megőrzési stratégiáinak kidolgozása; intézményes szabványok meghatározása a hagyományok és a kézművesség megőrzéséhez és tovább éltetéséhez; a közösségek bátorítása saját hagyományaik ismertetéséhez, különösen a multietnikus vidékeken.

A Kulturális és Vallásügyi Minisztérium 2203/2007-es rendelete a Nemzeti Bizottság a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséért struktúráját és működését szabályozza. Ennek értelmében a Nemzeti Bizottság a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséért a Kulturális és Vallásügyi Minisztérium alá tartozik. Feladata a minisztérium kulturális célkitűzéseinek megfelelően a szellemi kulturális örökségek megóvására és támogatására vonatkozó tevékenységek koordinálása.

A minisztérium tizenhárom, nagy tekintéllyel rendelkező, a néprajz és a hagyomány különböző területein jártas szakemberből, egy titkárból és egy civil tagból állította össze az erre felelős testületet.² A testület nyolc szakirányos munkacsoportban dolgozik (etnomuzikológia, etnokoreológia, szóbeli hagyományok, szokások, ünnepek, népi orvoslás és varázslás, kézművesség és etnogasztronómia). Rövid távon az alábbi célokat kívánják megvalósítani: egységes kritériumrendszer kialakítása; szakszavak egységes használatát elősegítő szótár; nemzeti szintű hálózat kiépítése; archívumok anyagainak terepmunkákkal való összevetése és aktualizálása. Ezek kapcsán a bizottság 2007-ben háromszor ülésezett.

Jegyzetek

¹ Azóta a Román Parlament elfogadta a törvényt: 2008. február 29-i XXVI. számú törvény a szellemi kulturális örökség védelméről. (A szerk.)

² Elnök: Sabina Ispas, PhD, a Román Tudományos Akadémia tagja, a 'C. Brăiloiu' Néprajzi- és Folklorintézet vezetője. Tagok: Nicolae Constantinescu, PhD, a Bukaresti Egyetem Néprajz Tanszék professzora; Zamfir Dejeu, PhD, a kolozsvári 'Gh. Dima' Zeneakadémia Néptánc Tanszék professzora; Ioana Ruxandra Frunteleta, PhD, a Bukaresti Egyetem Néprajz Tanszék lektora; Otilia Hedeşan, PhD, a temesvári Nyugat Egyetem professzora; Doina Işfănoni, PhD, a 'Dim. Gusti' Nemzeti Falumúzeum Kutatócsoportjának vezetője; Marian Lupascu, PhD, a 'C. Brăiloiu' Néprajzi- és Folklorintézet Népzenei Kutatócsoportjának vezetője; Corina Mihăescu, PhD, Hagyományos Kultúra Megőrzésének és Népszerűsítésének Nemzeti Központja Megőrzési Csoportjának vezetője; Ilie Moise, PhD, a Román Tudományos Akadémia Társadalom- és Bölcsészettudományi Kutatóintézet nyugalmazott kutatója, Nagyszeben; Nicolae Panea, PhD, professor, a Craiovai Egyetem rektorhelyettese; Steluta Pârâu, PhD, a tulcsai Ökológia- és Muzeológia-kutató Intézet Néprajzi Részlegének vezetője; Paulina Popoiu, PhD, a 'Dim. Gusti' Nemzeti Falumúzeum főmenedzsere, etnomuzeológus; Narcisa Alexandra Ştiucă, PhD, Bukaresti Egyetem Néprajz Tanszékének professzora.

Az egyezményhez történő csatlakozás útja Ausztriában

Anna Steiner, igazgató

Oktatási, Művészeti és Kulturális Minisztérium, Kulturális Ügyek Osztálya, Ausztria

A nemzeti ratifikáció folyamata jó úton halad, így reméljük, hogy Ausztria jövőre már tagja lehet az egyezményhez csatlakozott államoknak.¹ A következőkben röviden bemutatom azokat a lépéseket, melyeket Ausztria az utóbbi három évben tett a szellemi kulturális örökség ügyében, és különösen az egyezmény végrehajtása terén.

2005-ben az osztrák Oktatási, Művészeti és Kulturális Minisztérium tanulmányt készített a szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos addigi eredményekről az egyezmény és a ratifikáció vonatkozásában. Tudományos és gyakorlati szakértők részvételével kerekasztal beszélgetéseket rendeztünk a szellemi kulturális örökség fő területeiről, adatokat gyűjtöttünk az Ausztriában folyó szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos projektekről, a kutatásról és a dokumentációról, továbbá meghatároztuk a nagyszámú érdekelték és érintettek körét. Az eredmény egy ajánlásokat tartalmazó zárójelentés, amely alapja lehet a jövőbeni munkáknak és főként a politikai szintű döntéseknek.

Evizsgálat egyik következményeként az Oktatási, Tudományos és Kulturális Minisztérium 2006-ban Bécsben megalapította az Ausztriai UNESCO Bizottság Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Irodáját, amely szorosan együttműködik a szellemi örökség kérdésének széles témáját magába

foglaló minisztériumokkal (Oktatási, Tudományos és Kulturális Minisztérium; Mezőgazdasági, Erdőgazdálkodási, Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium; Egészségügyi, Családügyi és Ifjúsági Minisztérium). E minisztériumok is hozzájárulnak az iroda finanszírozásához.

Az iroda fő tevékenységei:

- információt nyújt és segíti, főleg az osztrák szövetségi tartományokat, amelyeknek az egyezményhez történő csatlakozással nagy felelősségük lesz a célok megvalósításában,
- segít a ratifikáció előkészítésében,
- támogatja a szellemi kulturális örökség egyezmény ausztriai végrehajtásának folyamatát,

- programokat szervez és a tudatosságra kívánja felhívni a nyilvánosság figyelmét a szellemi kulturális örökség megőrzése érdekében,
- tájékoztat a megőrzési gyakorlatokról, oktatásról, tudományos eredményekről és a mindennapi életben való megvalósítási stratégiákról,
- adatokat gyűjt a szellemi kulturális örökségre vonatkozó projektekről, intézményekről, kutatásról és dokumentációról Ausztriában,
- hálózatot hoz létre a közösségekkel és civil szervezetekkel.

A nemzeti iroda nagy hangsúlyt fektet a szellemi kulturális örökség átörökítése és dokumentálása terén megvalósuló jó gyakorlatokra (példákra).

Miután Ausztriában az egyezmény végrehajtásában a szövetségi tartományok a fő érdekeltek, a lehető leghamarabb bevontuk őket a folyamatba. 2006 áprilisában az Ausztriai UNESCO Bizottság találkozózt szervezett az osztrák szövetségi tartományok képviselőivel a konvencióról és a megfelelő intézkedésekről a szellemi kulturális örökség – mint a kreativitás, a tolerancia és a fejlődés alapja – megőrzésének fenntarthatóságáért. Ősszel az osztrák szövetségi tartományok Kulturális Osztályainak vezetői hivatalosan üdvözölték a kezdeményezést és bíztattak az egyezmény Kulturális Minisztérium által történő ratifikálására.

A második kiemelkedő mozzanat az egyezmény céljainak előmozdítása terén "*A népi gyógyászat Ausztriában*" című szimpózium volt. A találkozó az első lépés a tradicionális, jelenkori és alternatív orvoslásban elkötelezett szakemberek és intézmények megbecsülésében és együttműködésében. E kezdeményezés erőfeszítéseire támaszkodva az Ausztriai UNESCO Bizottság és a nemzeti iroda három munkacsoportot hozott létre, az osztrák népi gyógyászatról való kommu-

nikáció és az információáramlás serkentésére. Az ő feladatuk azoknak a nemzeti stratégiáknak a kidolgozása, amelyek előmozdítják a népi gyógyászat beépítését a nemzeti egészségügyi rendszerbe. Ennek eredményeképp a Bécsi Orvostudományi Egyetemen egy speciális kutató- és dokumentációs program jött létre *Orvosi Antropológia* néven.

A harmadik jelentős esemény 2006-ban „*A megfoghatatlan megragadása – A szellemi kulturális örökség jelentősége a globalizáció korszakában*” című nemzetközi konferencia volt. Az elképzelés, hogy a konferencia idején az ország számos pontján kerüljön bemutatásra az afrikai Gelede performance – amely egyike az emberiség szóbeli és szellemi öröksége mesterműveinek – egy elmélyült szakértői szintű tanácskozással és számos, a szellemi kulturális örökség jelentőségével kapcsolatos nyilvános megbeszéléssel egyidejűleg, nagyon sikeresnek bizonyult, és találkozott a nyilvánosság nagyfokú érdeklődésével is.

A rendezvény során három témára összpontosítottunk: 1. A szellemi kulturális örökség egyezmény Ausztriában – a nemzeti identitás és a kulturális sokszínűség között, 2. Szellemi kulturális örökség és fejlesztési együttműködés, 3. Előadás: tánc, színház és rítus között.

Mindezen előkészületek és tudatosságnövelő akciók után 2007-ben kezdeményeztük a ratifikáláshoz szükséges jogi lépéseket. Először is szükség volt az egyezmény hivatalos fordítására. Az osztrák, a német és a svájci UNESCO Bizottságok közötti kiváló együttműködés eredményeként létrejött egy előzetes fordítás. A továbbiakban fordítókkal és tudományos szakértőkkel folyt az egyeztetés a fogalmak értelmezéséről, míg a javított verzió megbeszélése a német és svájci

kollégákkal jelenleg is zajlik. Remélhetőleg ez a hivatalosan véglegesített verzió a ratifikálás jogi aktusának alapjául szolgálhat majd. A következő lépés, mielőtt végül az elnök aláírja a dokumentumot, az egyezmény miniszterek tanácsához történő felterjesztése lesz, majd a parlament elé kerül, azaz végül a Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács jóváhagyása szükséges. Remélhetőleg a ratifikálás folyamata az év végéig lezárul.

A nemzeti iroda 2007-ben igen aktív volt az egyezmény előmozdításában, állandóan képviseltette magát (többek között) a szellemi kulturális örökséggel foglalkozó nemzetközi konferenciákon. Fontosnak tartjuk az UNESCO-iskolák bevonását a szellemi kulturális örökség programba és a fiatalok belenevelését a hagyományos kultúra gyakorlatába.

Az állam feladata, hogy támogassa, fogékonyra tegye a közösségeket hagyományaik ápolására és tudatosítsa a rájuk vonatkozó feladatokat.

Regionális szinten a szövetségi államok legfontosabb szerepe a leltárak létrehozása, a jó gyakorlatok átadása, és az egyezmény fogalmának, gondolatosságának a kultúrpolitikába való beépítése. Szeretnénk bevonni a folyamatba a civil szervezeteket, állami- és magán oktatási intézményeket, valamint a médiát is.

Egyértelművé vált számunkra, hogy az egyezmény átültetéséhez jelentős fordítási és terminológiai egyeztetésre van szükség, és hogy mindez a gyakorlat folyamán fog kikristályosodni. Sok olyan terminus található az egyezményben, mely német nyelvterületen egy bizonyos szociális vagy politikai csoporthoz kötődik, emiatt elővigyázatosnak kell lenni, nehogy egyes esetekben az egyezmény elveivel ellentétes értelmezés merüljön föl.

Az alábbi képen az általunk elgondolt, az egyezmény értelmében a megőrzés szemantikai mezejébe tartozó fogalmakat kívántuk ábrázolni. Próbáltunk a „safeguarding” terminusra egy olyan szót találni, amely nem közvetlenül vonja magával a fenntartás/konzerválás konnotációt. Célunk az volt, hogy egy olyan felfogást ábrázoljunk, amely dinamikus és életerős kultúrafogalmat közvetít. (A képen látható fogalmak magyar fordítása: Mit jelent a védelem? Megőrzést, tanulást, használatot, átadást, megélést, cselekvést, dokumentációt, tudást, megjelenítést, elismerést, elmesélést, felkutatást, tiszteletet, gyakorlást.)

Számunkra a szellemi kulturális örökség hagyományos és élő egyszerre, folyamatosan újraalkotott és szóban továbbadott. A szellemi kulturális tevékenység soha nem statikus, hanem egy olyan tudás, mely generációról generációra való vándorlás során alakul ki.

A leltárkészítés problematikája, akárcsak több Résztes Államban, nálunk is megvitatás alatt áll. Azonban már létező katalógusok sok hasonló információt tartalmaznak, melyekről példá-

kat az alábbi honlapon láthatnak: <http://www.kulturleben.at/lang/en/kulturkatalog/index.xml>.

Két további pont, mellyel a jövőben foglalkoznunk kell: a közösségek involválása, továbbá az UNESCO céljainak tudatosítása a szellemi kulturális örökség védelme által.

Ahogy az azt mindnyájan tudjuk, a szellemi kulturális örökség a művészeteken messze túlmutat; megnyilvánul a nyelvben, a társadalmi rítusokban, akár csak a hagyományos kézművészetben, a természetben fellelhető anyagokkal való bánásmódban, a kulturális gyakorlatokban,

melyek újra és újra kifejezésre jutnak, újrahasznosítódnak a környezetben és a történelem során. Az egyezmény végrehajtásában az lesz a legnagyobb kihívás számunkra, hogy a szellemi kulturális örökség minden aspektusának kellő figyelmet tudjunk szentelni.

Jegyzet

¹ 2008 végéig Ausztria még nem került fel az egyezményhez csatlakozott államok listájára. (A szerk.)

Az egyezmény jelentősége

Soós Gábor, világörökség nemzetközi referens
Világörökség Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága,
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Budapest

Fasang Árpád (1942–2008) és Dobri István
(1955–2004) emlékének.¹

A kulturális örökség fogalma jelentős változásokon ment keresztül az utóbbi évtizedekben, melynek okai sokfelé vezetnek (politikai, társadalmi, kulturális stb.). A kulturális örökség az elsősorban a monumentális örökséget jelölőtől komplexebb, az emberi alkotószellem és kultúra más formáit és kifejeződéseit is magába foglaló, többszörösen tagolódó fogalomként alakult. Így bővült ki nem-művészeti kategóriákra (pl. ipari örökség, genetikai örökség) vagy egészen specifikus területekre (víz alatti kulturális örökség). Mára a fogalom egyre nyitottabbá vált, új jelentésekre, új tárgykörökre terjedt ki, egyre inkább az élő kultúrát is magába foglalva. Sőt, az elmúlt 30–40 év során egyre vilá-

gosabbá vált az is, hogy a természet és a kultúra nem szétválasztható kategóriák, ha az emberi alkotókészség sokféleségét akarjuk megragadni. Jó példa erre az ún. „Világörökség Egyezmény”,² mely először próbálta meg a természeti és kulturális örökséget összefüggésében, egymásra hatásában kezelni egy nemzetközi jogi eszköz keretei között. A világörökségi szóhasználatban az emberi tevékenység és a természet közös alkotásaként definiált ún. „kultúrtáj kategória” megjelenése az 1990-es években még pregnánsabban jelezte a különböző örökségi területek összefüggését. Ebben a folyamatban illetve a szellemi kulturális örökség sajátosságai egyrészt közösségi kötődésének meghatározó jellegében keresendők, másrészt a nem-tárgyi (*intangible* /ang./, *immatériel* /fr./) mivoltának sajátos viszonyában minden egyéb tárgyi, fizikailag megragadható örökséghez, legyen az kulturális vagy természeti jellegű. Az örökség-fogalom több mint 200 éves (európai) történetébe illetve a szellemi kulturális örökség fogalmának megjelenésébe, az a tendencia látszik ismét érvényesülni, hogy egyre holisztikusabb megközelítések nyernek polgárjogot, melyek azt a célt szolgálják, hogy az emberi alkotószellem egyetemes jellege tükröződjön a kulturális örökség összetettségében, illetve tagolódásában.

Az „Egyezmény a szellemi kulturális örökség megőrzéséről” (a továbbiakban egyezmény) a szellemi kulturális örökséget úgy határozza meg, mint olyan szokás, ábrázolás, kifejezési forma, tudás, készség [...] amit „közösségek, csoportok, esetenként egyének kulturális örökségük részeként ismernek el” (2. cikk 1. bekezdés). További fontos kitétel, hogy ez az örökség számukra az önazonosság és a folytonosság érzését nyújtja. Így tehát „közösségek, csoportok, esetenként egyének” kerülnek az egyezmény fókuszpontjába, mivel ők az ilyen típusú örökség alanyai, fenntartói és művelői. Ezért az egyezmény végrehajtása során, a nemzeti közösségnél kisebb közösségek juthatnak nemzetközi elismeréshez: a lokális juthat egyfajta globális térbe. Mindez a szellemi kulturális örökség megőrzésének jegyében történik, feltehetően azt a – máshol már bevált – logikát követve, hogy a nemzetközi elismerés visszahat – mégpedig pozitívan – az örökségre, és az azt gyakorló közösség életére. Ugyan az egyezmény Résztes Államai alapvetően nemzeti közösségeket képviselnek, nem lehet megfeledezni arról, hogy a szellemi örökség többnyire a nemzetinél (nemzetállaminál) kisebb közösséghez tartozik. Az egyezményhez csatlakozott államok pedig a 11. cikk szerint vállalták, hogy „megteszik a szükséges intézkedéseket a területükön található szellemi kulturális örökség megőrzésének biztosítására” és ennek keretében a „megfelelő közösségek, csoportok és nem kormányzati szervek részvételével azonosítják és meghatározzák a területükön található szellemi kulturális örökség különböző elemeit”. Az egyezmény két éves tárgyalási folyamata során kezdetben meglehetősen ellenállásba ütközött a közösségi részvétel szerepének biztosítása a nemzeti szintű megőrzési feladatok között, mára azonban ez a törekvés, legalábbis verbális

szinten, az egyezmény egyik leggyakrabban hivatkozott és ünnepeelt passzusa lett. És joggal, ha abból a tényből indulunk ki, hogy az állam nem birtokosa a szellemi kulturális örökségnek, így ezzel kapcsolatos kötelezettségvállalását csak az érintett közösségekkel együttműködve teljesítheti (lásd 15. cikkely, mely a közösségek, csoportok és egyének részvételéről szól a szellemi kulturális örökség kezelésében). Különösen fontos lehet ez a kérdés olyan helyzetekben, ahol az együttműködés a többségi társadalmat képviselő állam és valamilyen típusú – például etnikai – kisebbség között alakul majd ki, remélhetőleg ezzel is elősegítve a társadalmi párbeszéd gyakorlatát az egyezmény által is hangsúlyozott kölcsönös tisztelet és a kulturális sokszínűség elveinek jegyében. Fontos tehát hangsúlyozni, hogy az egyezmény ugyan nem kisebbségi normaszöveg, azonban az abban lefektetett elvek, és remélhetőleg indukált gyakorlat a szellemi kulturális örökség megőrzése terén – mivel válogatás nélkül vonatkozik mindenféle közösségre és csoportra – pozitív hatást fejthet ki a kisebbségi kulturális jogok érvényesítése terén. Ebben a tekintetben is döntő fontosságúak az egyezmény megvalósításának kezdeti időszakában elfogadott végrehajtási irányelvek, valamint az egyes Résztes Államok által meghonosított gyakorlatok. Nem lehet véletlen például, hogy „A nemzetközi együttműködés és segítségnyújtás” című fejezetben az „Együttműködés” terén (19. cikk), azon az alapon, hogy „a szellemi kulturális örökség védelme az emberiség általános érdeke”, a Résztes Államok vállalják, hogy kétoldalú, szubregionális, regionális és nemzetközi szintű együttműködést folytatnak”. Az ilyen típusú együttműködési keretek relevanciáját talán nem is kell külön hangsúlyozni térségünkben, ahol jellemző egyrészt a közös szellemi kulturális örökség

a Részes Államok területén, másrészt *egymás kisebbségei* szellemi kulturális örökségének jelenléte a Részes Államokban. Tehát a kétoldalú és szubregionális együttműködés tárgyai, csakúgy, mint a nemzetközi kötelezettségvállalás keretei, adottak – immár a konkrét politikai akaratra van szükség az infrastrukturális és szakmai kapacitás rendelkezésre bocsátásához.

De tévedünk, ha azt gondoljuk, hogy az egyezmény nyújtotta ilyen típusú lehetőségek csak Közép-Kelet-Európa számára bírnak jelentőséggel. Csak az európai régiónál maradva: a nemzetállaminál kisebb, vagy azokkal nem feltétlenül egybeeső közösségek jelentősége egyre inkább növekszik az Európai Unióban lezajló integrációs folyamat következtében. A kulturális és szimbolikus tőke birtoklása és kezelése terén úttörő folyamatokat indíthat el az egyezmény az európai régió egészében is, ahol a nemzetállam egyre kevésbé az egyetlen letéteményese a kulturális azonosságtudatnak. Regionális identitások, valamint az etnikumhoz, nyelvhez és más tényezőkhöz köthető azonosságtudatok különböző, sokszor egymásba is szivárványszerűen átjátszó kultúrák mozaikját alkotják, melyekben természetesen a kultúrák egymásra hatása is megfigyelhető. Az egyezmény a szellemi kulturális örökség közösségi szerepének elősegítésével – értve ezalatt mind a szűkebb, mind a tágabb értelemben felfogott közösséget – egyszerre segítheti elő az identitás-tudat és a társadalmi kohézió megerősödését. Ez a fajta modell ihletet adhat a kulturális sokszínűség kihívásával szembesülő európai társadalmak számára is – nem másról lenne szó, mint az „egység a sokféleségben” („United in diversity”) uniós mottnak mélyebb és konkrétabb értelmet adni.

Ezzel kapcsolatban joggal felvethető a kérdés, hogy miként lehet állami eszközökkel a szellemi

kulturális örökség megőrzését előmozdítani? Mint fentebb említettük, az egyezmény azt a módszert követi, hogy a helyi közösségek szellemi kulturális örökségét nemzetközi elismeréshez juttatja, ezáltal tudatosítva annak jelentőségét nemcsak az adott közösség, hanem a nemzetközi közösség számára is. Ezt a működési logikát érdemes szemügyre venni a Világörökség Egyezmény tapasztalatainak fényében is. Kétségtelen, hogy a Világörökség Lista, számos egyéb hatás mellett, jelentős szerepet játszott és játszik a „szimbolikus tőke” elosztásában. Egy adott állam számára világörökségi helyszínnel rendelkezni, azt megfelelő módon kezelni nemzetközi presztízt jelent, a turisztikai látogatottság előnyeiről (és veszélyeiről) nem is beszélve. A Világörökség Egyezmény megvalósítása során az utóbbi évtizedben egyre inkább előtérbe került a Világörökségi Lista reprezentativitása, vagyis az a kérdés, hogy a ma már mintegy 850 világörökségi helyszín nagyobbik része az északi, iparosodottabb, fejlett országok területén található és nagyobbik részük kulturális (szemben a természetiekkel). Az első problémát, a világ örökségének területi megoszlását és az így felfogott reprezentativitást illetően, a 2003-as egyezmény 16. cikk (1) bekezdése szerint hamarosan létrehozandó „Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listája” segíthet bizonyos fajta egyensúly megteremtésében – már amennyire hajlandóság mutatkozik a két lista és a két egyezmény – a világörökségi és a szellemi kulturális örökségi – egységben szemlélésére.³ Míg a Világörökségi Listára kerülés kritériumrendszere és mechanizmusa az alapvetően tárgyi örökségnek, és ezen belül is a nyugati módra felfogott eredetiséggel (*autenticitással*) és integritással rendelkező örökségnek kedvezett, a most megalkotandó nemzetközi lista – melynek ugyan

pontos kritériumrendszere még kidolgozás alatt van – olyan típusú közösségi, nem-tárgyi kultúrát fog tartalmazni, melynek ma is élő jelenléte inkább jellemző a kevésbé iparosodott társadalmakra.⁴ Másfelől nézve pedig éppen ez az élő jelenlét és dinamikus jelleg az, ami a tárgyi örökséghez képest más megőrzési eszközöket és módszereket kíván meg a szellemi kulturális örökség fennmaradása érdekében. A szellemi kulturális örökség bizonyos értelemben sérülékenyebb, mert az azt művelő közösség és környezete egymásra hatásának is ki van téve. És éppen ezek között a hatások között vannak olyanok (például a globalizáció homogenizáló hatása, a tömegmédiá gyors terjedése, felgyorsult urbanizálódás) melyek féltő, hogy az ilyen örökség hirtelen marginalizálódásához és eltűnéséhez vezetnek. Ugyanakkor a szellemi kulturális örökség változékonysága éppen abban rejlik, hogy hagyomány és újítás állandó határmezsgyéjén áll: az előző generációk örökségét az újabbak saját tapasztalatukkal is gazdagíthatják. A szellemi kulturális örökség jogi szabályozásának, legyen az nemzeti vagy nemzetközi szintű, el kell kerülnie a merev kategóriákba zárást, mely ellentétes az ilyen örökség vitalitásával és flexibilitásával. Ismét visszatérve a nemzetközi lista és vizibilitás kérdéséhez: a Világörökség Lista esetében a listára kerülés egyik hatásaként jelentősen megnőtt a helyszínt felkereső látogatók száma. A szellemi kulturális örökségnek a nemzetközi figyelem előterébe kerülése várhatóan hasonló hatással fog járni. Kérdés azonban, hogy ez miként fog a kitűzött célra, a szellemi kulturális örökség megőrzésére hatni. Miként lehet egy olyan örökséget a közönség számára hozzáférhetővé tenni, ami alapvetően a *részvételen* és nem pedig (mint a kulturális javak és szolgáltatások általában) a fogyasztáson alapszik?

Befejezésül szeretném megjegyezni, hogy az egyezmény tárgyalása során érzékelhető volt az a meggyőződés, hogy jobb bizonyos kérdéseket nyitva hagyni és az egyezményt végrehajtó kormányközi szervre, illetve végső soron a majdani Részes Államokra bízni. Olyan keretszerű nemzetközi normatív eszköz született tehát 2003-ban, mely a kezdeményezés, a konkrét tartalommal való megtöltés lehetőségét az utókorra, az egyezmény gazdáira bizza. Időszerű tehát, hogy éljünk a kezdeményezés lehetőségével mind nemzeti, mind szubregionális és tágabb nemzetközi szinteken, annak érdekében, hogy közös gazdagságunkat gyarapítsuk.

Jegyzetek

- ¹ Fasang Árpád a Magyar Köztársaság Állandó UNESCO Képviselőtét vezette, Dobri István pedig első beosztott diplomata volt 2000–2004 között. Lehetőséget adtak számomra, hogy az egyezmény kormányközi tárgyalási fordulóján (2002–2003) aktívan részt vehessek Magyarország képviselőtében. Megtisztelő bizalmuk és bátorításuk sokat segített a témában való tájékozódásomban.
- ² Melynek pontos neve éppen „Egyezmény a világ kulturális és természeti örökségének védelméről” (1972).
- ³ A két örökségi terület holisztikus szemléletéhez lásd például a Yamato-i Nyilatkozatot (2004) „A tárgyi és szellemi örökség megőrzésének integrált megközelítéséről”.
- ⁴ Ezzel persze távolról sem azt szeretném sugallni, hogy a szellemi kulturális örökség feltétlenül csak valami régről ránk hagyományozott kultúra lehet. Az egyezmény definíciója szerint, amennyiben a közösségi identitásadó szerep és egyéb kritériumok teljesülnek, szellemi kulturális örökség keletkezhet egészen a közeli múltban is: a „nemzedékről nemzedékre hagyományozódás” akár egészen új keletű is lehet.

Állami feladatok a szellemi kulturális örökség megőrzése terén

Kovácsné Bíró Ágnes, főosztályvezető-helyettes
Oktatási és Kulturális Minisztérium, Közművelődési Főosztály*

A szellemi örökségről való gondolkodásnak Magyarországon nagy hagyománya van. Egyik legjelentősebb példája a bartóki modell, gondoljunk például a Bartók Béla és más szakemberek irányításával kiadott Pátria lemez-sorozatra.

Úgy véljük, a szellemi örökség tekintetében hazánk igen gazdagnak tekinthető. A szellemi örökség mai napig élő, közösségek által gyakorolt tevékenységeinek számos megjelenési formáját ismerjük: a Magyarország területén létező népi mesterségek, a tárgyalgó- és előadó népművészet remekei, az alkalmanként ma is használt viseletek, a népszokások, a természethez, ünnepekhez kapcsolódó rituálék, legendák és sorolhatnám.

Meggyőződésünk, hogy a szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló egyezmény lehetőséget teremt arra, hogy Magyarország a magyar kultúrát, nem megfélemezve a hazai kisebbségek kultúrájáról sem, nemcsak határain belül, hanem határain túl is értékéhez és fontosságához méltó nemzetközi elismerésben és védelemben részesítse.

Említhetem a sok száz éves tapasztalatokat hordozó kézműves mestereket, a paraszti kultúra hagyományából táplálkozó alkotóréteget, akik pl. az anyagválasztás, és a legfontosabb szemléleti alapállás tekintetében követik a tradíciót, munkáik ugyanakkor igényesen elkészített szép és hasznos tárgyak, s szervesen kapcsolódnak a mindennapokhoz. Többek között a tanítás, az átörökítés is természetes eleme tevékenységüknek.

Már a hetvenes évek elejétől történtek kezdeményezések a fiatalok körében a népművészet megújítására. 1973-ban megalakult a Fiala Népművészek Stúdiója, amely összegyűjtötte a hagyományokon alapuló tárgyi- és szellemi kultúra megújítására vállalkozó fiatalokat és szakembereket.

Ezért is vettem a bátorságot, és 2001-ben Párizsban az egyik, a szellemi örökség megőrzésével kapcsolatos nemzetközi egyezményt előkészítő szakértői értekezleten, a magyar delegáció tagjaként, szövegszerű javaslatot tettem, így a *hagyományos kézművesség* bekerült az UNESCO egyezménybe, tételiesen a szellemi

kulturális örökség megnyilvánulási formái közé. Természetesen itt nem magukról a tárgyakról, hanem a tárgyak elkészítésével kapcsolatos tudásról, a használatukhoz kötődő szokásokról, terítési módokról stb. van szó.

Magyarországon 1987 óta rendezik meg a Budai Várban a Mesterségek Ünnepét, az élő tárgyalakító népművészet legjelentősebb fórumát. A több napos rendezvény célja a tárgyalakítás gazdag lehetőségeinek bemutatása: a természetes formától a tudatos szerkesztésig, az egyszerű, sokak számára művelhető tevékenységtől a mesterségbeli jártasságot igénylő munkáig, a mindennapok tárgyaitól a művészi érték teremtéséig terjed. A bemutatkozó alkotók őrzik a hagyományt, de a mai életmód, a 21. századi igényeknek megfelelő tárgyakkal az élhető élet kellékeinek megteremtésén munkálkodnak. Bútorok, étkészletek készítőit, de hagyományőrző divatkreátorokat: ékszerészeket, gyöngyhímzőket is találunk közöttük. Tény, hogy a Mesterségek Ünnepe egyre látogatottabb és népszerűbb. Szervezője egy országos hatókörű civil szervezet, a Népművészeti Egyesületek Szövetsége, amelynek minden megyében van tagszervezete.

1972 a táncházmozgalom elindulásának esztendeje. Kezdetben maroknyi megszállott táncos, folklorista tevékenykedett, később terebélyes mozgalmá formálódott, szüntelenül változott, alakult. A hetvenes években egy speciális társadalmi és politikai helyzetben született a városi táncház. Fontos, hogy akkor politikai-ellenzéki tartalma is volt.

Ma már természetesnek tűnik, hogy a népi együttesek táncosai élő, népi hangszereken megszólaló, autentikus paraszti népzeneire vagy annak feldolgozására járnak a táncot, melynek koreográfiája szintén autentikus, falvakban fel-

gyűjtött elemekből építkezik a táncnyelv belső szabályai szerint. Ez is a táncházmozgalomnak köszönhető. Régen, más lehetőségek híján a táncalkalmak jelentették jóformán az egyetlen szórakozási lehetőséget a faluközösségek számára. Az emberi élet sorsfordulóihoz, az év jeles napjaihoz, vagy a munkához kötődő népszokások fontos eleme volt a közös tánc. A még élő táncházak élménye megérintette a városi fiatalokat. Ezt megelőzte a táncház mozgalmat lehetővé tevő új néptánc-pedagógiai módszer, vagyis a néphagyomány felélesztésének lehetősége városi körülmények között. Ehhez kellett a táncfolklorista kutatók, a népzene hitelesen és alkotói módon megszólaltató zenekarok, és mindezeket befogadó, megtanuló városi fiatalok.

Táncházakat tartottak a fővárosban, vidéki városokban, innen természetes úton visszazivárgott a településekre, a falvakba, és így ott is újraéledt vagy erősödött a néphagyomány. A jelenlévők ősrégi tapasztalatokat magába sűrítő hagyományainkat művelik, ápolják, élnek velük. Így nyert értelmet Bartók Béla, Kodály Zoltán, Martin György, Tímár Sándor és követőik munkája, a táncház revival. Itt is meg kell említenem egy fantasztikus rendezvényt, az évente megrendezett Táncháztalálkozót. Ezt a programot is országos hatókörű civil szervezet rendezte: a Táncház Egyesület.

Jelen keretek között nincs lehetőségem kitérni további folyamatok, események ismertetésére, annyit mégis meg kell tennem, hogy legalább nevesítsem azokat az országos szervezeteket, amelyeknek múlhatatlan érdemeik vannak a korábban bemutatott értékes folyamatokban: Muharay Elemér Népművészeti Szövetség, Martin György Néptánc Szövetség, Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület,

Folklórfesztiválok Magyarországi Szövetsége, Honismereti Szövetség.

Örömmel jegyzem meg, hogy a szellemi örökséget védő, kiemelkedő színvonalon teljesítő alkotók állami elismerésével is az élvonalban vagyunk: a Népművészet Mestere kitüntetető cím alapításának éve 1953. Az Életfa Díj és a Népművészet Ifjú Mestere miniszteri kitüntetések a 70-es évek elején létesültek. Az utóbbi nemzetközi elismerést váltott ki. A Dél-Koreában tartott UNESCO konferencián beszéltem, többek között, erről. A konferencia ajánlásai közé, amelyet minden UNESCO tagország kulturális miniszterének megküldtek, bekerült, hogy más országok is létesítsenek a fiatal népművészeti alkotók számára hasonlóan magas állami kitüntetést.

A magyarországi példák felsorolását nem befejezem, csupán abbahagyom. Gondolom, mindannyiunk számára egyértelmű a bevezetőben tett állításom: Magyarországon a szellemi kulturális örökség védelme igen szerteágazó módon és igen magas szinten történik hosszú ideje és zajlik napjainkban is.

*

A 20. században olyan jelenségek tűntek fel a társadalom működésében, a gazdaság viszonyaiban, a technika fejlődésében és más folyamatokban, amelyek következménye, és együttes hatása növekvő fenyegetettséget jelent az emberiség hagyományos értékrendje számára. A globalizáció kulturális következményeit tartja a legveszedelmesebbnek Segesváry Viktor, volt ENSZ tanácsadó, mert szerinte a világkultúra csak uniformizálódást jelenthet.

Miközben a műholdak átlátható méretűvé zsugorították a földet, amelyben mindenki, min-

denről szinte a történés pillanatában értesülhet, aközben elkezdődött és szerencsére erősödik egy ellentétes folyamat: felértékelődtek a lokalitás jelenségei, az ember és a kulturális értékek dimenziói, fontos tényezővé vált az a szimbolikus, szociális és információs tőke, amit helyi tudásnak nevezhetünk. A hagyomány folyamatosan átalakul, új értékeket teremt. Sokan állítják, közöttük Felföldi László néptánc-kutató, hogy a globalizáció folyamatában a helyi és a regionális hagyományok is nélkülözhetetlen elemeivé válnak a világkultúrának.

A globalizáció korszakában a hagyomány az innováció és a kreativitás forrása folyamatosan átalakul, újrafogalmazásra, új értékek létrehozására kész. A kultúra két pillére, az identitás és a kreativitás kölcsönösen feltételezik, áthatják egymást – fogalmazta meg Bozóky András, volt kulturális miniszter.

A helyzet újfajta állami és társadalmi szerepvállalást igényel, elkerülhetetlen a globális és a helyi érdekek összehangolása.

Az Európa Tanács 1999 szeptemberétől egyéves összeurópai rendezvénysorozat megszervezését hirdette meg a tagállamokban „*Európa: közös örökségünk*” címmel. Magam is tagja voltam a Magyar Koordinátori Bizottságnak. Jose Maria Ballester, az Európa Tanács vezető tisztviselője a magyarországi témaév kiemelkedő eseményén, a Szentendrei Skanzenben, a Balaton Felvidék új kiállítási terület átadásán a következőket mondta: „A földrészt örökségének ápolása nem csupán a műemlékvédelem dolga. Azt kell megtanulnunk, miként lehet együtt élni kulturális hagyományainkkal úgy, hogy azok hasznosak legyenek számunkra.”

Az ajándékként kapott múltat kötelességünk tovább adni gyermekeinknek, hogy majd minket

követve, ők is ráhagyományozzák utódaikra. Sokan, sokféleképpen fogalmazták meg ezt a feladatot. Engedjék meg, hogy néhány, nekem kedves gondolatot idézzek:

„A kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi azt magának.” (Kodály Zoltán)

„Ahol elvesznek a tradíciók, ott kilyukad az idő és elpereg a múlt.” (Ancsel Éva)

„Amikor Afrikában meghal egy idős ember, egy könyvtár ég le.” (Afrikai politikus: Amadau Hampaté Ba)

A következőkben, a teljesség igénye nélkül, és elkerülve a szigorú jogi szöveg citálását, az UNESCO egyezmény néhány fontos elemét szeretném idézni.

Úgy vélem, a világörökség szellemisége a globális és a helyi érdekek összehangolását kedvező eredménnyel valósítja meg. A nemzeti kulturális szellemi értékeket a világ szellemi kulturális örökségének részévé fogadja, és azok, érdekeik csorbulása nélkül, az egyetemes részévé válnak.

Az egyezmény célja:

- megőrizni a szellemi kulturális örökséget;
- biztosítani az érdekelt közösségek, csoportok és személyek szellemi kulturális örökségének tiszteletét;
- tudatosítani a szellemi kulturális örökség jelentőségét helyi, nemzeti és nemzetközi szinten;
- gondoskodni a nemzetközi együttműködés és segítségnyújtás formáiról.

Az egyezményben részes államok legfontosabb feladatai:

- a szellemi kulturális örökség megőrzését célzó intézkedések: az örökség különféle vonatkozásainak kijelölése, dokumentálása, kutatása, terjesztése;
- megőrzésre való kijelölés céljából rendszeresen frissített lista állítása a területén fellelhető szellemi örökségről, melynek elemeit az érintett közösségek és civil szervezetek részvételével kell kijelölni és meghatározni;
- olyan általános politika kialakítása, amely erősíti a szellemi kulturális örökség társadalmi szerepét;
- a saját területén fellelhető szellemi kulturális örökség megőrzéséért felelős testületek létrehozása;
- tudományos és kulturális tanulmányok létrejöttének, valamint kutatási módszerek fejlesztésének támogatása a szellemi kulturális örökség – különösen a veszélyeztetett szellemi kulturális örökség – hatékony megőrzése érdekében;
- a szükséges jogi, igazgatási és pénzügyi intézkedések megtétele, amelyek:
- elősegítik a szellemi kulturális örökség megőrzésével kapcsolatos ismereteket különböző szinten oktató intézmények létrehozását vagy a meglévők tevékenységének fejlesztését;
- biztosítják a szellemi kulturális örökséghez való hozzáférést, tiszteletben tartva az ilyen örökség bizonyos területeihez való hozzáférés szokásos helyi gyakorlatát.

Minden államnak törekednie kell arra, hogy:

- a szellemi kulturális örökség társadalmi belüli elismerése, tisztelete és fejlesztése biztosított legyen;

– meg kell teremtenie a nyilvánosságot – különösen a fiatalokat – megcélzó oktatási programokkal, a közművelődés eszközeivel.

Az egyezmény rögzíti, hogy minden államnak a lehető legszélesebb körben biztosítani kell az örökséget létrehozó, megtartó és átörökítő közösségek, csoportok és, bizonyos esetekben, egyének részvételét és aktív közreműködését annak irányításában. Közösség által gyakorolt, hosszú ideje létező, ma is élő szokás – ez a legfontosabb hangsúly a UNESCO konvenciónak, ami tükrözi a szerződés rendkívül demokratikus voltát, a konvenció legfőbb törekvését. Anthony Gidens aktuális gondolatát idézem: a globalizálódó világban a tér, a térség jelenlétét mindig ellensúlyozza a lokálisan meghatározott hely valósága, ahol minden történik, ahol az emberek élnek.

A nemzetközi egyezmény döntéshozó szerve az egyezményhez csatlakozott országok, a *Részes Államok Közgyűlése*. A közgyűlés döntéseit a *Kormányközi Bizottság* készíti elő.

Az előkészítési fórumai a bizottság ülései, szakértői értekezletek és természetesen a szakemberek folyamatos levelezése.

A szellemi kulturális örökség jobb megismerhetősége, nagyobb nyilvánossága és jelentőségének tudatosítása érdekében, továbbá a kulturális sokszínűséget tiszteletben tartó párbeszéd kialakulásának ösztönzésére, az érdekelt államok javaslata alapján, a Kormányközi Bizottság létrehozta *Az Emberiség Szellemi Kulturális Örökségének Reprezentatív Listáját*.

Az egyezményhez társult államok feladatainak ismertetése kapcsán említettem a Kormányközi Bizottságot. A nemzetközi grémium az egyezmény döntéshozó fórumának, a Részes Államok Közgyűlésének határozatait készíti elő. Az is fontos feladata a testületnek, hogy fejlessze

a konvenció céljait, feladatait, gyűjtse össze a szellemi kulturális örökség megőrzésének legjobb példáit, és tegyen javaslatot a szellemi értékek megőrzésével kapcsolatos intézkedésekre. Ezért különösen jelentős, hogy Magyarországot a legmeghatározóbb időszakra, az egyezmény megvalósításának kezdő szakaszára, amikor a megalapozó döntések születnek, a maximálisan elérhető négy évre beválasztották a huszonnégy ország képviselőiből álló testületbe.

A konvenciót kihirdető 2006. évi XXXVIII. törvény igen praktikus jogszabály, az államok feladatait könnyen akceptálható módon írja le, a magyar állam feladatainak megfogalmazásához jó támpontot ad. Ugyanakkor keretegyezményként foghatjuk fel, hozzátéve, hogy bizonyos elemeknek értelmezése egyáltalán nem magától értetődő. A hazai implementálásban ezért lesz különösen fontos a Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Bizottságának szerepe. Az egyezmény megvalósításában érintett minisztériumok: oktatási és kulturális, külügyi, földművelésügyi és vidékfejlesztési, nemzeti fejlesztési és gazdasági, valamint önkormányzati tárca, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, országos közkulturális intézmények, a Magyar Tudományos Akadémia intézetei, egyetemi tanszékek, és az Európai Folklor Központért Egyesület-Európai Folklor Intézet képviselőiből alakuló bizottság határozza meg a magyar szellemi kulturális örökség tartalmát, szóba jöhető elemeit, tesz javaslatot a végrehajtásáért felelős oktatási és kulturális miniszter számára.

A testület a nemzeti lista összeállítása mellett a Párizs felé irányuló javaslatok előterjesztője. Nyilvánvaló, hogy munkájukhoz szakemberek széles körének bevonására lesz szükség, hiszen számos kérdés vár tisztázásra a már említetteken

kívül is. A grémium háttér munkájában, a hazai feladatok megvalósításában, meghatározó szerep vár az OKM Közművelődési Főosztályára és, az úgy nemzetközi vonatkozásaiban, a Magyar UNESCO Bizottság Titkárságára.

A szellemi örökség népszerűsítésére, a jelen írás elején említettek ellenére, vagy éppen azért, nagy szükség van. Ugyanakkor örömmel mondom, hogy az egyezményhez való csatlakozásunk újságcikkekben, rádióban történt nyilvánosságra hozatalát követően intenzív lakossági érdeklődést tapasztaltunk, sokan kérdezték, hová küldhetik el azonnal javaslataikat. Ezért is bizonyos vagyok abban, hogy a helyi és nemzeti identitás erősítésének kiváló eszköze lesz ez az egyezmény. Vannak már olyan települések, ahol a honismereti egyesület összeállított valamiféle jegyzéket, anélkül, hogy ismerte volna az UNESCO törekvését. Békés megyében a megyei könyvtár szakemberei gyűjtötték össze diákokkal, civilekkel együttműködve, azokat a kulturális értékeket, amelyeket a megye szellemi kulturális örökségének tartanak.

A gyakorlati feladatok sora még nem teljesen átlátható. A munka megtervezéséhez, elindításához szükséges egy jól szervezett, rendszeresen működő, országos hálózat kiépítése. A helyi szintről kiinduló javaslatok nemzetközi szintre emelésének mechanizmusát ki kell dolgozni. Abban mindenki egyetért, hogy alulról felfelé kell építkezni. Van olyan elképzelés, én magam is ezt mérlegeltem, hogy a közigazgatás struktúrájában célszerű gondolkodni: helyi, kistérségi, regionális, országos, nemzeti, majd nemzetközi szintű listák létrehozásával. Az viszont elvitathatatlan,

hogy mindenképpen szükséges lesz, a lehető legrövidebb időn belül, erős szakértői és területi hálózat felépítésére és folyamatos működtetésére. Természetesen a Résztes Államok Közgyűlése által, várhatóan 2008 júniusában elfogadásra kerülő szigorú előírások, a Működési Irányelvekben megfogalmazottak szerint.

A globalizáció korszakában különös jelentőséget kap a hagyomány, felértékelődik az emberi kreativitás, az értékek tisztelete és megőrzése.

Bízom abban, hogy a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzése érdekében létrehozott nemzetközi dokumentumban kitűzött célok megvalósításával mi is hozzájárulunk ahhoz, hogy nem tűnik el az a csodálatos, sokszínű világ, amelyet a különböző nemzetek, kisebbségek gazdag szellemi hagyománya teremtett.

Az UNESCO *Kreatív sokszínűség* című tanulmánykötetében olvastam a következő sorokat: „A kultúra nyelvei olyan nyelvek, amelyek nem elválasztják, hanem összekötik az embereket. Segítenek abban, hogy rátaláljunk egymásra, kézen fogva egymást nyerjünk erőt ahhoz, hogy az előzőnél boldogabb, sikeresebb században élhessünk. A mi generációnk tárgyi és szellemi erőforrások kincsesházát örökölte, amely magában foglalja a világ közösségeinek kollektív emlékezetét és, bizonytalanságok esetén, őrzi identitástudatukat. Mentsük meg őket az emberiség számára.”

Jegyzet

¹ 2008 novemberétől a Magyar UNESCO Bizottság főtitkára

Kulturális örökségvédelem a felsőoktatásban

Felföldi László, elnök, Európai Folklor Központért Egyesület
osztályvezető, MTA Zenetudományi Intézet

A szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló UNESCO egyezmény (2003) megvalósításának egyik kulcsproblémája a kulturális örökségvédelmi szakemberek képzése. Ez tükröződik például azokban a cikkelyekben és paragrafusokban, amelyek az egyezményben a megőrzés érdekében létrehozandó szakértői testületekről (*competent bodies*), jogi-, technikai-, adminisztratív és pénzügyi intézkedésekről, valamint a tudományos, művészeti és oktatási feladatokról szólnak. (Lásd a II. paragrafus 13. és 14. cikkét az örökségvédelem nemzeti szintjéről.) A szakembereknek ugyanis kulcsszerepük van a kulturális örökséggel kapcsolatos tudás megteremtésében, az örökséghez kötődő társadalmi tevékenységek tervezésében, lebonyolításában és az örökség változó tartalmának meghatározásában. Dolgozatomban a szakember-képzéssel kapcsolatos eddig felmerült gondolatokat, az eddigi lépéseket és tervezett programokat szeretném

bemutatni nemzeti és nemzetközi szinten, hogy a kulturális örökségvédelmi szakemberek képzése itthon tervezhetőbbé váljon.

A témával kapcsolatos fő kérdések:

Mit tudjon egy örökségvédelmi szakember? Hogyan történjen a képzése? Milyen arányban legyenek a képzésben az elméleti és a gyakorlati ismeretek? Ahhoz, hogy válaszolhassunk e kérdésekre, tisztáznunk kell magunk számára, hogy mit is takar a kulturális örökség fogalma, mit jelent az örökség-képzés és az örökségvédelem. (Ebben segíthetnek egyrészt a kulturális örökség védelmével kapcsolatos UNESCO egyezmények és más szabályozók szövegei, másrészt a témával kapcsolatos hazai és nemzetközi elméleti kutatások eredményei.) Végig kell gondolnunk, hogy ezek a tevékenységek milyen feladatokat rónak a szakemberekre? Ha a szakembert az örökségvédelem egyik ágensének tekintjük a helyi közösségek, a közigazgatás, a helyi önkormányzatok, a különféle társadalmi szervezetek és a magánemberek mellett, akkor feladata inkább az ágensek közötti közvetítés, a szakmai *tájékoztatás*, *véleményezés* és *iránymutatás*. Ha viszont a felsorolt ágensek (helyi közösségek, közigazgatási

szervek, önkormányzatok, társadalmi szervezetek) integráns részeiként tekintünk rájuk, akkor a szakembereknek az örökség-képzés és a -védelem fontos feladatait – a folyamat szakszerű dokumentálását, archiválását és az eddig összegyűlt dokumentumok rendszerezett formában való hozzáférhetővé tételét – kell elvégezniük az örökségvédelem minden szintjén és minden egyes szférájában (lásd a mellékelt táblázatot). A magyar közigazgatás különbséget tesz a kulturális örökségvédelmi szakemberek és a terület ún. szakértői között. Az utóbbiak a kulturális minisztérium jegyzékében nyilvántartott, tapasztalt, minősített szakemberek, akiknek feladataival és tevékenységével külön miniszteri rendelet foglalkozik (lásd a NKÖM 18/2000. évi rendeletét).

A feladatok végiggondolása nem egyszeri, véglegesen lezárható, hanem folyamatosan végzendő munka, amelynek fő szempontja az UNESCO által képviselt globális gondolati keret és a helyi sajátosságok összeegyeztetése.

Az örökség sokoldalúságának és az örökségvédelem szerteágazó voltának megfelelően olyan komplex képzésre van szükség, amely átfogó ismeretet ad az épített és természeti örökségtől kezdve a szellemin át a dokumentum-örökség minden válfajáig. Természetesen a felsorolt örökségterületek és örökségvédelmi formák mindegyike külön speciális tudást kíván, amit lehetetlen volna egyetlen kurzus keretében összefogni, legyen az akár öt éves oktatási periódus is. A fontos egy átfogó gondolati keret, s ezt érvényesítő oktatási program kidolgozása, amely egységes szemléletet ad a műemlékvédők, a levéltárosok, könyvtárosok, természetvédők, a muzeológusok, a néprajzkutatók, a népzene- és néptáncutatók, kulturális és történeti antropo-

lógusok számára. Nem feledkezhetünk meg a kulturális turizmus, a lokális média, a kulturális menedzsment szakembereiről sem. Ezen túlmenően lehetőséget kell biztosítani arra, hogy mindenki válogathasson a hozzá közelebb álló örökségterületek és védelmi formák között, s az ahhoz tartozó speciális tudást más-más kurzusok keretében megszerezhesse. A nemzetközi példákat figyelve az ilyen szemléletű oktatás folyhat egy tanszék, tanszékek hálózata vagy egy virtuális egyetem keretében is. Van példa önálló örökségvédelmi fakultás létrehozására is.

Az örökségvédelmi szakemberek felsőfokú képzésének megalapozásaként szükség lenne a közoktatás alsó és közép szintjén a helyi tantervekben kodifikált helyismereti tantárgyak rendszerére és egy olyan tantárgyra, amely a helyi közösségek működésének elméletével és gyakorlatával foglalkozna. Erre a Nemzeti Alaptanterv elvben lehetőséget ad ma is, de eddig még kevesen használták ki.

Előzmények

Előzményként elmondható, hogy a kulturális örökséggel kapcsolatos műveltségi területeken és tudományágakban – mint például a műemlékvédelem, a néprajz, történelem, régészet, művészettudományok, művelődéstörténet stb. – a felsőfokú oktatás már nagy hagyományokkal rendelkezik. Vannak olyan egyetemi tanszékek, amelyek száz éves múltra tekintenek vissza. Újabban a kommunikációelméleti, kulturális antropológiai tanszékek, történeti antropológiai stúdiumok keretében egyre több olyan kurzusról hallani, amely a „kulturális örökséget” érinti. Azonban ezek mögött már teljesen más gondolatrendszer van, mint a hagyományos egyetemi szakok, kur-

zusok mögött. Ezek létrejöttét a kultúra modernizációjának aktuális, 21. századi feladatai inspirálják. Gondolati háttérét pedig a globalizáció negatív hatásait ellensúlyozó helyi történelem, helyi tudás, helyi kulturális emlékezet – a lokalitás – fölértékelődése adja. Ma Magyarországon a Közép-Európai Egyetemen, az Atelier Magyar–Francia Társadalomkutató Központban, a Pécsi Tudományegyetem Kommunikáció Tanszékén, valamint Néprajz–Kulturális Antropológia Tanszékén és a Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékén vannak olyan kurzusok, amelyek közvetve vagy közvetlenül a kulturális örökség kérdéseivel foglalkoznak. (Ismeretömben a Szegedi Tudományegyetem kurzusáról fogok részletesebben beszámolni.)

Nemzetközi példák

A kulturális örökséggel kapcsolatos ismeretek intenzív oktatása világszerte az 1972. évi UNESCO konvenció után kezdődött. Felgyorsította a folyamatot az UNESCO 1992-ben beindított UNITWIN (University Twinning and Networking Scheme) nevű programja, amelynek célja az egyetemek, kutatóintézetek világméretű együttműködésének elősegítése testvér-tanszékek, illetve tanszéki hálózatok formájában. Ennek keretében az UNESCO anyagilag és intellektuálisan is segíti az együttműködésre vállalkozó egyetemi tanszékeket, amelyek tevékenységükkel előmozdítják a folyó UNESCO programok megvalósítását. Előnyben részesíti a fejlődő világban működő és az átalakuló kelet-európai országok egyetemeivel való partnerkapcsolatokat. A kultúra területén az utóbbi évtizedek legfontosabb programjai a következők voltak:

1. Az épített és természeti örökség védelme (UNESCO Convention 1972)
2. A szellemi kulturális örökség védelme (UNESCO Convention 2003)
3. A kulturális sokszínűség és az emberi alkotóképesség védelme (UNESCO Convention 2005) (Más programok az UNESCO honlapján)

1992-ben a mozgalmat 17 egyetem alapította. Az elmúlt 25 év során közel 700 UNESCO tanszék csatlakozott a programhoz 124 országból. A 2006-ban kiadott katalógus (Directory, UNESCO Chairs and UNITWIN Networks, UNESCO 2006) szerint 356 ún. „UNESCO tanszék” és 28 „UNITWIN-hálózat” működik rendszeresen a világon. A legtöbb Spanyolországban, Oroszországban, Franciaországban, az Egyesült Államokban, Kanadában, vagyis az európai kulturális övezetben van. Ezek mellett Brazíliában, Argentínában, Kínában legnépszerűbb a mozgalom. Az egyetemek között a világon az UNESCO 76 olyan partnerkapcsolatot támogat, amely a kultúra kérdéseivel foglalkozik oktató és kutató tevékenységük során. A legnépszerűbb témák: a kulturális sokszínűség, a kulturális fejlődés, a kultúrpolitika, a kulturális örökség, a kulturális turizmus, a kultúra és béke, illetve az inter-kulturális dialógus. A kulturális örökség témája összesen nyolc (egy brazil, kanadai, kínai, kolumbiai, olasz, japán, nigériai és egy ausztráliai egyetem által vezetett) hálózat, illetve partnerkapcsolat programjában szerepel. Magyarországon 7 UNESCO tanszék működik:

1. a Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Főiskolai Karának Kommunikáció és PR Tanszéke

2. a Budapesti Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Kisebbségsszociológiai Tanszéke

3. a Szegedi Biológiai Központ Környezetbiológiai Tanszéke

4. a Debreceni Tudományegyetem Művelődés-tudományi és Felnőtt Nevelés Tanszéke

5. a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mérnökképző Intézete

6. a Budapesti Tudományegyetem Természettudományi Kara Informatika-technológiai Pedagógiai Központja

7. a Budapesti Tudományegyetem Természettudományi Kara Alkalmazott és Környezetföldtani Tanszéke.

Ezek a tanszékeken önálló kulturális örökségvédelmi kurzusról vagy programról eddig nem tudunk.

A Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékén folyó Kulturális örökségvédelmi kurzus tanulságai

A kurzuson az első alkalommal 20 hallgató vett részt, aki sikeresen teljesítette az elvárásokat. Megelégedésükre szolgált, hogy az új elméleti ismereteken túl gyakorlati szemléletű tevékenységekben is részt vehettek, ami az eddigi muzeológusi, múzeumpedagógiai és múzeumi köz-művelődési tevékenységen túl egy új területtel szélesítheti a néprajzos-kulturális antropológus pálya horizontját. E tapasztalatra alapozva a tanszék elkészítette egy „kulturális örökségvédelmi szakértő” mester kurzus tervezetét is, amelynek akkreditálását adandó alkalommal kérelmezni fogja. Az MA szintű képzés célja, hogy a hallgatók a kurzus során betekintést kapjanak a kultúra modernizációjának elméleti kérdéseibe. Elmélyítsék ismereteiket a kulturális örökség,

az örökségvédelem, és a hozzájuk kapcsolódó alapvető fogalmakkal kapcsolatban. Olyanokkal, mint a lokalitás, regionalitás, helyi közösség, helyi emlékezet, helyi tudás, kulturális sokszínűség, fenntartható fejlődés. Megismerjék az örökségvédelem történeti modelljeit, a mögöttük lévő ideológiai, társadalmi különbségeket, a különféle modellek „örökség”, illetve „hagyomány” koncepciójának eltéréseit. Áttekintést kapjanak az UNESCO, az Európai Bizottság és Magyarország kultúrával kapcsolatos programjairól, amelyek célja a kulturális örökségvédelem. A képzés útmutatást ad majd a téma kutatásának elvi módszertani kérdéseiben. A tervezett modulok a képzésben:

1. A kulturális örökség feltárása, védelme
2. Lokális és regionális kultúrák szerepe a kulturális örökség megszerkesztésében és felhasználásában
3. Kulturális örökség és turizmus
4. Kulturális örökség, marketing, management

A képzéshez „Lokális tudás és kulturális örökség a dél-alföldi régióban” címmel kutatási projekt is kapcsolódik, amelynek célja, hogy figyelemmel kísérelje a régióban élő helyi közösségek körében a kulturális örökségvédelem spontán zajló folyamatait, s kérdéseket, illetve általánosításokat fogalmazzon meg a jövő kutatás számára.

Összefoglalás

A beszámolóban a kulturális örökségvédelem egyik alapvető kérdésével – a szakemberképzéssel foglalkoztunk. Ennek keretében hang-súlyoztuk, hogy szakemberekre a 2003. évi UNESCO egyezmény végrehajtásának minden szintjén (helyi, nemzeti, regionális) és az érintett

társadalmi tevékenységek minden szektorában (az államigazgatásban, az önkormányzatoknál, társadalmi szervezetekben, helyi közösségekben, turisztikai hivatalokban, médiákban, oktatási és kulturális intézményekben, archívumokban, könyvtárakban, levéltárakban stb.) szükség van. Ezért a felsorolt szakmák mindegyikében lehetőséget kellene teremteni, hogy szakmai képzésük során sokoldalúan és komplex módon tájékozódhassanak a kulturális örökségvédelem elméleti és gyakorlati kérdéseiről. Emellett szükség van a specializációra is lehetőséget adó elmélyült képzésre is, ahol egy-egy tevékenységi terület (közigazgatás, könyvtárügy, archívumok, levéltárak, médiák, turisztika, közművelődés stb.) speciális megközelítései hangsúlyosan érvényre jutnak. Jó példa erre az a négy európai egyetem által kezdeményezett, közös diplomát adó MA kurzus – Choreomundus – amely az európai táncos szakemberek számára ad elméleti és gyakorlati ismereteket a témában „Az európai tánc hagyomány mint tudás, társadalmi gyakorlat és kulturális örökség” címmel. Hasonló hazai és nemzetközi együttműködések hatékonyan előre vinnék a szakemberképzés ügyét.

Függelék

Kulturális örökségvédelmi kurzus a Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékén 2006–2007. évi őszi félévé

1. *A kurzus célja:* hogy megismertesse a hallgatókat a kulturális örökségvédelem elméleti és gyakorlati kérdéseivel. Kitér az UNESCO (a csatlakozó nemzetközi szervezetek), az EU és a magyar állam azon programjaira, jogi rendelkezéseire, amelyek a kulturális örökség, beleértve a

hagyományos szellemi kultúra értékeinek, védelmét szolgálják. A cél, hogy a kurzus segítse a hallgatókat abban, hogy a témával kapcsolatos élő problémákat és jelenségeket a kor színvonalán tudják értelmezni és kezelni néprajzos-kulturantropológus pályafutásuk során.

2. *Kulcsszavak:* kulturális örökség, örökségvédelem, multikulturalitás, kulturális sokszínűség, kulturális identitás, kulturális jogok, lokalitás, helyi közösség, helyi tudás, közösségi emlékezet, nemi megkülönböztetés, fenntartható fejlődés.

3. *A kurzus formája:* 1 óra előadás + 1 óra szeminárium.

4. *Követelmények:*

- a. szóbeli vizsga
- b. gyakorlati jegy
- c. írásbeli:

I. egy Szeged környéki település kulturális örökségének föltérképezése és rehabilitációs javaslat írása team-munkában

II. Archívumi látogatások

- Móra Ferenc Múzeum néprajzi, régészeti, történeti és természetrajzi tára
- Csongrád Megyei Levéltár
- Dél-alföldi Regionális Örökségvédelmi Hivatal

(Szeged)

III. Egy-egy tétel ismertetése az UNESCO világlistákról – World Heritage, Memory of the World, Masterpieces of the Oral Intangible Heritage of Humanity

5. *Tématerv:*

1. Az UNESCO rövid története, fölépítése, célja, feladatai;

2. A kultúra, a kulturális örökség, tradíció és örökségvédelem fogalmak tartalmának és a velük kapcsolatos társadalmi ideológiák (multikulturalitás, kulturális sokszínűség, kulturális identitás, kulturális jogok, fenntartható fejlődés) változása a nemzetközi tudományos és politikai gondolkodásban;

3. A Kulturális Világörökség Konvenció (1972). Előzmények és a végrehajtás módja;

4. A Világemlékezet program (1996);

5. A Szellemi Kulturális Örökségvédelmi Konvenció (2003). Előzmények és a végrehajtás módja;

6. A kulturális örökséggel kapcsolatos szabályozók hatása Magyarországon és Európában. Az Európai Unió kulturális programjai, Faro Egyezmény 2006;

7. A folklórral és a hagyományos kultúrával kapcsolatos jogi szabályozók ma Magyarországon, főként a 2006/XXXVIII. törvény a szellemi kulturális örökség megőrzéséről és a Kulturális Örökségvédelmi Törvény;

8. Az Európai Folklor Intézet (Budapest) története, fölépítése, célja, feladatai;

9. A kulturális örökség föltérképezésének, azonosításának gyakorlata a helyi közösségekben;

10. A kulturális örökség védelmének, nyilvántartásának és közkinccsé tételének gyakorlata a helyi közösségekben.

6. Olvasmányjegyzék:

Appadurai, Arjun: A lokalitás teremtése. Regio 2001/3, 3–31.

Dobszay László: A hangzó hagyomány: a lejegyzett és a rögzített zene. Iskolakultúra 2005. 03. 34–40.

Erdős Péter – Sonkoly Gábor (szerk.): A kulturális örökség. Budapest, 2004. L'Harmattan (terjedelmes bibliográfia a „kulturális örökség” téma szakirodalmáról)

Erdős Péter: A kulturális örökség meghatározásának kísérletei Magyarországon. Regio 2000/4, 26–44.

Fejős Zoltán: Tárgyfordítások. Budapest 2003. (A népi kultúra mint örökség c. fejezet 173–197)

Fejős Zoltán: Néprajz, antropológia – kulturális örökség és az emlékezet kategóriái. Iskolakultúra 2005. 03. 41–48.

György Péter: Minden archívum, minden örökség. Iskolakultúra 2005. 03. 4–15.

György Péter – Kiss Barbara – Monok István (szerk.): Kulturális örökség és társadalmi képzelet. Budapest, 2005. Országos Széchenyi Könyvtár és mások.

Harzog, Francois: Örökség és történelem: az örökség ideje. Regio 2000/4, 3–25.

Hofer Tamás: Construction of the „Folk Cultural Heritage” in Hungary and Rival Versions of National Identity. In Hofer Tamás (szerk.): Hungarians Between „East” and „West”. Budapest, 1994.

Hoppál Mihály: A hagyomány-alapú társadalomról. Iskolakultúra 2002/9, 111–114.

Löwenthal, David: Az örökség rendeltetése. In Erdős Péter – Sonkoly Gábor (szerk.): A kulturális örökség. Budapest, 2004. L'Harmattan 57.

Nas, Peter J. M.: Masterpieces of Oral and Intangible Culture. Current Anthropology 2002. 43/1, 139–148.

Paládi Kovács Attila: A nemzeti kulturális örökség fogalma, tárgya. Örökség, hagyomány, néprajz. Honismeret 2004/2.

Sonkoly Gábor: A kulturális örökség fogalmának értelmezési és alkalmazási szintjei. Regio 2000/4, 58–59.

Sonkoly Gábor: Örökség és történelem. Iskolakultúra 2005. 03. 16–22.

További olvasmányok

EFI Communicationes füzetek 1–18. (a bibliográfiákat tartalmazó 10–13, 17. füzeteket kivéve):

1. Ajánlások a hagyományos kultúra és a folklór védelmére (UNESCO Közgyűlés, 1989)

2. Az Európai Folklor Intézet története és célkitűzései

3. Az előző téma angol nyelven

4. Verebély Kincső: A folklór jogi védelme

5. Irányelvek az „élő emberi értékek” rendszerének alapításához (UNESCO Közgyűlés, 1993)

6. Anna-Leena Siikala: Etnikus hagyományok és átalakuló társadalmak (Az identitás keresése)
 7. Az emberiség szájhagyományozó és a szellemi örökségének mesterművei (UNESCO Közgyűlés, 1998)
 8. Hoppál, Mihály: Local Cultures in a Global World (UNESCO konferencia előadások angol nyelven)
 9. Cselekvési terv a szellemi kulturális örökség megóvására és újjáélesztésére (UNESCO Konferencia, 1999)
 14. Csonka-Takács Eszter: Az Európai Folklor Intézet története 1995–2005.
 15. Voigt Vilmos: Javaslat a „Folklor Világnapja” megünneplésére
 16. Keszei András: A megfoghatatlan nyomában
 18. UNESCO Egyezmény a Szellemi Kulturális Örökség Megőzéséről
- Egyéb források*
- UNESCO kiadványok*
- First Proclamation of Masterpieces of the Oral Intangible Heritage of Humanity. 2001.
- Second Proclamation of Masterpieces of the Oral Intangible Heritage of Humanity. 2003.
- Council of Europe szövegek*
- Compendium of basic texts of the Council of Europe in the field of cultural heritage. Strasbourg, 1998.
- További javasolt olvasmányok*
- Kreatív sokszínűség. A Kultúra és Fejlődés Világbizottságának jelentése. Budapest, 1996. (Fordítás az angol nyelvű eredetiből)
- Oktatás – Rejtett kincs. A Jacques Delors vezette Nemzetközi Bizottság jelentése az UNESCO-nak az oktatás XXI. századra vonatkozó kérdéseiről. Budapest, 1997. (Fordítás az angol nyelvű eredetiből)
- Intangible Cultural Properties of Gangneung, Korea. City of Gangneung, 2004.
- Inventory of Intangible Cultural Heritage of Cambodia. Cambodia, 2004. JSRC Printing House.
- Guidelines for the Establishment of Living Human Treasures System. 2002. UNESCO Section of Intangible Heritage.
- www.unesco.org/culture/heritage/intangible (az UNESCO honlapja)
- www.okm.hu (a Magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium honlapja)
- www.unesco.hu (a Magyar UNESCO Bizottság honlapja)
- www.folkline.hu (az Európai Folklor Intézet honlapja)
- www.szellemiorokseg.hu és www.szellemikulturalisorokseg.hu (a szellemi kulturális örökség honlapja Magyarországon)
- Geertz, Clifford: Modernities in After the Fact. Harvard University Press, 1996. 136–168.
- Keitner, Chimene: UNESCO and the ISSUE of Cultural Diversity. Review and Strategy, 1946–2000. Published by UNESCO, Paris, 2000.
- Kurin, Richard: Cultural Heritage Development. Smithsonian Folklife Festival, 1999. Washington DC 1999. 4–11.
- Seitel, Peter (ed.): Safeguarding Traditional Cultures: A global assessment of the 1989 UNESCO recommendation on the safeguarding of traditional culture and heritage. Proceeding of the conference held at the Smithsonian Institution in Washington DC, from 27–30 June 1999, organised by UNESCO, Division of Cultural Heritage. Washington, 2001. <http://www.folklife.si.edu/unesco/>.
- Seitel, Peter: Defining the scope of the term Intangible Cultural Heritage. Paper presented at the international meeting Intangible Cultural Heritage: Priority Domains for an International Convention, organised by UNESCO in Rio de Janeiro, Brazil, 22–24 January 2002.
- Wim van Zanten (ed.): Glossary – Intangible Cultural Heritage. Prepared by an international meeting of experts at UNESCO, 10–12 June 2002
- Leiden University, Netherlands +.National Commission for UNESCO

A szellemi kulturális örökségvédelem magyarországi rendszerének struktúrája
(tervezet)

	Államigazgatási szféra			Civil szféra		
Országos szint	hatósági feladat	végrehajtási feladat		országos hatókörű szint		
	Országos SZKÖ Hivatal	Információs és Propaganda Iroda		társadalmi szervezet		
	SZKÖ Magyar Nemzeti Bizottsága	Nemzetközi Iroda		non-profit	profit-orientált	magánemberek, magáncégek
		Törvényelőkészítő Iroda				
Regionális/ megyei szint	hatósági feladatok	önkormányzati feladatok	végrehajtási feladatok	regionális/megyei hatókör		
	Regionális Kulturális Örökségvédelmi Hivatalok	megyei önkormányzati képviselőkől alakult SZKÖ bizottság	megyei közművelődési és oktatási intézmények	társadalmi szervezet		
			Regionális Közkincs Bizottságok	non-profit	profit orientált	magánemberek, magáncégek
Helyi szint	önkormányzati feladat		végrehajtási feladat		helyi civil hatókör	
	A helyi örökség-meghatározó és megőrző feladatok koordinálását, felügyeletét ellátó képviseleti csoport vagy testület.		A helyi önkormányzat oktatási, kulturális intézményei (iskolák, könyvtárak, művelődési központok, helytörténeti gyűjtemények, helyi média).		társadalmi szervezet	
					non-profit	profit-orientált
					A kulturális örökségvédelemmel foglalkozó helyi szervezetek, magánemberek, beleértve az örökségvédő helyi közösséget is.	

Gangneung város erőfeszítései a helyi szellemi kulturális örökségének megőrzésére

Mr. Gab Seog Choi, kulturális és művészeti osztályvezető
Gangneung város, Koreai Köztársaság

Gangneung a Koreai-félsziget keleti részén helyezkedik el a Baekdudaegan hegység és a Keleti-tenger között. Területe 1,040 km², lakosainak száma 230 000. Jellemző tevékenységei a mezőgazdaság, az ipar, a szolgáltató szektor és az idegenforgalom.

Kétezer éves történelmének köszönhetően Gangneung páratlan kulturális hagyományokkal rendelkező város, ahol a szellemi örökség olyan formái alakultak ki, mint a paraszti zene, a népdalok, álarcos színjátékok, hagyományos népi játékok és szórakozási formák, sámánszertartások stb. A helybéliek létrehozták a hagyományokat egyetlen helyszínen megjelenítő *Gangneung Danoje Fesztivált*, amelyet beleng a legendák és a történelem levegője, és az élet egész élénk színskálája a látogató elé tárul. Ilyen páratlan és nagyszabású fesztiválra egész Koreában nincs példa a mi városunkat kivéve.

A hagyományos kultúra legkiemelkedőbb megnyilvánulásait a központi kormányzat „jelentős szellemi kulturális örökségként” tartja nyilván, a tartományi és helyi önkormányzatok pedig „szellemi kulturális örökség” címen. Az ilyen örökségelemek száma 111. Büszkék vagyunk arra, hogy a Gangneung Danoje Fesztivál és a Gangneung Nongak (hagyományos paraszti hangszeres zene) a „jelentős kulturális örökség” körébe tartozik, a

Gangneung Danoje Fesztivált pedig 2005-ben a UNESCO az Emberiség Szóbeli és Szellemi Örökségének Mesterműveként tartja számon.

A Gangneung Danoje fesztivál a ma is élő hagyományos fesztiválok közül egész Koreában a legnagyobb. A Gangneung régió lakosain kívül az egész köztársaság területéről érkeznek vendégek, hogy részt vegyenek a rítusokban és a szórakozásban. Az esemény egyben átfogó képet kínál a koreai emberek életéről, hiszen alkalmat ad arra, hogy az ország fesztiválkultúráját megismerhessék.

A fesztivál a holdnaptár negyedik hónapjának ötödik napján kezdődik a szent ital főzésével, a végét pedig – a holdnaptár ötödik hónapjának hetedik napján – „az istenség elküldése” rítusa jelzi.

A Gangneung Danoje Fesztivál a helyi közösség múltjában mélyen gyökerezik, s hagyománya több mint ezer éve töretlenül száll nemzedékről nemzedékre. Ma újjászületését éli, hiszen – a világörökség részeként – mind országos, mind pedig nemzetközi szinten egyre szélesebb körű figyelmet és elismerést kap.

Globalizált világunkban az élet minden területén egyre több feladat hárul a helyi önkormányzatokra – különösképp igaz ez a kultúra és a helyi hagyományos kultúrák megőrzése terén. Ez irányú felelősségének teljes tudatában Gangneung város önkormányzata megfogalmazta rövid és hosszú távú kultúrpolitikáját és hozzálátott annak végrehajtásához. A célok között találjuk az alábbiakat:

- digitális adatbázis létrehozása a helyi szellemi kulturális örökségről;
- a szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos tanulmányok bevezetése az iskolai tananyagba;
- célzott képzőközpontok kialakítása;
- biztosítani a szellemi kulturális örökség hordozóinak, letéteményeseinek megélhetését;
- támogatni a hagyományok átörökítéséhez szükséges tevékenységeket (pl. képzési költségek, hangszerek készíttetése vagy vásárlása stb.);
- rendszeres hagyomány-bemutatók szervezése egész évben (helyi lakosok és turisták számára egyaránt);
- a belváros mint „kreatív városrész“ felújítása a Gangneung Danoje Fesztiválra alapozva.

A globalizáció feltételei mellett is lehetőség van arra, hogy megóvjuk helyi hagyományos kultúránkat a globális kontextuson belül. A helyi önkormányzatok e téren játszott fontos szerepét szem előtt tartva Gangneung város önkormányzata és az UNESCO Koreai Országos Bizottsága 2004

júniusában megszervezte a *Polgármesterek nemzetközi kerekasztala a szellemi kulturális örökség megőrzéséről* című rendezvényt. Az egybegyűltek fóruma elfogadta a „Gangneungi Nyilatkozat” című dokumentumot, amely

- útjára indított egy mozgalmat a világ polgármesterei körében azzal a céllal, hogy a világ bármely részén fellelhető szellemi kulturális örökség megőrzését szolgálja;

- javasolja egy speciális városközi hálózat létrehozását e cél érdekében.

A következő év júniusában Gangneung városa nemzetközi workshopot tartott helyi önkormányzati vezetők számára *Fenntartható fejlődés, a szellemi kulturális örökség megőrzése és a városok közötti hálózat fejlesztése* címmel. Munkájuk gyümölcseként megszületett „A Városok Közötti Együttműködés Hálózata a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséért Chartája.”¹

2006-ban a város a charta folyamatoként otthont adott a helyi önkormányzati irányítók számára szervezett, *A szellemi kulturális örökség megőrzése és a fiatalok részvétele* című újabb nemzetközi workshopnak. A nemzetközi fórum megrendezése mellett Gangneung városa 2005 márciusában 200 000 USD összegű adományral is segítette az UNESCO törekvéseit a szellemi kulturális örökség megőrzésére. Ez az alap célzottan azt szolgálja, hogy Kambodzsában és Fijin is létrejöjjön az „élő emberi értékek rendszer” (Living Human Treasure System), valamint a hagyományos gyerekjátékok kutatására az ázsiai és csendes-óceáni régióban.

A 2005-ös és 2006-os workshop résztvevői Gangneung városát bízták meg azzal, hogy hozza létre *A Városok Közötti Együttműködés Hálózata a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséért (Inter-City Cooperation Network*

for Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, ICCN) titkárságát. E szerep betöltésekor Gangneung városa minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy a következő nemzedékek számára megőrizze a felmérhetetlen értéket képviselő emberi örökséget. Az ICCN iránti kötelezettségeinknek azzal igyekszünk eleget tenni, hogy fejlesztjük és bővítjük a hálózatot. Meggyőződésünk szerint a fő prioritás jelenleg magának az ICCN-nek az elindítása.

Javasoljuk, hogy a helyi önkormányzatok, az UNESCO Országos Bizottságok és a szakértők

segítségével együttesen dolgozzuk ki az ICCN elindításának részleteit. Remélem, hogy minden résztvevőt üdvözölhetünk majd a Qalyubiyani Kormányzóság által 2008-ban rendezendő következő nemzetközi workshopon!

Jegyzet

¹ A charta szövegét lásd a Mellékletben. (A szerk.)

A szellemi kulturális örökség Üzbegisztán modern kultúrájában

a Boysun Kulturális Körzet és a Shashmaqom zenei hagyományok

*Alexey Arapov, elnök
Boysun Alapítvány, Üzbegisztán*

58

2005 májusában Üzbegisztánból elsőként a Boysun Kulturális Körzet nyert felvételt az Emberiség Szóbeli és Szellemi Örökségének Mesterművei közé.

Boysun a dél-üzbegisztáni hegyvidék egyik legszebb részén található. Mielőtt történelmi és archeológiai kincseiről vált volna ismertté (például a Teshik-Tash barlang Neander-völgyi embere; a Kushan birodalmi fal északi határa vagy a debrenti Vaskapu épületegyüttes), a régió kultúrájának legismertebb jellemzője az volt, hogy együtt éltek itt letelepedett, illetve nomád életmódot folytató török és kelet-iráni népek, külön szokásvilággal és tárgyi alkotóművészettel. Hagyományaikban az iszlám és a helyi ősi rituálék finoman keverednek, melyben egyaránt felfedezhetjük az animizmus, a zoroasztrizmus, a buddhizmus és az őskultusz elemeit. A boysuni kultúra

sokszínűsége tetten érhető a népzeneiben, a néptáncban, rituálékban, szokásokban és a kézművességben. Ennek egyik oka, hogy Boysun az egykori Nagy Selyemút mentén helyezkedik el. Ezen gyökereknek és ősi erejének köszönhetően a boysuni zene-, tánc-, szokáskultúra és lovas játék nem véletlenül híres Üzbegisztán-szerte.

Két évvel később, 2003 novemberében az UNESCO a Shashmaqom zenei hagyományokat is az Emberiség Szellemi és Színhagyományozó Öröksége Mesterművének nyilvánította. Ez a 18. század során Bukharában (Üzbegisztán) kialakult hagyományosan klasszikus zene, mely megközelítőleg 250 hangszeres és énekes kompozícióból áll. A shashmaqom jelentése: hat maqomból álló ciklus. Ezek a produkciók nagy szakmai gyakorlatot és kiemelkedő képességeket igényelnek. A tradicionális zenék és énekek előadói a technikákat, módszereket mesterkurzusokon sajátították, sajátítják ma is el.

Napjainkban a közösségekre jellemző modernizálódott életmód sokszor a tradicionális életforma háttérbe szorulását, eltűnését vonja magával. A modern kulturális jegyek között vannak életképtelenek is, melyek eltűnnek vagy átalakulnak. Éppen ezért az UNESCO támogatja a kormány és a civil közösségek azon kezdeményezéseit, melyek hangsúlyt fektetnek a hagyományos kul-

túra ápolására és fejlesztésére. Kiemelten támogatja azokat az intézményeket, melyek aktívan részt vesznek a boysuni és a shashmaqom hagyományok feltérképezésében, és egy inventárium összeállításában.

Az Üzbegisztáni Tudományos Akadémia (Academy of Art and of Science of Uzbekistan) 2002 és 2005 között kutatást végzett Boysunban, melynek fókuszában a néprajzi és történelmi jellegzetességek álltak: az autentikus rítusok és szokások, népi mesterségek és a folklór. Leírásra és azonosításra kerültek a helyi kézműves központok, a különböző folklór jelenségek, Boysun tárgyi alkotóművészete és a fennmaradt magashegy népi kultúra.

2005–2006-ban zenei kutatásokat is végeztek Bukhara, Samarqand, Tashkent és Khorezm régiójában, valamint Fergana völgyében, ahol maqom játékosok előadásait rögzítették. Ezen kutatások eredményeképp jelent meg többek között a *Boysun népi iparművészeti atlasza* (Atlas of Artistic Crafts of Boysun), *Boysun hagyományos zenéje* (Traditional Musical Culture of Boysun), *Üzbég kottázási rendszer* (Uzbek Notation) és a *Taskent és Fergana maqomjai* (Toshkent and Fergana Maqoms), *Üzbég maqomok – shashmaqom* (Uzbek Maqoms – Shashmaqom) című kiadvány, továbbá sok könyv, CD, DVD.

Az Üzbegisztáni Szellemi Örökség Információs Központja (New Date Base Center) minden évben megrendezi a „Boysun bahori“ (Boysuni tavasz) folklórfesztivált. Ennek része az 1997 óta kétévenként megrendezésre kerülő – az üzbég kormány által támogatott – „Sharq Taronalari“ nemzetközi zenei fesztivál, valamint a hagyományos shashmaqom énekes- és zenei kultúráról szóló nemzetközi tudományos konferencia.

E fesztiválokön és összejöveteleken felmerült, hogy a szellemi kulturális örökség megóvása érdekében fontos volna azt az oktatási rendszerbe beépíteni. Ennek érdekében a kutatásokról szóló könyveket és multimédiás kiadványokat eljuttattuk Üzbegisztán valamennyi fontosabb állami oktatási intézményébe és könyvtárába.

A terjesztésnek fontos eleme az Üzbegisztán különböző területein működő kézműves, előadóművészeti mesterkurzusok és tanfolyamok szervezése és a Boysuni Folklór Akadémia (Boysun Folklore Academy) megalapítása és működése.

A hagyományok terjesztésében elengedhetetlen valamennyi média, a rádió, a televízió, az újságok és az internet jelenléte és részvállalása. Mindezek segítik a hagyományok megújulását, hogy azok új értéket és modern formát nyerhessenek. A fejlődés további fontos feltétele a hosszú távú munka a helyi és nemzetközi közreműködőkkel.

Folklór és gasztronómia

*Jan Pijaček, polgármester
Vlčnov, Csehország*

60

Nincs ember, aki ne szeretné a jó ételeket – talán ezért van, hogy a gasztronómiai hagyományokat könnyebben továbbörökítik egymásnak a nemzetek. Az étel mindig része volt, és része is lesz kultúránknak. Minden nemzet sok tekintetben különbözik egymástól, a gasztronómia csak egy ezek közül. Amikor utazunk, a különböző nemzeti konyhák különlegességeit kóstolhatjuk meg. Koreában a kiváló Kim ču, Magyarországon a pörkölt, Csehországban pedig káposzta és gombóc vár ránk. Ezek talán a legismertebb ételek. De nekünk, cseheknek, sokkal tágabb a repertoárunk: országunk minden vidéke a maga sajátos konyháját kínálja, a népi konyhaművészet pedig a különféle alkalmakra ír elő más-más ételkülönlegességet. A gasztronómia számos népszokásnak és ünnepnek részét képezi. Számos tárgy, eszköz, fegyver, népviselet, maszk és állat, étel és ital válhat a népi rítusok részévé. Egyes ételek és italok archaikus formában tűnnek föl a szertartásokban. Felhasználásuk révén az ember hangot tud adni örömeinek és bánatának, de díszítési célra ugyancsak használhatjuk ezeket. A népi gasztronómiát számos további osztályra bonthatjuk. Egyes rituálékban az ételt jutalomként adják át olyan szereplőnek, aki ezt nem is kérte. Az ilyen alkalmakat sokszor szesz- vagy akár szeszmentes italok fogyasztásával is kísérik.

Ilyen például a Fašank – a nagyböjt előtti karnevál – Strání vagy Komňa helységben, vagy a Hlinecko vidék, ahol a népszokás résztvevői népviseletbe öltöznek, maszkot viselnek, fegyvereket használnak, hangszereken játszanak, táncolnak, énekelnek és előhívják a lakosokat a házakból. A karnevál szereplői füstölt húst kapnak hálából, amelyet felhúznak a kardjukra. A régi időkben kenyeret és tojást kaptak a kosarukba, ma már borral vagy szilvapálinkával jutalmazták őket. Az ételek és italok birtokában kezdik meg rituális táncaikat és a nézőket is kínálják, így ők is a rítus jelképes részeseivé válnak.

Más alkalmakkor elfogadott, ha valaki ételt kér. Szokás volt, hogy a karácsonyi ünnepek idején a gyerekek felkeresték a lakosokat, jó egészséget és sok örömet kívántak nekik, és karácsonyi énekeket énekelve diót, mogorót, almát és egyéb gyümölcsöt kértek, akár friss, akár aszalt állapotban. A

gyerekek ezekkel a gyümölcsökkel díszítették föl a karácsonyi asztalt vagy a ház más részeit. A dísz tárgyak sokszor mágikus jelentéssel is bírtak.

Vannak más, beavatást szolgáló rituálék, amikor a résztvevők a felhőtkorba lépnek be – ezek is elválaszthatatlanul összeforrnak a népviseletekkel, fegyverekkel és az állatokkal. Ilyen például a fiatal férfiak lovas menete, amely a körükben utazó, általuk választott királyt védi, aki szellemes, rimes versekkel szórakoztatja a közönséget némi aprópénzért cserébe. Régebben tojást, kenyeret, sört, bort és szilvapálinkát kértek. A napot azzal zárták, hogy közösen elfogyasztották mindazt, amit a nap során faluszerre összegyűjtöttek. Az ételt közös lábosban készítették, s mindnyájan ebből ettek, hiszen a szertartás egyenrangúvá avatta őket: az étel és ital kiiktatta a társadalmi rangbéli különbségeket. Az ételek valamennyi fontos életeseemény során végigkísérnek bennünket. Ez a születésnél kezdődik: a keresztszülők (a legszűkebb család) az újdonsült anyának erős kakaslevest adtak, amelyet egy különleges edényben tartottak. A kereszstelőn a nők olyan népviseletben jelentek meg, amelyet kizárólag erre az alkalomra lehetett használni. Az ünnepek alatt édességeket, húseteleket és egyes vidékeken gyümölcsmártásokat is felszolgáltak. Italként a bor, a szilvapálinka és gyümölcslikőrök szolgáltak. Szintén igen fontos alkalom volt az esküvő, ahol a házban fellelhető legjobb ételeket és italokat tálalták föl a lakodalmas asztalra. Ez a két ünnep mind a mai napig megőrizte szertartásos jellegét, és gasztronómiai jellegzetességeik egy része ugyanaz, ami a múlt században volt. Példa erre a "vdolečky" nevű esküvői édesség, amelyet hajnali négy órakor kezdenek készíteni – a sütő-asszonyok minden darabot több mint hatvanszor vesznek kézbe, s csak ezután kerülhet ez a csemege az ünnepi asztalra.

Még temetés után is ételekkel megrakott asztalnál találkoznak a falusiak. A halotti torok sokszor éppoly bőségesek, mint az esküvők. A vendégek visszaemlékeznek az elhunyra és úgy érzik, mintha még egyszer utoljára közöttük volna, amíg együtt énekelnek, esznek és isszák a szilvapálinkát. A szertartásosságot és az étel-ital mágikus jelentőségét a keresztény egyházak is átvették. Húsvétkor a pap szenteli föl az ételt, ősszel ő áldja meg a bort. Manapság a színházakban és fesztiválokon tartott előadásokhoz a tánc, az énekszó, a népviselet, a maszkok és a népszokások egyéb tárgyi kellékei is színpadias formát öltönek. Egyes esetekben a konyhaművészet is a jelenet elválaszthatatlan részévé válik. De vannak olyan gasztronómiával kapcsolatos rítusok is, amelyeket lehetetlen színpadon bemutatni, ám annál nagyobb értéket képviselnek eredeti környezetükben. Ezek jelentik legfontosabb örökségünket.

A gasztronómia a kultúránk része. Az ételeket és italokat ünneplő dalok semmivel sem maradnak el szépségben a szerelemről szólóaktól. Ezért van az, hogy kollégáimmal olyan nemzetközi projekt előkészítésén dolgozunk, amelyet reményeink szerint az Európai Unió is anyagi támogatásban részesít majd. A projekt célja, hogy a népi konyhaművészetet népszerűsítse, nemcsak az éttermek és a szállodák tulajdonosai körében, de a szakácsokat képző intézményekben is.

Voltak a kollégáim között, akik azt kérdezték, miért érdekelnek ennyire a népszokások és a gasztronómia. Én azt szeretném, ha halálom után a halotti toromon azokat a finom régi ételeket találják föl, amelyeket anyám és nagyanyám szokott főzni, hogy a mi szőlőnkől származó bort igyanak, olyan szilvapálinkát, amit vörösréz-edényben pároltak, tölgyfátűz fölött, és hogy a gyászolók száz éves dalokat énekeljenek.

Együttműködés a kulturális örökségvédelem terén: a Pusoli Iskolamúzeum példája

*Fernando García, igazgató
Pusoli Iskolamúzeum*

*Luis Pablo Martínez, kulturális örökségbiztos
Valencia Kormányzósága*

62

Elche városa Spanyolországban, az Ibériai-félsziget sarkában fekszik. A város Palmeral nevű része 2000-ben felkerült az UNESCO Világörökség Listájára, 2001-ben pedig a Festa d'Elx-t Misztériumjátékot proklamálták az Emberiség Szóbeli és Szellemi Öröksége Mesterműveinek listájára.

Mint sok más hely a világon, Elche városa is jelentős változásokon ment át az elmúlt száz évben. A 20. század közepéig a földművelésnek meghatározó szerepe volt a vidék kulturális és gazdasági életében. Az 1960-as években a város hatalmas demográfiai és ipari fejlődésnek indult, így egy dinamikusan lüktető, fejlődő nagyvárossá nőtte ki magát.

Pusol, Elche város harminc kerülete közül az egyik, melyet Elche vidéknek is neveznek (Camp d'Elx). Ezen a vidéken 1960-ig az oktatási helyzet

nagyon rossz volt. Az a kevés iskola, ami volt, az is magánháznaknál vagy hasonló körülmények között működött.

A pusoli állami iskolát 1960-ban avval a céllal építették meg, hogy az Elche vonzáskörzetébe tartozó falvaknak magasabb színvonalú oktatást biztosítsanak.

A magas születési arány hamarosan megtöltötte az iskolát, így egy-két tanítóra, több tucat különböző életkorú, és különböző tanulmányi szinten lévő diák jutott. Az infrastruktúra rendkívül fejletlen volt a régióban: víz és szennyvízhálózat, telefonhálózat és szervezett áruszállítás tulajdonképpen nem volt, továbbá a közutak is rossz állapotban voltak. Egyszóval Elche iskolái nem csábították a fiatal pedagógusokat, egészen addig, míg 1968-ban Fernando García, fiatal önkéntes pedagógus el nem kezdett tanítani Pusol iskolájában.

Fél évszázaddal ezelőtt Elche vidékén virágzó gabona- és zöldségtermesztés folyt. Így ez a régió sokrétű mező- és kertgazdálkodási hagyománnyal rendelkezett, mely kultúra meghatározta az itt élő emberek életét. Fernando García két fontos ténytet állapított meg: egyrészt ez a térség jelentős változásokon esett át, így a gépiesítés folytán hanyatlásnak indult és felgyorsult a tradicionális gazdálkodási formák kihalása; másrészt, hogy napjainkban a fiatalok már nem ismerik a

hagyományos gazdálkodást és a hozzá kapcsolódó szokásokat, ünnepeket. Fernando García felismerte, hogy a hagyományos életmódot át kell adni a következő generációknak. Úgy gondolta, hogy ezt a kultúrát meg lehet menteni, ha beépítik a helyi iskolai tantervbe. Így a kezdetektől fogva az iskola hangsúlyozta a természet- és az agrárkultúra fontosságát. A gyerekek az iskolában tanultak róla, a gyakorlati órákon pedig találkozottak a természettel, a gazdálkodással és a vidéki állattartási szokásokkal egyaránt.

Fernando García nem elégedett meg azzal, hogy a gazdálkodást csupán a tanórák keretében tanítsák. Így a kezdetektől kutatásokra sarkallta a tanulókat, hogy ne csak az anyagi kultúrát, hanem a mezőgazdálkodás teljes világát megértsék és megőrizték. Minden évben kiválasztották a helyi gazdálkodási szokások egyikét, amit a kutatás középpontjába állítottak. A gyerekek találkozhattak az adatközlőkkel is: interjúkat készítettek, fotóztak, dokumentálták a munkájukat, és együtt dolgoztak velük, tárgyakat gyűjtöttek. Az iskolai órákon az adatokat rendszerezték és besorolták a spanyol kultúra általánosabb rendszerébe. Hosszú ideje gyakorlattá vált, hogy az idősebb, tapasztaltabb tanulók tanítják mindezekre a fiatalabb társaikat.

Az összegyűjtött tárgyakat kezdetben az iskolában, majd egy elhagyott tanyaépületben rendezték be. Ezen a helyen az iskolásoknak saját kertgazdaságuk volt, és többek között rovargyűjteményeket is készítettek, melyeket a rovarszakértők is nagyra értékelték.

Az iskolában folyó tevékenységbe bekapcsolódtak a szülők, a gazdák és a többi helybéli, így lassan a közösség központja az iskola lett. Ezt követően a közösség igénye szerint az utakat felújították, Pusolt közművesítették. A városrész

nemcsak a pusoliak központja, hanem a környék fontos közösségi helye lett. A helyi lakosok, a tanulók és a szülők, más támogatókkal együtt tanácskozást szerveztek az iskola pedagógiai projektjéről. Ekkor figyelt fel a helyi média az iskolamúzeumra. Az elche-i szervezetekkel összefogva 1985-ben a pusoli iskola elnyerte az Mezőgazdasági Iskolamúzeum nevet (School Museum of Agriculture). Ekkor az iskolamúzeum a környékbeli agrárgazatokkal együttműködve részt vett az elche-i agrár vásáron, mely évente 50 000 látogatót fogad.

A média-nyilvánosságnak három fontos hozadéka volt. Egyrészt a Pusoli Iskolamúzeum támogatásokat és állami elismerést kapott, elsőként a médiában majd más társadalmi- és politikai intézményektől. A legnagyobb támogatás 1992-ben jött, amikor biztosították a múzeum státuszát, és a regionális örökségvédelem alá helyezték. Ekkor kapta az intézmény a Pusoli Mezőgazdasági Iskolamúzeum Egyesület nevet (School Museum of Agriculture of Pusol Association). Másrészt a látogatók többségét iskolások, egyetemisták és más régióból érkező közösségek adják, ami azt jelzi, hogy nagy érdeklődést váltott ki a múzeum. Harmadszor, hirtelen megnőtt a gyűjtött eszközök száma. Rengeteg adományt kapott a múzeum, nemcsak a helyi településektől, hanem a régió más részeiről is.

2005-ben ismét új elnevezést kapott az intézmény: Hagyományos Kultúra Centruma: Pusoli Iskolamúzeum (Center for Traditional Culture: The School Museum of Pusol), melynek feladata az Elche környéki általános hagyományok megóvása.

A múzeumot támogatta az önkormányzat és a regionális kormány, mely állami támogatást adott a pusoli múzeumi projektekre, restaurálásra és kutatásokra. Továbbá két tanári státusszal bővült

az iskola létszáma. Mindezekben a civil szféra szintén jelentős szerepet vállalt.

Napjainkra a múzeum egy stabil intézmény lett, mely része a Múzeumok Nemzetközi Tanácsának (ICOM). A jövőre nézve néhány kérdés azonban felmerül. A legfőbb probléma a helyi iskola fenntartása, az állami kötelezettségek betartásának biztosítása. Fontos feladat egy másik, vagy több olyan múzeumi részleg létrehozása Elche-ben, mely a város általánosabb hagyományait mutatná be. Végül fontos lenne, hogy a múzeum megte-remtse és biztosítani tudja saját anyagi forrásait.

Pusol példájából kiindulva elmondható tehát, hogy eredményes, ha a helyi kultúrát, szokásokat

és eljárásokat beemeljük a tantervekbe. Továbbá, hogy a véghezvitt projektek mindenképpen az ügyet kell, hogy szolgálják úgy, hogy azok hosszú távon fenntarthatóak legyenek. Ennek érdekében növelni és konszolidálni kell azokat a szükséges intézkedéseket, melyben részt vesznek más nyilvános szervezetek és társadalmi szereplők. Végül a kulturális örökség védelméhez elengedhetetlen, hogy a közösség fogékony és kezdeményező legyen, mert csak a közösség tarthatja életben saját hagyományát.

Regionális együttműködési hálózatok kiépítése a globalizáció korában

Prof. Won-Gyu Hwang

*Nemzetközi Kereskedelmi és Térségi Tanulmányok Tanszéke
Kangung Egyetem, Korea*

A 21. század fordulója táján tanúi lehettünk a helyi önkormányzatok nemzetközi szintre lépésének. Manapság egyre több helyi önkormányzat keresi a nemzetközi partnerekkel való együttműködés új formáját oly módon, hogy kétoldalú kapcsolatok helyett többoldalú szerveződést hoz létre.

A II. világháború végétől fogva a világ valamennyi nagyobb földrészen megjelent a regionális gazdasági együttműködés jelensége, amely főként regionális kereskedelmi egyezmények formáját öltötte. A 21. században a nemzetek és régiók gyors integrációjának vagyunk tanúi, egyre több szabadkereskedelmi övezet jelenik meg. Míg egyfelől nyilvánvaló, hogy a globalizáció terjedése a háború utáni korszak egészét végigkísérő tendencia, ezzel párhuzamosan az elmúlt néhány évtizedben a regionális gondolkodásmód is lendületet és erőt nyert.

A helyi együttműködés modern formáját – a települések közötti „testvéri” kapcsolatot – elsőként egy angol és egy francia város valósította meg az 1920-as években. A testvérvárosi mozgalom azonban csak a 20. század közepén vált széles körben elterjedtté. A régiók közötti együttműködés kezdetben leginkább humanitárius célokhoz kapcsolódott. A hatvanas években az ilyen együttműködés lényegileg két formát öltött.

Bár a kimondott cél az volt, hogy kulturális érintkezés révén erősítsék a kölcsönös megértést, a régiók közötti együttműködési programokat sok esetben vagy úgy szervezték, hogy megerősítse az azonos ideológiai táborba tartozó országok együttműködését, vagy úgy, hogy a szembenálló országok konfliktusait enyhítse. A nyolcvanas évek óta, miközben a nemzetközi üzleti világban egyre nőtt a közvetlen külföldi tőkeberuházás (FDI) volumene, a régiók testvérvárosi kapcsolatok létesítésével a nemzetközi szinten is fokozták együttműködésüket, főként azzal a céllal, hogy a helyi gazdaságot élénkítsék.

A kilencvenes években – miközben a központi vagy szövetségi kormányzatok kénytelenek voltak lemondani a globális szabadkereskedelmi vérkeringés részeként külföldön zajló gazdasá-

gi tevékenység ellenőrzéséről – a helyi önkormányzatok egyre több együttműködési formát vezettek be, hogy a helyi együttműködés hálózatát akár a harmadik világra is kiterjesszék. A korszak egyik kiemelkedő vonása, hogy a regionális együttműködés intézményesül, miközben multilaterális formában valósul meg. A 2004-es UN/HABITAT konferencia jó alkalmat adott arra, hogy megszülessék a helyi önkormány-

zatok globális szervezete, az *Egyesült Városok és Helyi Önkormányzatok Világszervezete* (*World Organization of United Cities and Local Governments*; UCLF), amely intézményi háttérrel nyújt ahhoz, hogy a települések új játékosként léphessenek föl a nemzetközi szintéren.

A térségek közötti együttműködés fejlődési folyamata:

Időszak	Motiváció	Főbb együttműködő partnerek
1940–1959	humanitárius	háborút viselt vagy volt gyarmati városokhoz fűződő testvérvárosi viszony
1960–1979	nemzetközi politika	kulturális cserekapcsolatok szövetséges országok városaival
1980–1989	gazdasági	külföldi befektetéssel kapcsolatos gazdasági együttműködés
1990-es évek	globális menedzsment	multilaterális szervezetek szövetsége

A térségek közötti együttműködési mozgalom egyik figyelemre méltó példája Kelet-Ázsiában működik, célja az idegenforgalom élénkítése. Több éven át vita folyt arról, hogyan lehetne intézményesíteni az idegenforgalmi ágazatban a térségek közötti, valamint a helyi önkormányzatok döntéshozói közötti együttműködési csatornákat, mígnem 2000-ben megalakult a régiók közötti együttműködés szervezete, a Kelet-ázsiai Térségközi Idegenforgalmi Fórum (EATOF: *East Asian Inter-Regional Tourism Forum*). A szervezet azóta is sikeresen működik, s a térségközi együttműködés és multilaterális hálózatépítés prototípusává vált Kelet-Ázsiában.

Az EATOF a hivatalos megfogalmazás szerint a következő öt területen jelöl meg célokat:

- idegenforgalommal kapcsolatos kölcsönös tájékoztatás;
- az idegenforgalmi üzletág fejlesztése;
- együttműködés a turizmus területén;
- idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztése és
- egyéb együttműködési tevékenység.

Az EATOF szervezeti struktúrája példa nélküli és számos tekintetben egyedülálló. Először is a fórum azon kevés szervezet egyike, amely különböző országokban található területeket vagy tartományokat fog össze egyetlen multilaterális keretben. Nagyvárosok együttműködésére számos példa van, de ezek legtöbbször – az EATOF-tól eltérően – két testvérváros összefogásából áll. Másodsorban míg a legtöbb területi szövetség

egy tág együttműködési testület, amely különféle tevékenységeket fog össze, a fórum – annak ellenére, hogy jogilag közigazgatási alapon szerveződött – tematikus szervezet, amely egyetlen ágazatra, az idegenforgalomra specializálódott. Harmadsorban pedig, biztosítandó a társult ágazatok arányos részvétele-lét, a fórum megköveteli, hogy három terület – a közszféra, az üzleti szféra és a tudományos szféra – kiegyenlítetten legyen jelen. Ráadásul az EATOF olyan nemzetközi szervezet, amely eredendően mentes az ideológiától és a politikai érdekektől.

A 21. század kezdetén a világ számos regionális integrációs szervezet keletkezését kísérheti figyelemmel, amelyek között találhatunk helységek közötti multilaterális szövetségeket is. Az EATOF létrejöttét azért kezdeményezték, hogy a résztvevők közös előnyökhöz jussanak az idegenforgalom területén a helyi önkormányzatok vezetésével. A javaslat egyik legfőbb mozgatója abból a felismerésből fakadt, amit a „helyi igényre helyi kezdeményezés” elveként fogalmaztak meg. A különböző települések ilyen típusú független képviselője a mai kor egyik fontos jelensége – a „természetes gazdasági egység” – afféle régiók közötti változatának tűnik.

Ami a szellemi kulturális örökség itt javasolt városközi hálózatát, tehát a Városok Közötti Együttműködési Hálózat a Szellemi Kulturális

Örökség Megőrzéséért (*Inter-City Cooperation Network for Safeguarding the Intangible Cultural Heritage*, ICCN) nevű szervezetet illeti, a koreai Gangneungban három évenkénti konferenciára került sor, mielőtt 2007-ben a magyarországi Pécsen is megjelentünk a témával. A Koreában tartott három konferencia lefektette az alapokat és kidolgozott egy olyan megoldást, amely lehetővé teszi a települések együttműködését a szellemi örökség megőrzése terén, összhangban az olyan sokoldalú szervezetek törekvéseivel mint az UNESCO. Míg a helyi hálózatok – mint pl. a Világörökségi Városok Szervezete (*Organisation of World Heritage Cities*, OWHC) vagy a Történelmi Városok Szövetsége (*League of Historical Cities*, LHC) – kiválóan alkalmasak arra, hogy multilaterális helyi szervezet keretein belül vitassák meg a világörökséggel és a kulturális emlékek megőrzésével és fejlesztésével kapcsolatos ügyeket, nem mondható el egyértelműen, hogy léteznék olyan szervezet, amely a szellemi kulturális örökség elemeinek otthont adó településeket köti össze. Kétségtelen, hogy a jelen pillanat alkalmasnak mondható, és minden érintett számára csak előnyt jelenthet, ha az ICCN égjsze alatt létrehozuk a szellemi kulturális örökségnek otthon adó települések globális szövetségét.

A Városok Közötti Együttműködési Hálózat a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséért Chartája

1. Preambulum

A 2005. június 8–11 között Gangneung városában, a Koreai Köztársaságban tartott *Fenntartható fejlődés, a szellemi kulturális örökség megőrzése és a városok közötti hálózat fejlesztése* című nemzetközi workshopon részt vevő helyi önkormányzati irányítók

- felismerve a szellemi kulturális örökségnek a fenntartható fejlődésben játszott szerepét;
- aggodalommal látva, hogy a szellemi kulturális örökséget globalizációs jelenségek és nem fenntartható fejlődést gerjesztő intézkedések fenyegetik;
- átlátva azokat a nehézségeket, amelyekkel a helyi önkormányzati vezetőknek szembe kell nézniük a szellemi kulturális örökség védelme során, illetve annak fontosságát, hogy ezen a területen megfelelő intézkedések révén stra-

tégiákat és intézkedési terveket alakítsanak ki – elkötelezik magukat egy olyan cselekvésorientált terv mellett, amely a szellemi kulturális örökség megőrzésére törekszik. Ezen intézkedések megfogalmazását és végrehajtását támogatva vállalják az alábbiakat:

- 1.1. támogatják Gangneung város önkormányzata és az UNESCO Koreai Országos Bizottsága javaslatát, miszerint jöjjön létre a Városok Közötti Együttműködés Hálózata a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséért;
- 1.2. a fenti hálózatot arra használják, hogy megvédjék a kulturális sokszínűséget a globalizáció fenyegetéseitől és megőrizték a közösségek kulturális sokszínűségét, amely az egyedi és felbecsülhetetlen értékű hagyományos kultúrákban nyilvánul meg;
- 1.3. ösztönzik és támogatják a Hálózatot mint olyan fórumot, amely módot ad a polgármesterek és helyi önkormányzatok nemzetközi együttműködésére a szellemi kulturális örökség megőrzése terén, amint azt a 2004-ben kiadott Gangneungi Nyilatkozat előrevetíti (I. sz. függelék);
- 1.4. támogatják a hálózatot mint a helyi önkormányzatok konkrét hozzájárulását az UNESCO „Egyezmény a szellemi kulturális örökség megőrzéséről” végrehajtásához;

- 1.5. a hálózatot arra is használják, hogy széleskörű tájékozottságon alapuló, kiegyensúlyozott kulturális stratégiákat és intézkedési irányelveket alakítsanak ki és hajtsanak végre, amelyek értelmében a helyi önkormányzatok döntéseiben; továbbá a fenntartható fejlődés és a szellemi örökség megőrzése prioritást élvez;
- 1.6. magukévá teszik a hálózat irányelveit, amelyet az alábbi 2(1) szakaszban vázolunk föl.

2. Tagság

- 2.1. A Hálózat tagjai elfogadják és magukra nézve kötelezőnek ismerik el az alábbi irányelveket(1).
- 2.1.1. A tagok mindent megtesznek, hogy világszerte tudatosítsák a szellemi kulturális örökség megőrzésének szükségességét a világ valamennyi kulturális megnyilvánulására vonatkozóan, így ráirányítják a figyelmet a helyi örökség sokféleségére, valamint az említett megnyilvánulások és gyakorlatok megőrzésével kapcsolatos problémákra.
- 2.1.2. Igyekeznek biztosítani a közösségek, csoportok és egyes esetekben egyének legszélesebb körű részvételét az ilyen örökség megalkotásában, fenntartásában és továbbadásában, s mindent megtesznek, hogy az érintetteket aktívan bevonják annak kezelésébe.
- 2.1.3. Minden rendelkezésre álló eszközzel törekszenek biztosítani a szellemi kulturális örökség felismerését, tiszteletét és gazdagítását a társadalmukban, különösképp az alábbi eszközökkel:

- 2.1.3.1. a szélesebb nyilvánosságnak, különösképp a fiataloknak szóló oktató, tudatformáló és tájékoztató programok;
- 2.1.3.2. speciális oktató és képzési programok az érintett közösségek és csoportok számára;
- 2.1.3.3. a szellemi kulturális örökség megőrzését szolgáló kapacitásbővítő tevékenységek, jelesen menedzsment és tudományos kutatás;
- 2.1.3.4. informális tudásátadási csatornák.
- 2.1.4. Folyamatosan tájékoztatják a nyilvánosságot az ilyen örökséget fenyegető veszélyekről, illetve az örökség megőrzése céljából végzett tevékenységekről.
- 2.1.5. Ösztönzik az olyan természetes emlékhelyekkel és terekkel kapcsolatos felvilágosító tevékenységet, amelyek fennmaradása szükséges a szellemi kulturális örökség megnyilvánulásához.
- 2.1.6. A helyi önkormányzatok rendelkezésére bocsátanak egy portfóliót a hatásos fejlődési stratégiákról és elvekről, amelyek – az erre vonatkozó információ és tapasztalatok megosztása révén – a helyi kulturális erőforrások fenntartható fejlődését szolgálják.
- 2.1.7. A hálózat bővítése révén törekszenek egy olyan, egész világra kiterjedő hálózat kiépítésére a kulturális sokszínűség terén, amelyben a helyi hagyományos kultúrák a nekik kijáró kitüntetett helyet foglalják el.
- 2.2. A Hálózatban betöltött tagságnak két típusa van
- 2.2.1. Törzstagság esetén a résztvevő helyi önkormányzatokat vezetőjük képviseli;
- 2.2.2. társult tagság esetén a résztvevők lehetnek civil szervezetek, a szellemi kulturális örökség letéteményeseinek, kivitelezőinek és

más szereplőinek szervezetei vagy a szellemi kulturális örökség megőrzésére szakosodott szervezetek.

- 2.3. A Hálózat tagjai saját forrásból finanszírozzák a tagságból fakadó, illetve azzal kapcsolatos tevékenységüket, továbbá erkölcsi és technikai támogatást nyújtanak a Hálózatnak.
- 2.4. Minden tag igénybe veszi az UNESCO Országos Bizottságának tanácsadói szolgáltatását, így módon győződik meg arról, hogy helyi szinten megvalósuló tevékenységei összhangban vannak az UNESCO globális céljaival a szellemi kulturális örökség megőrzése területén.

3. A titkárság

- 3.1. Az UNESCO Koreai Országos Bizottságával együttműködve Gangneung város vezetése szolgáltatja a Hálózat titkárságát és annak fő koordinátoraként jár el, illetően tevékenységéből fakadó költségeit pedig saját forrásból fedezi.
- 3.2. A titkárság szerepét más törzstag is vállalhatja a törzstagok döntésképes többségének hozzájárulásával, azzal a feltétellel, hogy a titkárságnak otthont adó tagnak vállalnia kell, hogy illetően tevékenységéből fakadó költségeit saját forrásból fedezi.
- 3.3. További anyagi forrásokat – köztük a nemzetközi szervezetektől, országos és helyi szervezetektől és a magánszektorból érkező támogatást – mind a Hálózat gangneungi koordináló egysége, mind más tagok igyekeznek biztosítani.

4. A Nemzetközi Tanácsadó Testület

- 4.1. A Hálózat működésének támogatása céljából nemzetközileg elismert szakemberekből álló Nemzetközi Tanácsadó Testület alakul, a tagokkal, a tudományos közösséggel és az UNESCO-val történő egyeztetés alapján.
- 4.2. A Nemzetközi Tanácsadó Testület feladata, hogy szakértői tanácsokkal lássa el a Hálózatot és segítse céljai elérésében.

5. Tevékenységek

A Városok Közötti Együttműködési Hálózat a Szellemi Kulturális Örökség Megőrzéséért az alábbi tevékenységeket folytatja:

Találkozás a tagokkal

- 5.1. a szervezet rendszeres (két vagy három évenként sorra kerülő) kerekasztal-tárgyalásokat szervez a helyi önkormányzati vezetők számára, hogy ösztönözze és moderálja a gyakorlati vitát azzal kapcsolatban, miként lehetne fejleszteni a tagok helyszínein folyó munkáját a szellemi kulturális örökség megnyilvánulásainak és gyakorlatainak védelmében.

Információgyűjtés és –megosztás

- 5.2. Terjesztendő a kulturális jelenségek feltérképezése mint olyan eszköz, amely segíthet a szellemi kulturális örökség azonosításában és az erről készítendő leltárak és adatbázisok létrehozásában, valamint az örökség megőrzéséhez szükséges lépések előtérbe állításában (lásd. II. sz. Függelék).

5.3. Fel kell tárni a Hálózat fejlesztésének és kiterjesztésének lehetőségeit, mint például egy szellemi kulturális örökség megőrzési központ létrehozása, vagy a digitalizált információs rendszerek megosztása a szellemi kulturális örökség dokumentálásának részeként.

Képzés

5.4. Rendszeres, eredményorientált tréningek szervezése helyi önkormányzati vezetők, szellemi örökséggel dolgozó szakemberek, valamint hagyományhordozók és -gyakorlók számára, amelyek segítségével a jelentősként nyilvántartott területeken kapacitásbővülés érhető el.

Cserekapcsolatok

5.5. Személyes tapasztalatcsere és találkozók ösztönzése, amelyek elősegítik a közvetlen tanulást és a szellemi kulturális örökség fejlesztésével és megőrzésével kapcsolatos kultúrpolitika tapasztalatainak megosztását.

5.6. A tagok egymás területén kölcsönösségi alapon folklórfesztiválokat és egyéb kulturális rendezvényeket szerveznek, amelyeken részt vesznek a hagyományos kultúra megjelenítői és a helyi önkormányzat döntéshozói, a témára szakosodott civilszervezetekkel együttműködve.

6. Tervek a jövőre

6.1. A hálózat tagjai saját belátásuk szerint és a szükségleteknek megfelelően vizsgálnak, dolgoznak ki és végeznek további tevékenységeket és megvalósítási módokat.

6.2. A Charta szövegét a törzstagok többségének beleegyezésével lehet megváltoztatni.

7. Csatlakozás a Hálózathoz

7.1. Az UNESCO tájékoztatja a tagállamok Országos Bizottságait a Hálózat megalakulásáról és kéri, hogy a tagállamok tájékoztassák saját illetőségükbe tartozó területeket, beleértve az összes érintett önkormányzatot.

7.2. A jelentkező tagok (lásd a fenti 2. szakaszt) csatlakozási szándékukat közvetlenül a Hálózat Titkárságának jelezhetik.

Preface

While globalisation is gaining ground at a breathtaking pace, a number of powerful initiatives have also been launched to protect the world's built and natural heritage. Scientists, politicians and many other responsible thinkers have recognised that priceless values need to be protected otherwise the accumulated treasures of centuries and even millennia may be irrevocably lost.

When the Aswan Dam was built, large areas were flooded with water and this might well have entailed the destruction of crucially important archaeological and architectural treasure in Egypt. The emergency brought along unparalleled international co-operation. It became clear that some instrument was required to protect the world heritage. This is how in 1972 UNESCO's

Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (World Heritage Convention) came to be passed which Hungary joined in 1985.

Those who feel responsible for safeguarding the cultural heritage found it increasingly evident that the range of cultural assets that deserve protection is in fact far wider than the sphere of tangible objects: besides the venues, excavations, heritage buildings and the natural wonders of the 'world heritage' the values created by the human mind are also present everywhere on earth.

Difficult to conceptualise, the value and validity of the 'intangible heritage' was not recognised until the second half of the 20th century. A multitude of experts, including Hungarian professionals, joined forces world wide to elaborate a draft which was accepted by the 32nd session of UNESCO's highest forum, the General Conference in October 2003 – the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.

The Secretary General of UNESCO sent the international Convention for ratification to the member states in spring 2004. The job of preparing Hungary's accession to the Convention was given to the Ministry of Culture, more closely to the Department of General Culture.

Besides fulfilling the tasks in state administration which follow from the relevant legislation, we have also engaged in a widely based social debate involving noted cultural anthropologists, ethnographers, sociologists, representatives of cultural institutions and NGOs in order to interpret the professional contents of the convention, to examine the possibilities of adaptation in Hungary and to overview the tasks facing state administration after ratification. The professionals favoured Hungary's accession to the Convention. Hungary ratified the Conventions after two and a half years, recording the fact in *Act XXXVIII of 2006 on the Announcement of the UNESCO Convention Accepted on 17th October 2003*. We joined the Convention on the World Heritage after thirteen years. The accession is the result of a truly rapid working process which is excellent proof of our commitment to safeguarding our intangible cultural heritage.

The Convention came into force three months after the thirtieth accession document was deposited in Paris, on April 20th 2006.

After this stage the Paris headquarters of UNESCO, as well as all the acceding countries, began to survey and analyse the tasks that flow from accepting the document and to prepare their execution.

Representatives of the countries ratifying the document first met for the General Assembly of the States Parties to the Convention which is the main organ of the Convention, in June 2006. At this forum participants voted to elect members of the Intergovernment Committee working within UNESCO. This body comprises the representatives of 24 countries, and Hungary was highly honoured to be able to participate for four years which is the maximum amount of time possible.

The present volume will offer more detail about the functioning of the Committee.

Between 17–20 September 2007 Hungary held an international conference about safeguarding the intangible cultural heritage. The venue for conference was Pécs, the future cultural capital of Europe, and participants reviewed the state's tasks relating to the implementation of the Convention, discussed practices followed in Hungary and abroad and clarified objectives. The conference was organised by the Ministry of Education and Culture, Department of General Culture; the Cultural Centre of Pécs, the Association for the European Centre for Traditional Culture—the European Folklore Institute. The main aim of this event was to present the UNESCO Convention to professionals and anybody else interested and to survey the tasks which Hungary faces as a consequence of having joined the Convention. We considered it important to make the participants conscious that safeguarding and preserving the intangible cultural heritage required co-operation among the actors of the world of culture and agents of everyday life. At the conference professionals represented fourteen countries: Austria, Belgium, Byelorussia, the Czech Republic, Egypt, Estonia, France, Italy, the Korean Republic, Romania, Spain, Slovakia, the USA and Uzbekistan. Besides the 48 Hungarian experts and the 28 representatives from the above listed countries, the conference was attended by the leading official of the Department of the Intangible Cultural Heritage established in the Paris UNESCO headquarters. The aim was to offer information about international experience and useful examples from other countries to Hungarian professionals in the fields of culture, education and administration,

to members of public cultural institutions such as museums, libraries, archives, general cultural institutions and clerical institutions, to the heads of Common Treasure Cultural Committees, university lecturers, local mayors, representatives of NGOs and university students. And, naturally, to enable foreign participants to learn about our efforts at safeguarding the intangible cultural heritage as well as about the already existing Hungarian practises.

Judging from the passionate discussions that participants engaged in after the presentations and in the breaks, the subject clearly engaged all of those present. It is difficult to convey this air of effervescence in a book, but we are convinced that the conference fulfilled its mission and answered our expectations. This is also proven by the fact that Mme Françoise Rivière, Assistant Director General for Culture at UNESCO, sent a letter of recognition to Dr Marta Schneider State Secretary for Culture, Ministry of Education and Culture – see elsewhere in this publication.

The events organised by the conference host, including a visit to the local World Heritage venue, met with the highest approval of participants. Special thanks are due to Andrea Lakner Brückler, head of Pécs Cultural Centre, and her staff for a conference organised at the highest standards, offering a varied range of excellent subsidiary events.

During the first half of 2008 we have successfully carried out two projects. In February

the Intergovernmental Committee held another extraordinary session in Sofia. Significant steps were taken in some very important questions, thus for instance in re-appraising the role of NGOs and inviting them for sessions of the Intergovernmental Committee and in preparing the Operational Directives and submitting them to the Assembly for acceptance. In June 2008 the second General Assembly of States Party was held in Paris, where participants accepted the Operational Directives for the Implementation of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.

As active participants we are familiar with the work of the Intergovernmental Committee. In view of an international comparison I can still declare that Hungary is on the right track but the task we are facing is massive.

It is for this work that I hereby invite the partnership of all people who feel responsible for safeguarding our intangible cultural heritage and offer them our hearty co-operation.

Ágnes Kovácsné Bíró
Deputy Head of Department
Ministry of Culture and Education
Department of General Culture

*(The author was appointed
to General Secretary of the Hungarian
Committee of UNESCO in November, 2008)*

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Organisation
des Nations Unies
pour l'éducation,
la science et la culture

Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Организация
Объединённых Наций по
вопросам образования,
науки и культуры

منظمة الأمم المتحدة
للترية والعلم والثقافة

联合国教育、
科学及文化组织

The Assistant Director-General for Culture

H.E. Márta Schneider
State Secretary for Culture
Ministry of Education and Culture
Budapest
Hungary

2 October 2007

Ref.: CLT/CIH/ITH/L-367

Madam,

Allow me to congratulate you on the organization of the International Conference on the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage in Pécs, from 17 to 20 September.

I understand that the meeting fruitfully contributed to strengthening international cooperation by involving several European countries and representatives of communities and non-governmental organizations from all over Hungary in the debates concerning the implementation of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.

Indeed, the participation of communities in all activities regarding the safeguarding of their intangible cultural heritage is one of the main features of the Convention, as confirmed by the Convention's Committee in its recent meeting in Tokyo. I am therefore pleased to note that Hungary is taking the lead in this field and would like to express my support for your Ministry's efforts to facilitate and coordinate such an essential task.

I am looking forward to continuing our cooperation in the future concerning the implementation of UNESCO's normative instruments in the field of culture.

Accept, Madam, the assurances of my highest consideration.

Françoise Rivière

Tradition and Identity

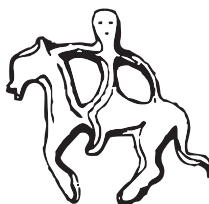
Mihály Hoppál, Director
European Folklore Institute, Hungary

78

Ethnography, as the study of cultures, examines every area of our everyday life world. Thus its research findings offer an understanding of the inner mechanisms and workings of communities. Our discipline is thus excellently suited to offer models that reflect the workings of society and particularly of small local communities.

By mapping out, recording and redistributing the local wealth of knowledge we could greatly assist deprived communities living in backward areas that have not been touched by the current of development or could at least help to halt their impoverishment. This is clearly a field where the results of ethnographic research can be of direct and practical benefit. It is crucial to emphasise this in an age when the usefulness, indeed the very *raison d'être*, of the various social sciences is constantly being questioned on the grounds that they do not yield direct profits.

Culture is something that needs to be cultivated: this is the original meaning of the phrase. We must re-create the values which constitute the basis of communal existence and without which human life cannot be sustained. Two of

these values are of particular importance: identity and tradition. Perhaps the most crucial mechanism through which tradition, ie. the continuity of culture, operates is that of recurrence and repetition. There exist a powerful tendency to sustain and recreate old patterns. Tradition is nothing other than passing on the charac-

teristic patterns and values of culture (Latin *tradere* means to pass on) from one generation to the next. According to a different definition, tradition is the cultural memory of a community; a common memory store which contains the information required to sustain the self-identity of the community. This information serves the very recreation of the culture, the generation of identifying patterns.

In the past, the role and significance of cultural changes was much over-emphasised. Today we know that 'revolutionary changes' achieved little more than the mindless destruction of cultures with a past of several centuries. Still, the original 'folk' system as a whole has survived the raid of this Messianic will to the new and after the failure of the dictators its constructive work goes

on, over the ruins of the old traditions. Indeed, in many cases the new social system fails precisely because the elements of the declared new system (alien to the old system) cannot be mingled or integrated with the more deeply ingrained structure. In a process like this, tradition is the means of the permanent maintenance of identity.

It is at this point that the concept of locality becomes important. Local traditions are always associated with a powerful sense of identity (Kupiainen–Sevänen–Stotesbury 2004). Local cultures, and from a global point of view national cultures can be seen as local, have successfully generated a sense of belonging to the place of residence and its direct vicinity. This local identity primarily means a sense of respect for the environment, an attitude of direct dependence and protection (this is often expressed in the form of myths, local legends and protective natural spirits). In this context, tradition means the permanent regeneration of a sense of self-identity where people look for symbolic points of identification to support memory. The symbolic aspect of tradition is obvious both for the common people (who unconsciously use those symbols of identity that tradition offers) and for the anthropologist.

In the early 1980's several conferences were held under the auspices of the Nordic Institute of Folklore, predominantly attended by Scandinavian researchers about questions of cultural traditions and regional identity. A selection of these talks was subsequently published devoted to local communities and the questions of identity and with an emphasis on the role that tradition plays in the life of local communities (Honko 1988).

It is no accident that the concept of identity came into the limelight in the last decades of the

past century: the concept itself is based on the transmission of the local tradition and cultural heritage, as local traditions always entail a powerful emotional identification. Recognising the plurality of values, life styles, myths, beliefs and languages, in a single word the variety of cultures, provides the basis for cultural plurality. Only by recognising the existence of local traditions can we recognise and safeguard cultural plurality.

In 1988 an international conference was held in Budapest about *tradition*, attended by researchers from Armenia, Hungary, Russia, France, America, Japan and Holland. The proceedings of the symposium were published a few years later in the world famous periodical edited by Ervin László who had also attended the convention. This way, the thoughts and considerations about tradition appeared as a special issue of *World Futures* (year 34). It is more than symbolic that a number of excellent minds recognised what a vast role the survival of tradition played in the future of the world. Ervin László, one of the instigators who elaborated the concept of sustainable growth, spoke at the conference about the cultural dimension of growth and the significance of cognitive maps in the background of cultures. Iván Vitányi in his paper on 'Tradition and modernity' quoted Gadamer, saying that 'tradition preserves the corpus of rational knowledge from earlier ages which had been accumulated by previous generations.' In this sense there is no reason to juxtapose culture with rationality even though the latter has often been known to urge the eradication of whatever it deemed old and outdated. It is no accident that at the end of his line of thoughts Vitányi made reference to none other than Bartók as someone who successfully reconciled the ancient and the

modern, creating from the two something that resists the passing of time.

Of the Hungarian authors special mention must be made of the ideas of Vilmos Csányi who outlined the *replicative model of 'the evolution of culture.'* Csányi pointed out that it was the mechanism of *replicative repetition* that led to the emergence of mechanisms of co-operation in human communities and this was essentially based on the repetitive transmission of acquired knowledge. Vilmos Voigt and myself offered a glimpse into the semiotic modelling of cultural traditions. We believe that a particularly important aspect of cultural traditions, and one that has long been ignored, is that in cultural mechanisms there are two mechanisms at work simultaneously. One is what we call the innovative or revolutionist effect - this serves and stimulates the incorporation ever newer elements into the culture, in order to rejuvenate the system. This is also the aspect which was so grossly over-emphasised in East and West alike in the 20th century, by ideologists of communism and capitalism alike. The other chief mechanism serves to ensure the continuity of culture by working for a preferably unbroken transmission of traditions and the continuation of their practice. This is why we use a number of different systems at the same time: code systems and coding methods, symbols, languages and gestures, song and dance, food and festive meals. All of these together guarantee to provide the community with all the important information it requires and to safely transmit (often by making 'double sure') the traits characteristic of the community. Why is this necessary? Because this is the only way to secure that the members of the community retain the most crucial elements of the knowledge nec-

essary for self-identification over long periods of time and thus for retaining identity. We might say that this 'multi-codality', to use a term coined by Yuri Lotman, is what gives culture its flexibility, its resilience without which there is no survival. It is these two mechanisms, i.e. the integration of new elements and the retention of old structures, which, through their balance and their varying dynamic through the changing ages, constitute the most important characteristic of the workings of tradition. When one process becomes over-dominant or underdeveloped compared to the other, the healthy balance breaks and the culture either becomes rigid or, contrariwise, disintegrates into its elements and loses its continuity. In fact ensuring continuity is one of the most important functions of tradition.

The above considerations apply particularly powerfully today, in the age of globalisation, a post-modern era. The period of global unification has led, by contrast, to a situation where an increased value is being placed upon local traditions. The role of local cultural values has grown considerably over the recent decades because communities have realised that they cannot hope to receive solutions from distant, national level institutions for problems that emerge at the local level.

At the same time we can also observe that in an increasingly uniform age, the epoch of jeans and the ubiquitous baseball cap, ethnic consciousness is enjoying an unprecedented renaissance. No matter whether we are talking of ideological or consumer internationalism (such as we are seeing today), the traits of the local culture are upheld as ethnic symbols in order to consolidate the identity of communities which share a culture (history, language, kinship). (Examples are

the figure of the shaman, the Lithuanian zither, or the folk dance or folk music of various nations.)

Over the past decades an increasing value has been put on local traditions and at the same time innumerable instances offer evidence of a kind of ethno-centric public discourse. This is a discourse which is mostly free from political exaggerations – such gestures seem not to characterise the masses of the common people. Instead one can observe a healthy local patriotism and a sense of togetherness without which no community can function. The broader co-operation of local communities can create a basis for regional co-operation – indeed, this is one of the structural pillars of the broad, community scale co-operation in our enlarged Europe. Back in the 1980's I already had the occasion to participate at a conference called *The Europe of Regions* held in Northern Italy, and today I see that the dreams and plans of that time have now become reality. This means that we must make it our objective to strengthen a sense of regional consciousness but this can only be based on a powerful local awareness and the voluntary co-operation of small communities.

Local traditions are easily accepted by individuals and co-operating groups of individuals, in other words they can easily become a factor around which communities and work may be organised. The life style patterns of local cultures offer a wide choice of available paradigms to the individual, as well as to any representatives of social organisation who are fuelled by a sense of responsibility. This is how local traditions can become the building blocks of cultural pluralism.

By their survival throughout the centuries, local communities have proved their skill at adapting to their environment both in the ecological and the

social sense. In other words, they have shown that neighbouring ethnic groups are capable of living alongside each other while retaining their unique cultural face. Respect and appreciation for old values, beliefs and mores seems inevitable today as it becomes increasingly clear that by trying to ignore them we preclude the construction of anything new. Old, weathered reactions learnt through the tradition are far more persistent than the acceptance of the new elements – this is one of the recurring findings of anthropological research conducted at widely different points of the world. Another lesson to be learnt from such research is that local cultures and traditions have accumulated a rich store of knowledge over history which has always rendered a positive service and been inevitable for the survival of the community within the given social and natural context. It would be wasteful not to take advantage of this stock of knowledge. Local life style patterns appear within the totality of the national culture as cultural paradigms or available alternative choices. Their significance is precisely that they offer well-tried solutions. A flexible cultural system cannot successfully face economic, social and political challenges unless it is willing to rely on local or peripheral traditions, because it is through this plurality that the culture's strength and resilience are nurtured.

Traditions organise the life and activity of a social group and create the intellectual and spiritual community that we call a society. Communities driven by tradition in their turn constitute a higher level of cultural unit which we call a nation. It is important to gain a conscious awareness of all of this because the internal cohesive potential of a tradition-based community, the support that springs from it, highly contribute to the indi-

vidual's potential to perform, and to the sustained standard of this potential. To use today's profane and profit-minded lingo, it becomes a productive potential. There is no national prosperity without the preservation of traditions.

A national heritage based on traditions can only survive if we constantly recreate it. In other words, a tradition-based society is built on the appreciation of local cultural values, it builds on the inner potential for initiative in small communities and thus recharges the creative inspiration of the community over and over again. Keeping traditions alive thus becomes a source of self-esteem, a healthy local identity and this way tradition connects the past and the present. Tradition does not mean being old-fashioned or resistant to progress. Let us here make a brief excursion concerning the philosophy or tradition, i.e. the role that tradition plays in our lives. I quote Karl Popper's classic, *'Towards a Rational Theory of Tradition'* from the middle of the 20th century,

True, the transmission of traditions from generation to generation is a part of the everyday life of society. A particularly good example is the sphere of festive customs and practices which ethnography and anthropology have investigated with such fond and meticulous attention. As Michael Polanyi showed well over half a century ago, the practice of everyday customs is the knowledge we acquire through being and living inside a culture and abiding by the tacit rules of everyday life (Polányi 1983: 53).

Ethnographers travel to many places and witness many different social practices within cultures and peoples alien to one's own. I personally found that the most exciting element of this experience was highlighting people's relationship

to their own cultural tradition. My most prolonged stays abroad have been spent in Finland and I am convinced that the Finnish model of modernisation offers us a fairly valuable example. As is commonly known, at the beginning of the last century Finland was a very backward area in the Northern peripheries of Europe, reduced to an almost semi-colonial position. From this hopeless predicament they were salvaged through a politics which very powerfully concentrated on national interests. An attitude which gave absolute priority to cultural values made the Kalevala a work of world renown, created a very efficient system of general education and by the end of the 20th century caused the country to achieve extremely highly in a field, that of micro-electronics, which requires massive intellectual capital (e.g. Nokia). It is quite obvious that, lacking in natural resources or agriculture, they had to rely on cultivated minds as a resource to produce marketable goods. This was only possible if they consolidated the national identity of the Finns and invested all the available financial potential into education. The result was that besides an excellent secondary school system they reached particularly high standards in higher education. This enabled them to adopt state-of-the-art technologies rapidly and to produce world class products which can stand the pace of competition anywhere in the world.

The above outlined model functions, if possible, even more successfully in Japan and Korea. In a position of isolation following WWII, the Japanese economy was even more radically forced to rely on the traditional Japanese values and culturally transmitted skills as well as the mechanisms inherent in their culture. This was particularly relevant at the point when, recognising that they had

no choice, they began to adopt the various techniques of the modern world, so that their country could become modernised. Quite simply, by drawing on the values of precision, accuracy and reliability characteristic of small scale craftsmen they developed modern branches of industry where these very skills and core competencies were required (Benedict–Szadahiko 2007). This was complemented by the high degree of hierarchy which characterised Japanese society and rendered the modern organisational structures of industrial production highly efficient. The loyalty of employees to their companies also proved to be of considerable advantage in the global world. Employees of rival companies, more aware of their freedom to migrate, produced less reliable quality and this secured Japanese goods and excellent competitive position. Traditions and the ties with the community resulted in a work ethic on the Japanese archipelago which manifested itself, over the long term, in the quality of the products. (An interesting essay on this by Levi-Strauss comes from as early as the 1970's.)

Another interesting instance was that of South-Korea, ruled by military dictatorship well into the second half of the 20th century, where massive industrial development caused an incredible degree of modernisation. As a result, urban society became dominant over the traditional, old rural agricultural culture. Spellbound by modernisation, the Koreans at first denigrated and almost ridiculed anything that did not come from America. However, local anthropologists describe how, within only a few decades, more precisely by the late 1970's, it became clear that the forced march of modernisation did not in fact wipe out the old traditions. Having had the good fortune to make four visits of varying length to the Republic

of Korea, I can also report personal experience filtered through discussions with local colleagues. It became clear to me that respect for tradition is far from being incompatible with modernisation in the positive sense. I had to realise that social mechanisms such as catering for the psychological balance and well-being of small communities can easily be influenced by sustaining simple social techniques such as shamanic rituals. In Korea, unlike anywhere else in the world, shaman women far outnumber their male colleagues and through the rituals they carry out within the family, extended family or clan they offer valuable service in healing contemporary man who lives under the stress of metropolitan life.

Ethnography as a study of cultures can contribute high quality data to formulating an up-to-date ethno-political strategy. Ethnography operates, instead of the multitude of statistical data, through the techniques of direct personal interview which allows for a collection of quality data. By adding to this the anthropological methodology of participant observation we find a whole range of new problem-solving approaches open up before us, while description also becomes far more precise and nuanced. All of this means that within the social sciences the ethnographical-anthropological approach can highlight a previously much neglected dimension. Phenomena (data, events, formations, structures) once seen from a different angle gain new value, call for different interpretations and receive a new meaning in the light of this methodology.

To put the matter quite simply, an understanding of the cultural background is an indispensable part of the preparation of any political decision. To omit such understanding is self-defeating – no matter how elevated our ideological principles

might be, everyday life on the grassroots level of the villages (or even towns and cities) is driven by different principles. However strange it may sound, the *system of beliefs* held by a community is an internal regulating mechanism which, though not in a very visible fashion, very powerfully determines the events of everyday life.

The truth of this statement was shown very clearly by the talks and proceedings of a truly interdisciplinary conference held way back in the 1970's. Researchers of social communication emphasised that beliefs, language use, *value system*, the various ideological elements of the social consciousness highly effectively organise, operate and influence the life of communities. On the one hand, communities instinctively operate under the pressure of the collective, culturally ingrained value system, as they mostly lack in-depth knowledge about things and hold beliefs instead. On the other hand, members of the dominant elite consciously manipulate the masses by constant reference to the common cultural background.

In sum, the above considerations lead to the conclusion that by presenting data generated through the analysis of small communities and local traditions, ethnography can contribute to formulating a realistic and effective ethno-political strategy.

Bibliography

- Bauman, Z. 2001 *Community: Seeking Safety in an Insecure World*. Cambridge: Polity.
- Benedict, R.–Szadahiko, M. 2006 *Krizantém és kard. A japán kultúra újrafelfedezése*. Budapest: Nyitott Könyvműhely.
- Frank Tibor–Hoppál Mihály (szerk.) 1978 *Hiedelemrendszer és társadalmi tudat (I–II)*. Budapest: Tömegkommunikációs Kutatóközpont.
- Hoppál Mihály 2002 A hagyományalapú társadalomról. *Magyar Szemle* XI: 1–2: 33–39.
- . 2004 *Folklor és hagyomány* (Válogatott tanulmányok). Budapest: Gondolat–Európai Folklor Intézet.
- . 2006 Kultúra, innováció és tradíció. *Magyar Szemle* XV: 1–2: 99–106.
- Honko, L. (ed.) 1988 *Tradition and Cultural Identity*. Turku: Nordic Institute of Folklore.
- Kellner, D. – Best, S. 1997 *The Postmodern Turn*. New York: Guilford Press.
- Kupiainen, J. – Sevänen, E. – Stotesbury, J. A. (eds.) 2004 *Cultural Identity in Transition. Contemporary Conditions, Practices and Politics of a Global Phenomenon*. New Delhi: Atlantic.
- Lash, S. – Friedman, J. (eds.) 1992 *Modernity and Identity*. Oxford: Blackwell.
- Nyíri Kristóf 1992 Hagymány és bürokratikus folklor. A magyar tanulságok. *Világosság* XXXIII: 7: 483–492.
- Polányi, M. 1983 *Personal Knowledge: Towards a Post-Critical Philosophy*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Popper, K. R. 1972 *Conjectures and Refutations*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Shils, E. 1981 *Tradition*. London: Faber and Faber.

The Intangible Heritage Convention: Challenges of Its Implementation

*Fernando Brugman, Programme Specialist
UNESCO Intangible Heritage Section*

UNESCO and its Culture Sector

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), a specialized agency of the United Nations, was founded on 16 November 1945, with a mandate in international cooperation in the fields of Education, Science, Culture and Communication. UNESCO functions as a laboratory of ideas and a standard-setter to forge universal agreements on emerging ethical issues. The Organization also serves as a clearing house – for the dissemination and sharing of information and knowledge – while helping Member States to build their human and institutional capacities.

The Culture Sector is one of the Programme sectors of UNESCO. Its activities are in line with three of UNESCO's core functions (i.e. advocacy, capacity-building, standard-setting) through heritage protection, rehabilitation and safeguarding, through the effective implementation of cultural policies and through the development of sustainable cultural industries in Member States. The Sector's programme builds on advances made in the recognition of cultural diversity for the sustainable development of peoples and societies, placing emphasis on a holistic approach to the protection and safeguarding of cultural heritage in all its forms, tangible and intangible. The prin-

cial priority for the biennium – promoting cultural diversity, with special emphasis on the tangible and intangible heritage highlights the domain in which UNESCO's cultural action demonstrates pertinence, recognized expertise, comparative advantage and visibility. We might distinguish five main subjects: World Heritage (monuments and sites), Intangible Heritage, Museums, Cultural Policies and Cultural Industries.

Cultural heritage

The term cultural heritage has changed content continuously and, in recent decades it is has

changed considerably. After first referring to the most monumental remnants of cultures, often national cultures, the notion of heritage was gradually discussed under new perspectives and extended to new categories such as the underwater heritage or the intangible heritage. This lengthy quest for the function and values of cultural expressions and practices, and of monuments and sites, led by UNESCO, has paved the way for new approaches to understanding, protecting and respecting our cultural heritage. These approaches, which involve the recognition of communities and groups as those who identify, enact, recreate and transmit the intangible or living heritage, found their culminating point in the adoption of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage in 2003. Today, the notion of culture, as well as that of cultural heritage is an open one, which develops, taking into account views and experiences from all regions of the World, and newly developing areas.

Working towards intangible cultural heritage

The adoption of the 2003 Convention was the apex of UNESCO's long-standing efforts for the cause of safeguarding the intangible heritage. Since Bolivia first raised the issue in 1973, many reflections have been offered, meetings organised and programmes and projects conceived and executed. The experiences gained through these efforts of not less than thirty years, greatly influenced the draft text of the new international convention which was elaborated between 2001 and 2003. The steps of the process,

legal texts as well as programmes are introduced in details on the website of UNESCO: www.unesco.org/culture/ich.

In September 2002, representatives from 110 countries, among them 72 culture ministers, participated in the Third Roundtable on Intangible Heritage and Cultural Diversity, Istanbul, Turkey. They adopted the "Istanbul Declaration" in which they recognized the value of intangible cultural heritage and proposed the adoption of a new international Convention. During the same month the first Intergovernmental meeting of experts on the preliminary draft convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage was convened in Paris. Following several intergovernmental meetings, the Culture Commission of UNESCO's General Conference recommended that the General Conference [...] adopt *by consensus, as a UNESCO Convention, the International Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. The Convention was subsequently adopted on 17 October 2003, with 120 votes in favour, 8 abstentions and no votes against.

The Convention entered into force on 20 April 2006, three months after the deposit of the thirtieth instrument of ratification. To date (1 November 2007), it has already been ratified by 86 States.

Defining and Safeguarding Intangible Cultural Heritage; goals

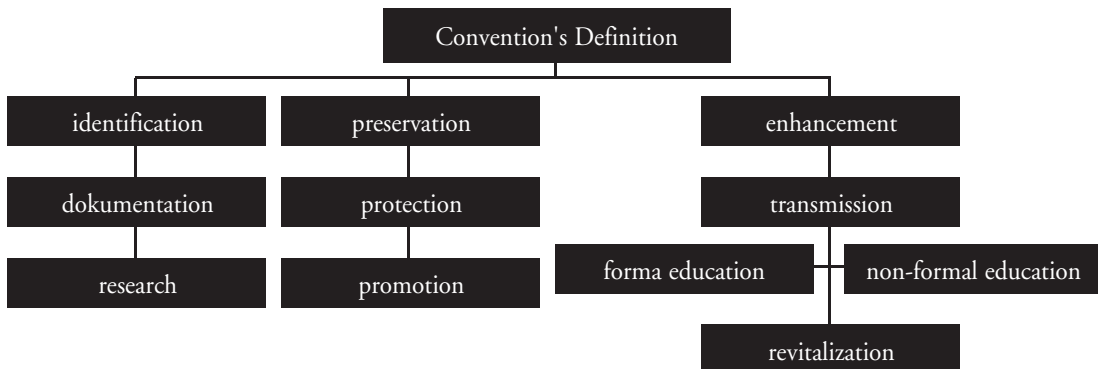
Article 2 of the Convention defines intangible heritage as those expressions and practices, knowledge and skills that

- are recognised by communities, groups, and in some cases individuals, as forming part of their cultural heritage;
- are living, transmitted from generation to generation and constantly recreated;
- are crucial for the sense of identity and continuity of communities and groups; and
- are in conformity with human rights and sustainable development.

The definition also includes objects and spaces that are associated to intangible heritage, and further clarifies that those expressions and practices, knowledge and skills may be manifested in different domains, such as: *Oral traditions and expressions; Performing arts; Social practices, rituals and festive events; Knowledge and practices concerning nature and the universe; and Traditional craftsmanship.*

The Convention has different goals.

- In the first place, it aims at safeguarding intangible by ensuring its viability (continued enactment and transmission) within communities and groups.
- The Convention is also a tool to raise awareness about the importance of safeguarding intangible cultural heritage,
- to share and celebrate it, and
- to promote intercultural dialogue and respect for cultural diversity.
- In order to be more efficient in achieving these goals, the Convention also establishes a mechanism for international cooperation and assistance, in particular through the Intangible Cultural Heritage Fund.

Safeguarding: ensure the viability

- At the national level, States Parties shall take the necessary measures to ensure the viability of intangible heritage, and shall identify and define elements of intangible heritage present in their territories, with participation of communities, groups and NGO's. National safeguarding measures include the drawing up of *inventories, the adoption of a general safeguarding policy* to promote the function of intangible heritage and to integrate safeguarding into planning programmes; and the *establishment of competent safeguarding bodies*. States Parties are further encouraged to *foster studies and research methodologies* and to *adopt legal, technical, administrative and financial measures*
 - *training institutions for intangible heritage management and transmission*
 - *ensure access to intangible cultural heritage*
 - *establish documentation institutions*

On the field of education, awareness-raising, capacity building:

- ensure recognition of and respect for intangible heritage
- inform the public of dangers threatening intangible cultural heritage
- promote education for protection of natural spaces and places of memory

Implementation of the Convention

The General Assembly

Article 4 of the Convention states that the General Assembly of the States Parties to the Convention

is the sovereign body of the Convention. It meets in ordinary session every two years, and it may meet in extraordinary session if it so decides, or at the request either of the Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, or of at least one third of the States Parties. The General Assembly adopted its Rules of Procedure and its first session in June 2006 and will for the first time in June 2008 discuss and eventually approve the documents that the Committee is preparing on its behalf.

The Intergovernmental Committee

The Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage is the organ in charge of implementing the Convention at the international level. The Committee will, for example, examine the requests submitted by the States Parties for inscription on the Lists and for the granting of international assistance. The Committee, which will be assisted by UNESCO's Secretariat, meets once a year. Its 24 States Members are elected for a term of four years, and every two years the General Assembly renews half of them. The election of its Members does not only obey the principle of rotation, but also to that of equitable geographical distribution.

The functions of the Committee include, according to Article 7 to the Convention, to prepare the Operational Directives for implementation of the Convention, to examine requests for the inscription of intangible heritage on the Lists, to identify best practices as defined in Article 18 and to grant international assistance. The Committee further makes recommendations on safeguarding measures, seeks means for

increasing its resources and examines periodic reports of States Parties.

The Lists

The Convention establishes two lists: the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity (“The Representative List”) and the List of Intangible Cultural Heritage in need of urgent safeguarding (The Urgent Safeguarding List”). The Representative List was inspired by the success of the List created under the World Heritage Convention, and by that of

the Proclamation of Masterpieces. This List will have a major role in ensuring better visibility of the intangible cultural heritage, in increasing awareness of its significance and also in encouraging dialogue that respects cultural diversity. The Intergovernmental Committee shall also establish, keep up to date and publish a List of Intangible Heritage in Need of Urgent Safeguarding. The Committee, at its first extraordinary session (China, May 2007) stressed the importance of this List and prepared a set of criteria for both lists to be approved by the General Assembly:

Criteria		List	
		UL	RL
U.1 R.1	The element constitutes intangible cultural heritage as defined in Article 2 of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.	X	X
U.2	a) The element is in urgent need of safeguarding because its viability is at risk despite the efforts of the community, group or, if applicable, individuals and State(s) Party(ies) concerned. (or) b) The element is in extremely urgent need of safeguarding because it is facing grave threats as a result of which it cannot be expected to survive without immediate safeguarding.	X	
R.2	Inscription of the element will contribute to ensuring visibility, awareness of the significance of the intangible cultural heritage and dialogue, thus reflecting cultural diversity worldwide and testifying to human creativity.		X
U.3	Safeguarding measures are elaborated that may enable the community, group or, if applicable, individuals concerned to continue the practice and transmission of the element.	X	
R.3	Safeguarding measures are elaborated that may protect and promote the element.		X
U.4 R.4	The element has been nominated following the widest possible participation of the community, group or, if applicable, individuals concerned and with their free, prior and informed consent.	X	X
U.5 R.5	The element is included in an inventory of the intangible cultural heritage present in the territory(ies) of the submitting State(s) Party(ies).	X	X
U.6	In cases of extreme urgency, the State(s) Party(ies) concerned has (have) been consulted regarding inscription of the element in conformity with Article 17.3 of the Convention.	X	

The Fund: International Assistance

Article 25 of the Convention establishes a “Fund for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage”, whose resources of the Fund shall consist of, inter alia, contributions made by States Parties and voluntary contributions made by other States or organisations. At its second ordinary session, the Committee prepared, for adoption, a plan for the use of the resources of the Fund. According to this plan, until June 2010 the resources of the Intangible Heritage Fund may be allocated for providing international assistance, comprising (a) the safeguarding of the heritage inscribed on the Urgent Safeguarding List; (b) the preparation of inventories, where South-South cooperation could be encouraged; (c) support for programmes, projects and activities; and (d) preparatory assistance. The resources may further be used for granting emergency assistance, for other functions of the Committee as described in Article 7 of the Convention; and for the participation in the sessions of the Committee of experts in intangible cultural heritage, of public or private bodies, as well as private persons, notably members of communities and groups, that have been invited by the Committee to its meetings to consult them on specific matters; The resources may also be used for the costs of advisory services to be provided, at the request of the Committee, by non-governmental and non-profit-making organizations, public or private bodies and private persons. At least 5% shall be used to build up a Reserve Fund.

Work in progress

Besides the criteria for inscription on the list and the provision of international assistance, the Committee is preparing several other documents for approval by the General assembly. Among them, a set of directives have been prepared concerning the *accreditation of non-governmental organisations that might provide the Committee with advisory assistance* in its work of implementing the Convention, the criteria and procedures for selecting those *best practices* for safeguarding intangible heritage that best reflect the spirit of the Convention or the way the communities, groups and, in some cases, individuals, will be involved in implementing the Convention at the international level.

The Committee also took the initiative to create an *emblem* of the Convention, and is launching a campaign for its design. The emblem, which will increase the visibility of the Convention and thus help raising awareness about the importance of safeguarding intangible heritage, will be used according to the principles the Committee is currently preparing. The follow-up of this campaign and the pre-selection of an emblem are the tasks of a subsidiary body of the Committee that was set-up at its second session in Tokyo, Japan, in September 2007. Another subsidiary body was also set up to prepare a document allowing the earlier mentioned possibility of communities and groups to directly participate in the implementation of the Convention.

In order to support the Committee's work, the Secretariat maintains a website where all documents concerning the statutory meetings can be found, as well as additional information on intangible heritage. Since 2006, a newsletter called

The Intangible Heritage Messenger has been published, and is available online. Furthermore, the Secretariat started collecting in a database information from all around the World on intangible heritage, which might be available to the general public in the future.

Conclusion: features of the Convention

While introducing a *listing system*, the Convention *focuses on processes* that allow the viability of intangible heritage rather than on products. Main attention is given to *programmes and projects*, especially those that might serve as an example for others.

The Convention deals with heritage which is representative for *communities*, without estab-

lishing a hierarchy between cultures or recognizing a supposed “outstanding universal value” of a specific manifestation. It puts the emphasis on *living heritage*, enacted by people, often collectively, and mostly transmitted orally, and gives a main role to play to the communities and groups that bear, practice and transmit such heritage. The Convention finally aims at contributing to the promotion of creativity and diversity, to the well-being of communities and groups and societies at large, and to sustainable development.

In 2009, when the first inscriptions on the Urgent Safeguarding List and the Representative List will probably take place, the international community will have a fully operational normative instrument that will support national policies for the safeguarding of the World’s rich diversity of intangible cultural heritage.

Implementation of the Convention in Estonia

*Professor Dr Kristin Kuutma
University of Tartu, Estonia*

*Margit Siim, Secretary General
Estonian National Commission for UNESCO*

92

The aim of the present text is to give a short overview of what Estonia has done so far to implement the Convention, to describe our first efforts in inventory making as foreseen in the Convention, to speak about the challenges we have faced and to touch upon how and why the current trends in Estonian cultural policy coincide with the spirit of the Convention.

The Republic of Estonia became a *State Party* to the *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage (ICH)* in January 2006.

We can say that as regards the Convention the activities of Estonia can be divided into two: work at international level and work at national level with the implementation of this Convention.

The present text will focus on the latter, i.e. work at national level, but Estonia is also very happy to contribute to the international cooperation as a member of the intergovernmental committee for the safeguarding of the ICH. Estonian representative in this Committee is Professor Kristin Kuutma from University of Tartu.

So, how far has Estonia come with the implementation of this Convention? Or to put it more simply, what have we done so far?

The first logical step after the formal accession to Convention was dissemination of information at national level. The focus has been on broad-based discussions involving wide range of experts, communities and tradition bearers.

Estonian Ministry of Culture in co-operation with Estonian National Folk Culture Development and Training Centre and Estonian National Folklore Council organized several national round tables in 2006 and 2007 in order to bring people together and to involve different stakeholders at national level in the work ahead. The first round table was convened in March 2006. There were about 30 representatives of different cultural offices, NGOs, cultural (museums, archives) and educational institutions. This wide group was reduced next time to about 12, forming a *national task group* including community

activists, cultural researchers, representatives of local governments and state institutions. There have been several meetings both in North and South Estonia, to provide opportunities for wider participation.

As regards networking at national level, our task group has felt that there is a need for a national coordinator who, on the one hand would coordinate the work of the current task group, but whose main task would be to work with all interested communities and to explain to them what the convention is all about and how it can help them in their efforts to preserve their intangible cultural heritage. In this day and age we often speak about open-ended web-based networks, but we feel that in every web there is a need for one hard-working spider. In autumn 2007 a new post of intangible cultural heritage specialist will be created and added to the structure of a national state financed institution called *Estonian National Folk Culture Development and Training Centre*.

What have been the main topics of discussion in the meetings we have had so far at national level? What have seemed to be the biggest challenges for people?

As we know, for a State Party, one of the main obligations under the Convention is to prepare one or more national inventories of the intangible cultural heritage present in its territory. An important objective is to ensure the widest possible participation of communities-tradition bearers in all stages of implementing the Convention.

Therefore, it is not surprising that these topics have dominated the national discussion so far. One issue that has raised many questions is the concept of intangible cultural heritage itself. As defined in the Convention it is traditional and

living at the same time, transmitted from generation to generation, constantly recreated and giving sense of identity to the community. But in our experience people sometimes like to try and stretch this concept a bit to include also extinct past practices that are recorded in archives and museums, but have lost their relevance to the community concerned.

The Convention states in Article 2 that *intangible cultural heritage means the practices, representations, expressions, knowledge, skills – as well as the instruments, objects, artefacts and cultural spaces associated therewith – that communities, groups and, in some cases, individuals recognize as part of their cultural heritage*. The spirit and the letter of this article is quite clear. It is up to the tradition bearers themselves to define their heritage. What gives them a sense of belonging and ties their present lives to the past? No outsider can give an answer to this question. Therefore the only way to approach the inventories is the bottom-up approach through a democratic participatory process. It is also the key to getting communities involved.

There are other important players at national level, such as experts, advisory bodies, ministries and universities, but if we want our inventories to be meaningful and to reflect real life, their role can only be to assist the communities and most importantly, to help them to mobilize themselves.

In May 2007 Estonia convened a regional seminar to analyse, exchange experience and debate on the issues of inventory making. In her presentation at this seminar Professor Kristin Kuutma made an overview of Estonian brief experience in inventory making which is summarized below. Her full presentation is available at www.unesco.

org/culture/ich together with other information about the seminar.

After manifold debates, the Estonian task group adopted the decision that the inventory needs to be community based. A consensus was reached that the drawing up of inventories definitely needs to serve local cultural purposes – one mode of inventory should not be imposed as a unitary model. The working group proposed the method of a „test ground“, which was chosen to be the island of Hiiumaa whose cultural activists had already demonstrated their keen interest in the process of promoting their ICH. After several discussions of the general purpose and rationale, it was left up to the Hiiumaa community to identify their ICH, compile questionnaires and conduct interviews on their island (size of 1000 sq km; population of 10,000). This task was taken by three local activists who approach the island according to the historical division into 4 districts, where they single out cultural practices and practitioners with the help of local people. All three are cultural workers with particular training, one woman in expressive culture (dance), one man from the island Municipal Government, and the third is the director of the Hiiumaa Museum. But it has been a hard lesson in learning how to think “outside the box” and manage the mapping of cultural practices that define the island community today, with obvious roots in yesterday, which at the same time single out as unique and typical to Hiiumaa experience. It is interplay of insider and outsider perspectives, while the community activists have stressed the necessity of insider involvement, that is – the community involvement, in the whole process. At first, Hiiumaa asked for quite definite guidelines to be given on national level, but they had to resort to

the talks and debates of the roundtable sessions. Consequently, they have come up with their own questionnaires and preliminary lists, serving the particular interests and cultural identity of that island community, with smaller, more local district/village communities (182 villages).

The present timeframe foresees that Hiiumaa island will present the results of the pilot project in November 2007. After that the plan is to organize intangible cultural heritage information days in all regions of Estonia in order to introduce the ideas behind the convention and the experience gained during the Hiiumaa pilot project to encourage other communities to start the inventorying process of their own.

It is presumed that the recognition, a highlighting of cultural expression and items that the inventory-making process entails, strengthens them, and gives new impetus. The rationale for inventory-making in Estonia proposes the following goals: the affirmation of community identities and self-respect; enhancement of cultural networks inside and between communities, and cultural practitioners. Safeguarding should entail a combination of regional acknowledgement and state-level acknowledgement with the general goal of boosting the local communities.

Another important factor is that it is vital to distinguish various interested parties. The distinctiveness and special qualities of cultural elements should be identified with the participation of local communities. This means the inclusion and leadership of community activists with particular interests, with positions and status from insider and outsider perspectives, and possibly with special training. However, it is also important to remind ourselves that communities are not homogeneous entities, they comprise people

with different aspirations and perceptions; they include both traditionalists and non-traditionalists. Obviously, reaching the community consensus is not an easy task, but everyone instrumentally active in the process should be aware of those contingencies.

As professor Kuutma emphasized, we should be conscious of the serious responsibility: the decisions made in the context of safeguarding ICH will affect people's lives; it will affect particular cultural practices, and people's perception of their everyday lives.

In recent years there has been an evident trend in Estonia that local communities become more active, take pride in their local cultural identity, voice their concerns and make themselves heard. We cannot say that this has happened because of the Convention. Rather, the reason is that after the Soviet regime of planned, monitored, unified and carefully managed cultural system, the citizen society has begun to develop in the independent Estonia and local initiatives have become more relevant for people, reflecting their real concerns. The time is ripe for that and our current trends go well together with the spirit of the Convention.

Estonian state has also actively step up to support the local communities who are interested in safeguarding their cultural identity. For instance, there are national cultural heritage programmes such as "South-Estonian language and culture (2005–2009)" with the annual budget amounting

to approximately 150.000 euros; the programme "Setomaa Cultural Programme (2006–2009)" with the annual budget of 320.000 euros. (Setomaa is the South-Eastern part of Estonia. Seto culture is unique with its traditions, national costumes, dances and polyphonic singing.)

One important feature of these programmes is that the financial support from state budget goes through Ministry of Culture directly to the community level, so that the people could act locally and mobilize themselves.

The proclamation of Masterpieces of the ICH has also had a very positive effect. The two items proclaimed as masterpieces in 2003: Cultural Space of Kihnu island and Song and Dance Celebrations of Estonia, Latvia and Lithuania enjoy now more state support and targeted development plans have been worked out.

The new state support programme for Kihnu Cultural Space amounts to 150 000 euros in 2007. This, in turn, has motivated other islands of Estonia to put their heads together and to develop ideas for their own programme to develop local cultural identity, to encourage local people to participate in and to increase their knowledge about the value of cultural heritage; to create new partnership relations. Consequently, the Ministry of Culture has planned to introduce a new state financed programme called "Heritage-based Cultural Environment of the islands" for 2008–2010. The envisaged budget for 2008 is 45 000 euros.

Intangible Cultural Heritage in Romania: Legislative Framework and Concrete Approaches

Narcisa Alexandra Știucă, Professor

University of Bucharest, National Commission for Immaterial Heritage, Ministry of Culture and Religious Affairs, Romania

96

Intangible heritage is the term used to denominate traditional and popular culture.

In this presentation, I will dwell on the most important of the laws and government rulings forming the basis of the ICH safeguarding approach.

Law 292/2003 concerning the structure and functioning of cultural establishments preceded the ratification of the UNESCO Convention as an essential document that defines the institutions and their tasks in the maintenance, revival and promotion of popular culture.

The cultural establishments in question are public cultural institutions that conduct continuous educational activities aimed at the protection and promotion of traditional culture.

Among these I would mention the following categories: houses of culture (in cities, towns and villages), county centers for the conservation and promotion of traditional culture, popular universities and trade and art schools (which are non-formal institutions functioning in each county capital), cultural centers and artistic ensembles (most of

them functioning as NGOs in towns with a tradition of multiculturalism), and the National Center for the Conservation and Promotion of Traditional Culture (a research institution at the national level under the authority of the Ministry of Cultural and Religious Affairs). Counties and settlements are not obliged to maintain each of these various types of establishments: some of them have cultural ensembles or cultural centers with arts sections and publishing houses, but there are functioning centers for the conservation and promotion of traditional culture in every county.

These institutions are subordinated to the local (houses of culture, cultural centers), county (centers for the conservation and promotion of culture, popular universities, art schools) or national public administration, so their budgets include subventions but also incomes earned through their own initiatives.

The most important activities of these establishments involve the conservation, preservation and promotion of local, zonal and national expres-

sions of traditional culture, especially through handicrafts, customs and folklore.

Law 410, passed on December 29th, 2005, contains the following unique article: “The Convention concerning the safeguarding of intangible cultural heritage adopted in Paris on October 17th, 2003 is accepted.” The text also contains a translation of the UNESCO Convention.

Government Ruling 19/2007 concerning the protection of intangible cultural heritage is a legislative initiative of the current government that is still under debate in the Romanian Parliament.

This ruling contains definitions of intangible cultural heritage that include artistic trades, artistic oral creations, artistic techniques, and contemporary popular culture that bears distinctive signs of tradition, which may be any expression created with the intention of drawing a distinction from others who are similar.

One of its chapters is dedicated to unconventional archives that are managed by specialized institutions such as research institutes of the Romanian Academy of Sciences, county centers for the conservation and promotion of traditional culture, the National Center for the Conservation and Promotion of Traditional Culture, and ethnographic museums. Another chapter contains stipulations concerning the definition of a creator of traditional cultural artifacts; it refers, in relation to this, to the creation of traditional handicrafts and the value of human resources.

The seventh chapter is dedicated to the establishment of the National Commission for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage. *Government Ruling 19* contains the following measures concerning the conservation of intangible cultural heritage:

- elaborating strategies for the preservation and safeguarding of traditional expressions;
- establishing standards for the revival and maintenance of methods relating to traditions and handicrafts;
- encouraging the initiatives of communities to delineate their heritage, especially in multiethnic areas and settlements.

Ministry of Cultural and Religious Affairs Ruling 2138/2006 concerning the structure and the functioning of the National Commission for the Safeguarding of the Masterpiece of Intangible Cultural Heritage “The Căluș Tradition” succeeds in having the Romanian Căluș included on the ICH list of masterpieces in November 2005.

The Commission’s duties are to elaborate, coordinate and approve the activities concerning the safeguarding of “The Căluș Tradition.”

The Minister of Culture and Religious Affairs nominated seven members as representatives of national cultural institutions (ethnographic museums, universities and NGOs), and a secretary, a civil servant in the Ministry.¹

Long-term plan and concrete achievements:

- I. To take inventory of the existing data on The Căluș Tradition
The National Commission
 - elaborated a synthesis on the basis of archival materials preserved in the institutes of the Romanian Academy of Sciences in Bucharest and Cluj;
 - disseminated two questionnaires throughout the country: one about the dynamic of this tradition (in those counties to which it was attested in 1960’s in the course of field research undertaken for the Romanian Ethnographic

Atlas), and another about preservation and transmission;

- coordinated field campaigns and maintenance activities;
- offered methodological support to the cultural institutions, especially in those counties where this tradition was in danger of being lost or profoundly transformed.

II. To carry on maintenance and revival activities by:

- offering financial support to festivals that encourage the transmission of ritual male dances, especially the Căluş from Oltenia county (prizes in the amount of 1.200 Euro for the authenticity of performance and representation on stage). (The groups that received the National Commission award become representatives for the actual form of “The Căluş Tradition” and they must keep and transmit the expressions unchanged. So far the Commission has nominated five groups and sustained their participation in national and international cultural events);
- offering methodological support to the organizers of these festivals
- encouraging the communities to create alternatives to the national festivals (the revival of the traditional competitions in fairs and in the middle of small towns and villages);
- putting forward a proposal to the Ministry of Education and Scientific Research to include teaching the Căluş dance in the syllabus (in those counties where it is specific to local heritage).

III. To protect The Căluş Tradition by:

- putting forward the following proposals to the National Commission for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage:
- the inclusion of the Căluş Tradition on the list of items of national cultural heritage;
- analysis of the possibility of declaring the villages and areas where this tradition is well preserved “ethnographically protected areas.”

IV. To promote The Căluş Tradition by:

- compiling a general and exhaustive bibliography of the Căluş Tradition and disseminating it among all cultural and educational institutions;
- organizing informative sessions in two counties in which the Căluş Tradition is well preserved;
- sustaining an efficient mass-media campaign;
- publishing a promotional DVD concerning the actual stage of this tradition;
- approving the participation of representative groups in international festivals and other events and according them financial support in cooperation with local and county councils.

The Ruling of the Ministry of Culture and Religious Affairs 2203/2007 concerning the structure and the functioning of the National Commission for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage is a consequence of the aforementioned *Government Ruling 19/2007*.

The National Commission for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage is a structure under the authority of the Ministry of Cultural and Religious Affairs. Among its duties it must attend to the coordination of activities centered around the preservation and promotion of intangible cultural heritage based on cultural policies of the ministry, and the elaboration of the national pro-

gram for the safeguarding of intangible cultural heritage (this includes the elaboration of the List of National ICH).

The Ministry of Culture and Religious Affairs nominated thirteen members as well-established experts in different domains of popular and traditional culture and a secretary, a civil servant in the Ministry of Culture and Religious Affairs: President: Sabina Ispas, PhD, member of Romanian Academy of Sciences, head of the Ethnography and Folklore Institute “C. Brailoiu”; Members: Nicolae Constantinescu, PhD, professor at the Ethnology Dep., University of Bucharest; Zamfir Dejeu, PhD, professor at the Ethnocoreology Dep., Academy of Music “Gh. Dima”, Cluj; Ioana Ruxandra Fruntelata, PhD, lecturer at the Ethnology Dep., University of Bucharest; Otilia Hedesan, PhD, professor West University Timisoara; Doina Isfanoni, PhD, head of the research dep. at The National Village Museum “Dim. Gusti”; Marian Lupascu, PhD, head of the ethnomusicology dep. at the Ethnography and Folklore Institute “C. Brailoiu”; Corina Mihaescu, PhD, head of the conservation dep. at the National Center for Conservation and Promotion of Traditional Culture; Ilie Moise, PhD, senior researcher at the Social and Humanities Research Institute of the Romanian Academy of Sciences, Sibiu; Nicolae Panea, PhD, professor, vice-rector of the University of Craiova; Steluta Parau, PhD, head of the ethnography dep. at the Institute for Research in Ecology and Museology, Tulcea; Paulina Popoiu, PhD, general manager of The National Village Museum “Dim. Gusti” (ethno museographer); Narcisa Alexandra Stiuca, PhD, professor at the Ethnology Dep., University of Bucharest.

The Commission is working in eight groups and taking into account the specialization of each expert and the area (areas) of his/her previous research: ethnomusicology, ethno-choreology, verbal artistic expressions, holidays, customs and rituals, empiric medicine and popular magic, artistic handicrafts, traditional technologies and traditional food.

Short-term activity plan:

- To propose unitary criteria for the inventory of cultural goods;
- To elaborate a list of terms concerning intangible cultural heritage;
- To build-up a national co-operation network;
- To compare the existing archival data with the observations drawn from the field and to update archival information.

At this point the National Commission for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage has had three meetings, one on the 12th of June 2007, on one the 31st of July 2007, and one on the 17th of September.

Note

¹ President: Ion Ghinoiu, PhD, scientific secretary of the Ethnography and Folklore Institute “C. Brailoiu” (Romanian Academy of Sciences); Members: Florin Ionut Filip, cultural management expert, The Administration of the National Cultural Fund; Doina Isfanoni, PhD, head of the research dept. “The Village Museum”; Bruno Mastan, representative of the “Crafts Foundation” (NGO); Oana Gabriela Petrica, general manager of the National Center for the Conservation and Promotion of Traditional Culture; Ioana Popescu, PhD, head of the research dep. “The Romanian Peasant’s Museum”; Narcisa Alexandra Stiuca, PhD, professor at the Ethnology Dep., University of Bucharest.

The Austrian Way to the Ratification of the Convention

Dr. Anna Steiner

Austrian Federal Ministry for Education, Arts and Culture

100

Austria is committed to the spirit of the *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage* and has welcomed UNESCO's initiative in this field as an important step towards preserving traditions and cultural practices for future generations. Together with 80 State Parties and many more UNESCO member states Austria shares the will and the common concern to safeguard the intangible cultural heritage of humanity.

The process for national ratification is already well on the way and we hope to be a Party to the Convention by next year. The following presentation it meant to illustrate some of the steps that Austria has taken in the last three years for the safeguarding of the intangible cultural heritage and in particular for the implementation of the Convention.

In 2005 the Federal Ministry of Education, Science and Culture (now Education, Arts and Culture) started by requesting a study on what exists in the field of intangible cultural heritage in terms of the Convention and the implications of a ratification in our country. We had round tables with scientific experts as well as with practitioners about the main domains of ICH, collected data about projects, research and documentation concerning ICH in Austria and identified a great number of the stakeholders. The result is a

Final Report with Recommendations that served as a good basis for the future work and in particular also for decisions on a political level.

As one of the consequences of this study the Federal Ministry for Education, Science and Culture established the National Agency for ICH at the Austrian Commission for UNESCO in Vienna in 2006. The Agency works closely with the ministries involved in the wide range of issues of intangible heritage: the Ministry for Education, Arts and Culture, the Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management and the Ministry of Health, Family and Youth. These ministries also contribute financially to the Agency.

Among the main activities of the Agency are to – provide information and support, in particular to the Austrian Federal States (“*Bundesländer*”) because once the Convention is ratified they will

- be widely responsible for the implementation of the Convention and its goals
- help with the preparation for the ratification
- support the implementation process of the ICH Convention in Austria
- organise events and do public awareness-raising for intangible cultural heritage
- inform about safeguarding activities at educational, scientific and everyday levels
- collect data about projects, institutions, research and documentation concerning ICH in Austria
- be active in networking with communities and NGOs, networks and platforms.

The National Agency also pays attention to best practices for the transmission and documentation of ICH in Austria.

The main stakeholders for the implementation of the Convention in Austria will be the Federal States. Thus, we were keen to engage them as soon as possible in the process. In April 2006 the Austrian Commission for UNESCO organized a meeting of representatives of the Austrian Federal States on the Convention and appropriate measures for sustainable safeguarding of ICH as a source of creativity, tolerance and development. This was an opportunity to present to them the wide range of areas covered by ICH and to discuss their concerns. As a consequence, in autumn the heads of the Cultural Sections of the Austrian Federal States officially welcomed the initiative and encouraged the ratification of the Convention by the Ministry of Culture.

A second highlight for the promotion of the Convention and its goals was the *Symposium on Traditional Medicine in Austria* in co-operation with the Federal Ministry for Health

and Women. The symposium was intended to give an overview of the wide range of traditional knowledge and health care practices. Part of it was broadcast on the radio. This meeting served as a careful first step to evaluate and co-ordinate individuals and institutions engaged in the field of traditional, complementary and alternative medicine in Austria.

Based on the efforts of this initiative by the Austrian Commission for UNESCO and the National Agency, three working groups were established to foster communication and information about traditional medicine in Austria. They are concerned with the elaboration of national strategies to facilitate the integration of traditional medicine into the national health care system. A specific research and documentation project (*Medical Anthropology*) has been established by the Medical University of Vienna.

Our third event in 2006 about *Disaster Control and Locally Handed Down Knowledge in the Alps* mainly dealt with cultural practices in ecological contexts. At the conference held on *Cultural Strategies to Prevent and Cope with Natural Hazards* in October 2006 it became evident that scientists as well as politicians have a high common interest in locally handed down knowledge. Research projects have already been initiated in the Tyrol and Vorarlberg by the University of Innsbruck.

The international conference on *Grasping the Intangible – The importance of the intangible cultural heritage in the age of globalisation* was one of a three-part event organized by the Austrian Commission for UNESCO, The Austrian Development Agency, the Vienna Institute for Development and Co-operation VIDC, Tanzquartier Wien and the radio broadcasting

station 1 in Vienna. The concept, a presentation of the Gelede performance, which is one of the “Masterpieces of the oral and intangible heritage of mankind”, (in Vienna and some Austrian Provinces) together with an in-depth discussion at expert level during the conference as well as several public discussion rounds on the importance of our intangible cultural heritage, was very successful and met with considerable public interest. We concentrated on three topics:

- the ICH Convention in Austria – Between National Identities and Cultural Diversity
- ICH and Development Co-operation
- Performance Between Dance, Theatre and Ritual.

After all these preparations and awareness-raising activities, in 2007 we initiated the necessary legal steps for the ratification. First we needed an official translation of the Convention. There was an excellent co-operation among the UNESCO Commissions in Germany, Switzerland and Austria that produced a preliminary translation. Translating concepts is always a challenging task. We started intense discussions with translators and scientific experts about the various concepts and the understanding of the Convention’s terminology and came to a revised version that we are now discussing with our colleagues in Germany and Switzerland. From that we hope to come to an authorized version that will form the basis of our legal act of ratification. The next step will be the submission of the Convention to the Council of Ministers. After that the Convention will be submitted to the Parliament, i.e. the National Council and the Federal Council for approval before it will be finally signed by our president. We hope to finish the procedure of the ratification by the end of the year.

The National Agency has been very active also this year to promote ICH in terms of the Convention. They participated and will participate in international conferences dealing with aspects of the Safeguarding of ICH (like ICOM – International Council of Museums and ICTM – International Council for Traditional Music), a symposium by the Austrian Folk Music Society and the Austrian Music Council, a Cultural Anthropological Conference on the Role of Cultural Heritage in science and society, a conference on Managing Alpine Future and an in-service course on Forestry and Culture. Another important aspect is the motivation in particular of young people. We will start by involving and sensitizing UNESCO Schools for the important topic of ICH. We would like to stimulate the interest of youth in traditional cultural practices.

As stipulated in the Convention the implementation has to involve various stakeholders. On a national level in Austria these will be the Ministries involved (Federal Ministry for Education, Arts and Culture, Federal Ministry of Health, Family and Youth, Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Watermanagement, Federal Ministry of Science and Research) and the National Agency for ICH / the Austrian Commission for UNESCO. The role of the state will be support, raising the awareness of the communities and sensitizing them to their role in the transmission of our heritage.

On a regional level our Federal States will have a most important role in contributing to the inventories, exchange of good practices and incorporating the concepts and ideas of the Convention into their Programmes of Cultural Policies. With the help of the Convention we can certainly give better consideration to the cultural requirements of

social groups, of course and most certainly including minorities. Thus, ICH can make an important contribution to the social cohesion of a society and the appreciation of different cultures.

And last but not least, we will involve NGOs, the civil society, public and private education institutions and the media. The co-operation should include exchanges of experience and information, exchange between people and through communication technologies.

It has become clear that the problems involved in translating concepts and the understanding of the Convention's terminology in the different languages requires ongoing work. Many of the terms used in the Convention are characterized by specific social and political developments in the German speaking countries (and beyond). We have to be aware that some connotations quickly point at an understanding that may even be contrary to the intentions of the UNESCO Convention.

The following picture on the semantic field of *safeguarding* is meant to illustrate our discussions on translating the concepts of the Convention. We tried to find an expression for *safeguarding* that would not imply too much of *preserving/conserving*. Rather we wanted to express a concept that allows for a dynamic and vital concept of culture.

We see intangible cultural heritage as traditional and living at the same time, constantly re-created and mainly transmitted orally. Intangible practices are never static and change occurs from generation to generation, or even more rapidly. The issue of making inventories is being discussed in-depth in many of the State Parties

of the Convention. We have not really started compiling our inventory, however, existing catalogues will be one important aspect for it. As an example, please see

<http://www.kulturleben.at/lang/en/kulturkatalog/index.xml>.

Two more aspects we will have to deal with in the future are community involvement and the awareness-raising for UNESCO's aims and goals via the safeguarding of ICH.

As we all know, intangible cultural heritage goes far beyond the arts. It manifests itself in language and social rituals as much as in the knowledge of traditional crafts and of handling natural resources and in cultural practices which are constantly re-expressed and re-used in an interaction with the environment and history, but also with nature. To give due consideration to all aspects of our intangible cultural heritage will be among our greatest challenges when implementing the Convention.

The Significance of the Convention

*Gábor Soós, World Heritage International Relations Officer
Secretariat of the Hungarian World Heritage Commission, National Office of
Cultural Heritage, Hungary*

104

The article places the concept of intangible heritage in the context of the history of “heritage” and highlights the process by which ever widening spheres of human creativity have come to be considered as heritage in a more and more holistic and, at the same time, differentiated fashion. The specificity of intangible cultural heritage (ICH) is in its relationship to tangible heritage and in its community-based nature. According to the definition of ICH in the Convention, “Communities, groups and, in some cases, individuals” are in the focus of the Convention since they are the agents (creators and sustainers) of ICH. Thus the application of the Convention may provide a model for the recognition, support and empowerment of sub-national entities on the international level. While it is *States* who are Parties

to the Convention, ICH belongs most often to communities smaller than the nation-state itself. While this state of affairs has special resonance in Central-Eastern Europe, it is no less relevant for the European region as a whole. Our societies are currently facing the challenges of the complexities of cultural identities. In this process, the context of the nation-state is becoming less and less the sole depository of cultural identity. Regional identities as well as identities related to ethnicity, language, and other factors constitute a patchwork or mosaic of cultures in Europe where boundaries do not coincide with the frontiers of nation-states and where interaction and interchange among communities is the norm rather than the exception. Nation states have less and less a monopoly over cultural identity. The Convention fosters the collective importance of intangible cultural heritage as a moment of identity definition and social cohesion as well as the appreciation of different cultures governed by mutual respect. The paper indicates the relevance of such a model for European societies that face the challenges of diversity in unity that the European motto (“United in diversity”) evokes but the potentials of which have perhaps not yet been fully exploited.

The dynamic nature of ICH – the fact that it is always on the verge and crossroads of tradition and innovation – also calls for innovative safeguarding techniques. Similarly, the potential consequences of international recognition (mass tourism being likely to be among them) will have to be considered in order to find innovative approaches that might take us from

the *consumption* of cultural products (goods and services) to *participation* in cultural activities. Considering the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity, the paper notes that it should be considered in conjunction with the World Heritage List, the representativity of which has come under criticism in recent years.

State Tasks in Safeguarding the Intangible Cultural Heritage

*Mrs Ágnes Kovács Bíró, Deputy Head of Department
Ministry of Education and Culture Department of General Culture, Hungary¹*

106

Hungary has a strong tradition of thinking about the intangible cultural heritage. The best known example for this is Bartók's model. It is enough to think of the *Pátria* series by Bartók to exemplify this. We believe that this country is extremely rich in intangible cultural treasures. Activities practised and sustained by groups appear in a number of different forms: various folk crafts, the masterpieces of the object-making and performing folk arts, the costumes which are still worn today for special occasions; folk customs, rituals related to the natural world and to festive occasions or legends all come under this heading.

We are convinced that the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage offers Hungary a chance to procure international recognition and protection for Hungary's culture, including that of our ethnic minorities, in and outside of the national borders in proportion to its value and importance.

We can refer here to the artisans who carry the accumulated experience of several hundred years, the group of creative masters who feed

on the tradition of peasant culture and follow the legacy of their forebears in terms of the choice of material as well as their entire attitude. The attractive and useful articles they produce at high standards of excellence are tied in with everyday

life in many ways. Teaching and passing on their knowledge is a natural part of their activities.

Young people began to make initiatives to rejuvenate folk art as early as the 1970's. The Studio of Young Folk Artists was established in 1973 in order to gather the young people and relevant professionals committed to breathe new life into the tangible and intangible cultural heritage.

This is one reason why I took the courage to make a formal proposal in Paris in 2001 as member of the Hungarian delegation at a conference on the preservation of the intangible heritage as a result of which proposal *traditional handicraft* came to be included in the UNESCO convention as a separate item among the manifestations of the intangible cultural heritage. Naturally, here we are talking not so much about the objects as the skills and knowl-

edge related to creating them, as well as of the customs and methods that are related to their use.

In Hungary, the Arts and Crafts Fair held in the Buda Castle has been a regular, annual feature since 1987 and has served as the most important forum of living object-making folk art. The aim of this several day long event is to present the wide array of possibilities in tangible art forms ranging from the natural shape to conscious constructive effort, from simple activities that almost anyone is able to pursue to the kind of work which requires a high degree of mastery; from everyday practical objects to items of high artistic value. The artisans who present themselves at the fair continue the tradition but by making objects that respond to contemporary, 21st century needs, they work to create the objects used in our everyday life. They create furniture, crockery, jewellery or fancy beadwork. The Arts and Crafts Fair is clearly becoming more popular every year, attracting an ever higher number of visitors. It is organised by an NGO which has branches in all counties of the country called the Association of Folk Art Societies.

1972 was the year when the 'dance house movement' began. First this meant the activity of only a handful of committed folk dancers but later grew into a broad movement which kept changing and adapting over the years. It was in a very particular social and political setting that the urban 'dance house' as an institution emerged in the 1970's. It is important to know that at the time it also carried a connotation of political opposition.

Today it seems quite natural to Hungarians that dancers of folk ensembles perform their dances to authentic peasant music or renderings of such, played live on folk instruments. It is equally self-evident that the choreography is constructed according to the strict inner rules of the language of dance

out of authentic elements collected in the villages. This is also due to the dance house movement. In the past, there being no other opportunities, dances meant the only possible form of entertainment to village communities. Important turning point in human life, the noted days of the year or working life were all associated with various folk customs each of which entailed collective dances. The experience of the living dance house touched something deep in urban young people. Before this could happen, however, there had to be a new methodology of folk dance teaching to facilitate the revival of folk tradition within urban circumstances. This could not take place without dance folklore researchers, ensembles which were able to play folk music in an authentic yet creative fashion and without the urban youth who were avid to absorb and learn all of this.

Dance houses were organised in the capital, in provincial towns and from there, through the natural channels, it leaked back into the villages, causing the original folk tradition to revive or gain new dynamism. The people living in the villages cultivate and sustain their ancient traditions. This is how the work carried out by Béla Bartók, Zoltán Kodály, György Martin, Sándor Tímár and their followers gained meaning through the dance house revival.

At this point I need to mention a truly remarkable event, the annual Dance House Convention. This is organised by a national NGO called the Dance House Association.

Within the present frames it is not possible to offer further details of the relevant processes and events. What must not be omitted, however, is to give credit to the national organisations which have done so much to foster the valuable processes described above such as the Elemér Muharay Folk Art Society, the György Martin Folk

Dance Society, Heritage Child Folk Art Society, the Hungarian Association of Folklore Festivals and the Local History Association.

I am glad to note that Hungary has been pre-eminently willing to acknowledge at a state level the merits of creative artists who had achieved highly at preserving the intangible cultural heritage: the award 'Master of Folk Art' was established in 1953, while Life Tree Award [Életfa Díj] and the title of Young Master of Folk Art [a Népművészet Ifjú Mestere] were set up in the early 1970's. The latter was highly acclaimed internationally. This title was one of the things I spoke about at the UNESCO conference held in South Korea. Proposals issued at the end of the conference and sent to the Ministers of Culture in all UNESCO member states included the suggestion that other countries should establish a similarly prestigious state award for young representatives of the folk arts.

At this point I break off my list of examples from Hungary without having come to the end of the list. I hope to have proven beyond doubt what I stated in my introductory section, namely that in Hungary the preservation of the intangible cultural heritage has been cultivated in a wide-ranging and high quality fashion for a long time including the present.

The 20th century saw the emergence of new phenomena in society, the internal dynamics of the economy, technical development and other processes which have jointly mounted a massive and growing threat to the traditional value system of mankind. Viktor Segesváry, former UN advisor, believes that the most menacing effects of globalisation are the cultural consequences because world culture, he is convinced, can only mean increasing uniformity.

While with satellites the globe has shrunk to quite a containable size and information reaches anybody anywhere almost the minute anything happens, blissfully, an opposing process has also started out whereby phenomena of a local nature gain ever greater value along with dimensions of human and cultural value. The symbolic social and informational capital which we call local knowledge has become an important feature. Tradition is forever transforming and creating new value. Many experts, among them folk dance researcher László Felföldi, claim that as a result of the globalisation process, local and regional traditions have become indispensable elements of world culture.

In the age of globalisation, tradition as a source of innovation and creativity is permanently transformed and offers itself for re-interpretation and the creation of new values. The two pillars of culture, identity and creativity, mutually presuppose and influence each other, stated András Bozóky former Minister of Culture. The situation requires a new form of participation from the state as well as the society, and it has become inevitable to align global and local interests.

The European Council launched a series of programmes overarching an entire year starting in September 1999 under the title *Europe: our Common Heritage*. I myself was also a member of the Hungarian Co-ordinating Committee. Attending the opening ceremony of the new exhibition area of Upper Balaton in the Open Air Museum of Szentendre, which was a leading event of the Hungarian Year, Jose Maria Ballester leading official of the European Council declared, 'preserving the heritage of the continent is not only up to the heritage experts. We need to learn how to live together with our cultural traditions so that we can benefit from them.'

It is our duty to pass on to our children the past we have received as a gift so that, once we are gone, they, too, can pass it down to their children. Different people have phrased this mission in different ways. Please, allow me to cite a few thoughts that I have found enriching:

'You cannot inherit culture. The culture of the forebears soon evaporates unless each generation re-acquires it for themselves.' (Zoltán Kodály)

'Where traditions are lost, time breaks and the past crumbles away.' (Éva Ancsel)

'When an old man in Africa dies, an entire library is burnt down.' (Amadau Hampaté Ba, African politician)

In the following section I would like to cite, without aiming at a full inventory or quoting the dry legal text, a few important elements of the UNESCO Convention.

I am convinced that the spirit of the world heritage successfully aligns global and local interests. It recognises national intangible cultural values as part of the world's cultural heritage so that they become a part of the universal whole without losing anything of their individual interests.

The aims of the convention are

- to safeguard the intangible cultural heritage;
- to ensure respect for the intangible cultural heritage of the communities, groups and individuals concerned;
- to raise awareness at the local, national and international levels of the importance of the intangible cultural heritage,
- and to ensure its mutual appreciation and to provide for international cooperation and assistance.

The main tasks of the States Parties are the following:

- take the necessary measures to ensure the safeguarding of the intangible cultural heritage, i.e. identify, document, research and disseminate the various aspects of the heritage
 - create a regularly updated list of the intangible cultural heritage in their territory with a view to nomination; name and determine the elements with the participation of the relevant communities and NGOs;
 - to formulate a general policy which strengthens the role of the intangible cultural heritage;
 - set up the organisations responsible for the safeguarding of the intangible cultural heritage in its territory;
 - establish the bodies and organisations responsible for safeguarding within its own territory;
- support the writing of academic and cultural studies and the development of relevant research methods in order to promote the effective safeguarding of the intangible cultural heritage, with a special view to the particularly endangered elements.
- taking the necessary legal, administrative and financial measures which will
 - help create institutions offering education concerning the safeguarding of the intangible cultural heritage on different levels and the further improvement of already existing such institutions and
 - guarantee access to the intangible cultural heritage while respecting the local customs and practice of accessing such heritage.

The Convention also declares that all states must strive to guarantee the recognition, respect and development of the intangible cultural heritage within their territory; they must create publicity, particularly through programmes aimed at young people and the means of general culture. A living custom that has been practiced by a community for a long time this is the main emphasis of the Convention. This reflects the extremely democratic spirit in which it was conceived, and its central objective. I quote a most pertinent thought by Anthony Giddens, 'in a global world the presence of space and region will always be counterbalanced by the reality of the locally determined space where everything takes place, where people are living.

The decision-making body of the Convention is the General Assembly of the States Parties to the Convention. Decisions of the Assembly are prepared by the Intergovernmental Committee. Preparation takes place at the sessions of the Committee, at experts' meetings and, naturally, in sustained correspondence between the relevant specialists.

In order to ensure better visibility of the intangible cultural heritage and awareness of its significance, and to encourage dialogue which respects cultural diversity, the Committee, upon the proposal of the States Parties concerned, shall establish, keep up to date and publish a Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. In describing the tasks of the States Parties I have already mentioned the Intergovernmental Committee. This international body prepares the decisions of the decision-making body of the Convention – the Assembly of the States Parties. Another important task of this body is to work on the objectives and tasks of the Convention, to catalogue best practices of preserving the intangible

cultural heritage and make proposals at measures to preserve intangible cultural value. This is what lends special significance to the fact that Hungary was elected to be one of the twenty-four countries represented in the Committee, for the maximum number of four years, precisely for the period most decisive for this country, the launching of the execution of the Convention (2006–2010) when fundamental decisions are made.

Hungary's Act XXXVIII of 2006 announcing the Convention is a highly practical document which describes the tasks of states in clear and understandable terms and provides good guidance for formulating the tasks of the Hungarian state. At the same time it can be seen as a frame agreement since the interpretation of certain elements is not self-evident. This means that implementation in Hungary will rely to a considerable extent on the National Committee. Implementation of the Convention concerns the following ministries: Culture and Education; Foreign Affairs; Agriculture and Rural Development; National Development, Economy and Local Governments; the Cultural Heritage Preservation Bureau; national institutions of general culture, institutes of the Hungarian Academy of Sciences, various university departments and the European Folklore Institute. These are to create a committee which is to determine the contents of the Hungarian Cultural Heritage, its possible elements and to make a proposal for the minister of culture and education who is in charge of implementation.

Besides compiling the national list, this committee will also be in charge of making proposals to the Paris headquarters. Clearly for their work they will have to engage a broad range of experts since there are a number of questions, even besides those named above, that require clarification. The

background work for this committee will rely heavily on the Department of General Culture within the Ministry of Education and Culture, on the European Folklore Institute and on the Secretariat of the Hungarian UNESCO Committee.

Increasing the visibility and popularity of the cultural heritage is clearly a priority. At the same time I am glad to declare that after Hungary's accession to the convention was published in the press and radio we experience intense interest from the general public and received a great number of questions as to where people could send their proposals or nominations. This is why I am convinced that the Convention is an excellent means of strengthening local and national identity. In many locations the local history societies had already compiled lists of their own without being aware of UNESCO's efforts. In Békés county, specialists of the county library, with the assistance of students and volunteers, had collected all the cultural values that they considered constituted part of the cultural heritage of their county.

The list of practical tasks has not yet been crystallised. In order to organise and launch these efforts it is important to build a well-organised, systematic, national network. It is also vital to work out the mechanism whereby local initiatives can be raised to the international level. All parties agree that it is important to build from bottom up. One possible concept, and this is one I have also been examining, is to think in terms of the structure of public administration and create lists on the local, sub-regional, regional, national and international levels.

According to another opinion which is more powerfully represented at the moment, anyone should be able to nominate, naturally through the Assembly of States Parties, in accordance with the strict regulations of the Operational Guidelines probably to be accepted in June 2008. In the age of globalisation, tradition receives a particularly great significance, human creativity and the respect for values and their preservation become a priority.

I trust that by implementing the aims set out in the international document aiming to safeguard the intangible cultural heritage we, too, can contribute to preventing the disappearance of this marvellous, many coloured world created by the rich spiritual and intellectual heritage of the different nations and minority groups.

The following lines come from a collection of papers published by UNESCO, *Our Creative Diversity*. 'The languages of culture connect people rather than separate them. They help us find the way to each other and to join forces in creating a happier and more successful century to live in than the one that went before. Our generation has inherited a treasure-house of tangible and intangible wealth which includes the collective memory of the communities of the world and preserves their sense of identity in times of insecurity. Let us save them for mankind.'

Note

¹ She was appointed to General Secretary of the Hungarian Committee of UNESCO in November, 2008.

The Cultural Heritage in Higher Education

*László Felföldi, President
European Folklore Institute*

112

The paper presents some ideas about appearance of “cultural heritage” topic in higher education. Besides, it provides information about the first steps and planned programs in the field of expert training for safeguarding cultural heritage in national and international frameworks. The aim is to encourage those whom it may concern to pay more attention to expert training in this field and launch university courses for the dissemination of this knowledge. It is also promoted by certain articles of the UNESCO Convention 2003 about the key-role of experts (competent bodies and professional non-governmental organisations) in safeguarding activities and the importance of their training. (See e.g. Articles 13 and 14 in Paragraph III about the tasks of the states parties on national level in the implementation of the convention.)

In harmony with the many-sided character of the cultural heritage and the complexity of the safeguarding activities, training of experts have to have a similarly complex character which embraces all the spheres of the tangible and intangible heritage including the built and natural heritage, the document heritage and living social practices and knowledge etc. It is obvious that the whole special knowledge belonging to each of the listed heritage fields and their forms of safeguarding can not be forced into the framework of one semester. It demands the establishment of a whole system of courses and modules on BA, MA and doctor degree which take into consideration of the interests of librarians, archivists, art historians, architects, natural scientists, museologists, ethnologists, cultural anthropologist, ethnomusicologists, ethnochoreologists and all kinds of experts in connection with the safeguarding of cultural heritage. Here I think of the experts of tourism, local media and cultural management. Organisers of the courses have to provide them with the comprehensive theoretical and methodological framework comprising the common ideas in all the listed fields, and with the possibility to select among the different specialisations. International examples show, that these kinds of trainings may happen

on one university department, in a consortium of different departments, or on a particular faculty organised specially for training experts on cultural heritage. It would be optimal if these courses in higher education could rest on the subjects on local cultural heritages codified in the national public educational system.

The main questions: what the experts of cultural heritage should know, how to organise their training, how to adjust and proportionate the theoretical to practical knowledge in training courses. To be able to answer these questions we have to define in detail what safeguarding of cultural heritage means and what kinds of tasks it imposes on the experts. It is conditioned on the better understanding of the notion of cultural heritage and heritage creation in our region. UNESCO documents and the related scientific research on cultural heritage may help us in answering. Notwithstanding, we have to be aware, that they will not be quick, finally fixed answers, but a permanent discussion between the global mental framework, represented by UNESCO and the local, regional, national peculiarities.

If we take the expert (competent bodies, professional NGO-s) on cultural heritage as one of the independent agents in the process of the safeguarding of cultural heritage beside the local communities, governmental organs, local governments etc., then the main tasks of the experts are to mediate between the partners, to inform them and to evaluate the processes. If we consider them as integral parts of the local communities, governmental organizations and professional NGO-os, they have to do the basic work of creation, documentation, archivisation, and dissemination of the knowledge about local

cultural heritages on each of the levels and spheres of safeguarding.

Hungarian administration differentiates between the „expert” and the „specialist”. The latter is an experienced, continually trained expert being registered in the Ministry of Education and Culture. (See Decree 18/2000 by Minister of National Cultural Heritage /NKÖM/)

In the division of sciences and social activities related to cultural heritage - like protection of monuments, ethnography, historical research, archaeology, history of culture etc. - higher education have already long traditions. Recently, university departments of communication, cultural or historical anthropology have also launched special courses dealing with theoretical of cultural heritage and practical problems of safeguarding. In Hungary for instance: Central European University, Atelier French Social Research Centre in Budapest, Ethnology and Cultural Anthropology Department and Communication Department of the Pécs University, and Ethnology and Cultural Anthropology Department of the Szeged University. In the paper we give a detailed description of the course in the latter university chair.

World-wide popularity of heritage studies in higher education came up after the UNESCO convention in 1972. The process was speeded up by the launch of the UNITWIN (University Twinning and Networking Scheme) program by UNESCO in 1992, which aims at enhancing co-operation of universities and research institutes all over the world in the form of networking. The UNITWIN system was founded by 17 university chairs in 1992. Since that time, during the last 25 years 700 university chairs have joined the program from 124 countries. (See: Directory. UNESCO Chairs and UNITWIN

Networks, UNESCO, Paris 2006) According to the statistics in 2006, 356 „UNESCO Chairs” and 28 „UNITWIN Networks” were active in the world. Most of them were hosted by Spain, France, Russia, Canada, and United States. Besides, they were well-known in Brazil, Argentina and China. Among the supported and registered partner-chairs 76 had courses in connection with cultural heritage dealing with the problems of cultural diversity, cultural development, cultural policy, intercultural dialogue, culture and piece, cultural tourism etc. Problems of cultural heritage was directly touched by 8 university chairs in

Brazil, Canada, China, Columbia, Italy, Japan, Nigeria and Australia. Their courses were based on the most important UNESCO conventions dealing with cultural heritage:

1. Protection of the cultural and natural heritage (See UNESCO Convention 1972)
2. Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage (See UNESCO Convention 2003)
3. Cultural diversity and the protection of human creativity (See UNESCO Convention 2005)

Efforts of Gangneung City in Safeguarding Its Local Intangible Cultural Heritage

*Gab Seog Choi, Director of Culture and Art Division
Gangneung City, Republic of Korea*

First, I would like to thank the Hungarian Ministry of Culture and Education, Pecs City Government, and European Folklore Institute for hosting the International Conference on Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage and the International Workshop of Local Government Administrators in Pecs, Hungary.

Gangneung is situated in the eastern part of the Korean peninsula, between the Baekdudaegan mountains and the East Sea. Its area is 1,040 sq.km. Its population numbers 230 thousand inhabitants. Agriculture, industry, service sector and tourism distinguish it.

As a result of its long two-thousand-year history, Gangneung has become a city of unique traditional culture with such forms/expressions as: agrarian music, farmers' songs, mask dramas, traditional folk games and entertainments, shaman rituals etc.). Our local people combined them and created a local traditional festival – Gangneung Danoje Festival, filled with legends and history, where the whole spectrum of life is colourfully expressed. This distinctive and

magnificent festival is organized only in our city, nowhere else in Korea.

The most outstanding forms/expressions of traditional culture are recognized as “important intangible cultural heritages” (by Central Government) and as “intangible cultural heritages” (by Provincial and Local Governments). There are 111 such “heritages”. We

are proud that our Gangneung Danoje Festival and Gangneung Nongak (peasant traditional instrumental music) are among “important intangible cultural properties” and the Gangneung Danoje Festival was proclaimed a Masterpiece of the Oral and Intangible Cultural heritage by UNESCO in 2005.

The Gangneung Danoje Festival is the largest traditional festival still performed in Korea today. Not only inhabitants from the Gangneung region, but also people from whole over the Republic of Korea participate in its rituals and pastimes. And it offers a comprehensive view of the lives of Koreans representing a space where the core of Korean festival culture is revealed.

It begins on the fifth day of the fourth month of the lunar calendar with the brewing of the sacred liquor, and ends with the ritual of "sending off the deity" on the evening of the seventh day of the fifth month of the lunar calendar.

The Gangneung Danoje Festival has been deep-rooted in local community and transmitted for over one thousand years. It is undergoing its rebirth as part of the world heritage being widely recognized at the national and international levels.

In our globalised world, the role of local governments is imperatively growing. In all spheres of life, but particularly in culture and in safeguarding local traditional cultures. Fully aware of these responsibilities, the Gangneung City Government carries out short-term and long-term cultural policies. They include: (1) establishment of digital database on local intangible cultural heritage, (2) promotion of intangible heritage education through school system; (3) creation of special training centres; (4) ensuring guaranteed livelihood of custodians/transmitters of intangible heritage; (5) support for transmission activities (including training expenses, manufacture or purchasing musical instruments etc.); (6) holding of regular traditional performances throughout a year (for local inhabitants and tourists), (7) renovation of the downtown into creative city on the basis of Gangneung Danoje Festival cultures

Globalisation enables us to safeguard our local traditional culture in its global context. Fully aware of the important role played by local governments in this field, Gangneung Government and Korean National

Commission for UNESCO held an *International Round Table of Mayors on the Safeguarding of the*

Intangible Cultural Heritage in June 2004.

That forum adopted "*Gangneung Declaration*" which: (1) launched the world movement of mayors to safeguard intangible heritage around the world; and (2) recommended to create a special inter-city cooperation network for these purposes.

After a year, also in June, Gangneung City held an *International Workshop of Local Government Administrators on "Sustainable Development, Safeguarding the Intangible Cultural Heritage and Promoting Inter-City Network"*. Its work culminated in the adoption of "Charter of the Inter-City Cooperation Network for Safeguarding the Intangible Cultural Heritage".

In 2006, the City held an *International Workshop of Local Government Administrators on "Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage and Participation of Young People"* as a follow-up to the Charter.

Besides the holding of international forum, Gangneung City donated USD200,000 for UNESCO's

program on the safeguarding of the intangible cultural heritage in March 2005. This fund is being used specially for the creation of a national Living Human Treasure System in Cambodia and Fiji as well as for research on children's traditional games in the Asia and Pacific.

The 2005 and 2006 workshop participants entrusted the role of Secretariat of Inter-City Cooperation Network for Safeguarding the Intangible Cultural Heritage (hereafter referred as "ICCN") to Gangneung City.

In fulfilling this role, Gangneung City will do its utmost to ensure that invaluable human heritage is safeguarded for future generations. We will strive to fulfill our obligations to the ICCN by developing and enhancing the network.

We think the key priority is to launch the ICCN.

We would like to propose to prepare the details of the inauguration of the ICCN in conjunction with local governments, national commissions for UNESCO and experts.

I hope to see all members at the next Round Table of Mayors hosted by the Qalyubiyian Governorate in 2008

Masterpieces of Intangible Heritage in the Modern Culture of Uzbekistan

Cultural Space of Boysun and Shashmaqom Musical Traditions

Alexey Arapov, Co-Chairman

Boysun Culture and Art Support Foundation, Republic of Uzbekistan

118

Entering into the force the UNESCO Convention on Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, became important step for future international cooperation in preservation and development of intangible heritage. The Masterpieces Programme of UNESCO facilitated and accelerated the implementation of the UNESCO Convention.

In May 2001 the Cultural Space of Boysun was proclaimed, among other 19 cultural forms, by UNESCO as Masterpiece of Oral and Intangible Heritage of Humanity.

Boysun is the land of rare beauty mountain landscapes located in the southern region of Uzbekistan. Before it was known by its historic and archaeological sites of universal importance such as the camp of Neanderthal man in Teshik-Tash cave, the northern boundary of Kushan empire wall and the Iron gate complex by Derbent. In Boysun culture united settled and nomadic folklore, ceremonial and handicraft traditions of Turkic and eastern Iranian people. They smoothly combine Islam and the ancient rituals. There are elements of Animism, Zoroastrism, Buddhism, cults of worship to ancestors. Diversity of cultural expressions exists in folk music and dance, rituals and ceremonies, applied art and handicrafts. One of

the reasons for richness of cultural diversity is the fact that Boysun was situated in the ancient crossroad of the Great Silk Road. Owing to its originality and primeval energy Boysun music, dances, festive rituals and horse games have a great success in Uzbekistan.

Two years later, in November 2003, UNESCO proclaimed Shashmaqom Music as Masterpieces of Oral and Intangible Heritage of Humanity. Unlike Boysun, the musical phenomenon “Shashmaqom” is a classical example of urban East culture. It is the traditional high - professional music formed in Bukhara of Uzbekistan in the 18 century. It includes up to 250 instrumental and

vocally instrumental compositions. Shashmaqom unites 6(shash) maqoms cycles.

Vocal and instrumental performance of Shashmaqom requires great skills and lasting training. Their musical tradition bearers are skillful musicians and hafiz singers which got training from previous generation's masters through "Usto-Shogird" (Master-Apprentice) methods.

Every contemporary society is characterized by modernization of life style, and often the destruction of traditional mode of life as well. This creates risks for loosing traditional cultural phenomena. They are less viable against modern formats and therefore they turn out to be among "disappearing" or "transforming" cultures. UNESCO's proclamations supported initiatives of the Government as well as and civil society of Uzbekistan focused on preservation and development of traditional culture. In particularly, UNESCO had supported the activities of the various institutions of Uzbekistan in the field of inventory (academic research) of cultural space and forms of Boysun and Shashmaqom.

During 2002–2005 the Academy of Art and Academy of Science of Uzbekistan organized several scientific expeditions to study Boysun phenomenon. The principal attention was paid to historic and ethnographical features of Boysun, its authentic ritual traditions, national crafts and folklore. There were identified and described local handicraft centers, diversity of Boysun ethno folk types, decorative art and its national culture entities survived in high-mountain villages (kishlaks). In 2005–2006 musicological expeditions to Bukhara, Samarqand, Tashkent, Khorezm Region and Fergana valley of Uzbekistan were organized with purpose of study of the maqoms. There was fixed the contemporary state of Shashmaqom

performing traditions, gathered information about maqom single and group performers.

Outcomes of scientific expeditions were published in the form of books and multimedia CD, such as "Atlas of Artistic Crafts of Boysun", "Traditional Musical Culture of Boysun", "Uzbek Notation", "Toshkent and Fergana Maqoms", "Uzbek Maqoms – Shashmaqom" and many others publications. About 30 multimedia CDs, DVD-movies and digital audio records collection has been issued after UNESCO's proclamation.

New Data Base Center has been established which contains qualitative information on intangible heritage of Uzbekistan. In Boysun, there were annually held the open folklore festival "Boysun bahori" (Spring in Boysun). Within biennial International Music Festival "Sharq Taronalari", which is regularly organizing in Samarkand by the Government of Uzbekistan since 1997, international scientific conferences on various aspects of Shashmaqom and traditional music are taking place.

During all above mentioned festivals and conferences following common recommendation on preservation of intangible heritage have been suggested that information on traditional culture should be included into the content of the curriculum of formal education.

Therefore, all collected information, during scientific expeditions (books and CD's) was distributed among educational institutions and libraries of Uzbekistan. Several master classes have been organized in various parts of Uzbekistan (in music performances, in ceramics making, in carpet weaving etc.). Moreover, Folk School-Academy was established in Boysun.

The key role in popularization of traditional culture is also belongs to the mass media, such as radio, TV, newspaper, Internet. All these enable

the revival of traditional culture value in new more modern formats.

Another field of activities is development of collaboration networking with all local and international stakeholders. For example, National Craft's Center was constructed in Boysun with support of local municipality, local community, UNESCO and

TASIS programme of the European Union. Center consisting of museum, carpet and traditional fabrics workshops, conference facilities, exhibition hall and shop. Such international contacts with researchers, art managers, artists should have stable forms and long-term oriented.

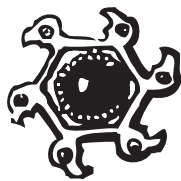

Folklore and Gastronomy

*Jan Pijaček, Mayor
Vlčnov City, Czech Republik*

We all must eat. We all like good food and that is maybe one of the reasons why gastronomy has been more easily handed down from generation to generation. Food has been and will be a part of our culture. Every nation differs in many things and gastronomy is one of them.

When traveling we come across various culinary specialties of national cuisines. Excellent Kim ču in Korea, Perkelt in Hungary and pork, cabbage and dumplings in the Czech Republic. These are probably the most well known dishes. But we Czechs have a much wider range and each of our regions offers their typical cuisine, and folk gastronomy offers its specialties for various events. Gastronomy is part of many folk customs and festivities. A variety of artifacts, tools, weapons, folk costumes, masks and animals as well as food and drinks are part of folk rituals. The dishes and beverages have, in many cases, the same archaic appearance as the ceremony itself and by using them it is possible to express happiness or sadness and they can be used for decorative purposes, too. Folk gastronomy may

be divided into several basic groups. By some rituals food is given as a reward even though the character does not ask for it. Often this reward is accompanied by drinking alcoholic but also non-alcoholic beverages.

For example Fašank – Carnival before Lent – in Strání or in Komňa or Carnival in the Hlinecko region – the ritual participants are dressed in folk costumes, wear masks, use weapons, play musical instruments, dance, sing and call out people from their houses. The Carnival characters get smoked meat, as a reward, which they impale on their sabers; in former times they used to get bread and eggs into their basket but today they get wine or plum brandy. They start dancing their ritual dances with the food and drinks and let the viewers take a taste, so the viewers symbolically become a part of the ritual.

Other times it is usual to ask for the food. Children used to wish good health and joy during Christmas holidays and by singing carols they asked for nuts, apples and other fruit, either fresh or dried. The children then used this fruit to decorate the Christmas table or other parts of the

house. These decorative items had sometimes magical meanings.

There are other rituals which have initiatory purposes where the participants are welcomed into adulthood and which are inseparably connected with folk costumes, weapons and animals. A procession of young men on horses protecting the by them chosen king traveling in their center and asking for small change by offering the audience witty rhymes. In the past they used to ask for eggs, bread, beer, wine and plum brandy. They finished their day by eating and drinking everything they gathered during their trip around the village. The food was prepared in a pot from which all participants ate from thus showing their equal status during the ceremony. The food and drinks eliminated differences in social status.

Food has accompanied man by all of his most important events as is birth, when the godparents (closest family) gave the new mother a strong rooster soup kept in a special container. During baptizing woman wore folk costumes which could only have been used for such occasion. Sweets, meat dishes and in some regions even fruit sauces were served during the festivities. Beverages as wine, plum brandy and fruit liquors were served. Weddings were also very important events where the best food and drinks to be found in the house were served onto the wedding table. These two celebrations have kept their ceremonial character to these days and part of their gastronomy is the same as it was in the last century. Namely wedding sweets called "vdolečky" which are prepared from 4.00 o'clock in the morning and the woman preparing these sweets take each piece into their hands more than 60 times; only then can this delicacy be placed on the wedding table.

Even on funerals do villagers meet by tables of food. Burial-feasts are sometimes as abundant as the ones on weddings. The people reminisce about the departed person and have a feeling that he is among them for the last time while they are singing, eating and drinking plum brandy.

The ceremoniousness and magical importance of food and drinks have been adopted by Christian churches. On Easter a priest sanctifies food and during autumn he blesses wine. Today dance, singing, folk costumes, masks and other artifacts of folk rituals are being transferred into scenic form for playing in theatres and on festivals. In some cases, gastronomy is an inseparable part of the scene. But there are some rituals connected with gastronomy that cannot be shown on stage. They have a much bigger value in their original background. These are our greatest heritage.

Gastronomy is part of our culture. Songs are sung about food and drinks that are equally beautiful as the ones sung about love. And that is why I and my colleagues are preparing an international project which we hope will be financially supported by the European Union. This project's target is to popularize folk gastronomy not only among restaurant and hotels owners but also among schools which train future cooks.

A few of my colleagues asked me why I am so interested in folk rituals and gastronomy. When the day comes and I pass away, I wish that excellent food, which my mother and grandmother used to cook will be served on my burial-feast, that wine from our vineyards will be drunk, that plum brandy distilled in copper distillation vessels heated with oak logs will be drunk and that the men would sing 100 year old songs.

Cooperative Safeguarding of Cultural Heritage: The School Museum of Pusol in Elche, Spain*

Fernando García
Director
School Museum of Pusol

Luis Pablo Martínez
Inspector of Cultural Heritage
Generalitat de la Comunitat Valenciana

The city of Elche is located in the southeastern corner of the Iberian Peninsula. Elche (Spain) counts two properties whose heritage value has been recognized by UNESCO: the Palmeral, inscribed in the World Heritage List (2000), and the Mystery Play of Elche or *Festa d'Elx*, proclaimed a Masterpiece of the Oral and Intangible Heritage of Humanity (2001).

Like many other places in the world, the city of Elche experienced an intense transformation during the last century. In 1900, with 27,430 inhabitants, Elche was still a rural town. Agriculture played a determining role in the local culture and economy, until the middle of the 20th century. In the 1960s, the city began a process of demographic increase and accelerated industrialization.

Today Elche, with 226,198 inhabitants, is a dynamic city in transformation toward becoming a society based on knowledge and information. Agriculture has come to be a marginal activity, though it unquestionably adds a landscape value to the community.

Pusol is a place name, one of thirty rural districts surrounding Elche in what is called the *Camp d'Elx* or countryside of Elche. Until 1960, educational facilities in the Camp d'Elx were few and precarious. The few schools that did exist

were in private homes or similar facilities. To educate the children of the local farmers, private teachers were critical.

A school was built in Pusol in 1960, within the context of establishing a network of primary schools, under the educational administration of Spain, the National Ministry of Education, and supported by the municipality. The goal was to provide a higher quality of public education for the rural population around Elche.

At a time of high birthrates, these new rural schools soon became overcrowded; each one had dozens of children of differing ages, taught by just one or two teachers who had to teach children at different educational levels simultaneously. At the time, teaching in these rural schools was a challenge, educational and global, for

the teachers who had to stay in their posts for at least six years. Infrastructure in these rural districts was very poor: water supply, sewage systems, telephone service, and public transportation were virtually non-existent. Rural roads, which were unpaved, were in poor condition.

So Elche's rural schools were not an appealing destination for the new generation of schoolteachers. Nonetheless, in 1968 a young teacher by the name of Fernando García volunteered to teach at the Pusol school.

But for this young teacher, the school was not just a destination but a personal challenge. He saw the challenge as one of contributing effectively to improving the living standards for all the people of Pusol by providing a quality education to the youngest generation. Equally important, Fernando was captivated by the scenic beauty of the Camp d'Elx, a product of the great diversity of crops cultivated there in a rotation throughout the year.

This crop diversity was a function of the harsh, semi-arid climate – average annual rainfall around 300 mm, with average annual temperature of 26°C – combined with an irrigation system using scarce surface waters. Diversifying crops was an effective means for the local farmers to minimize the dangers of sudden water shortages – or, paradoxically, of flooding in this Mediterranean climate.

So half a century ago the Camp d'Elx bloomed with a wide array of vegetable species, and under the shade of the ever-present date palm there co-existed a number of species with different water requirements. In turn, this diversity of crops was inextricably linked to a large and rich diversity of farming practices, which particularized the culture of the local community.

Soon, the young schoolteacher, a newcomer to the rural district of Pusol, became aware of two critical facts:

- On one hand, the Camp d'Elx was entering a period of profound change, headed by the decline of traditional agriculture that comes with its mechanization, and the resultant accelerated extinction of traditional skills and know-how of the local farmers.
- On the other hand, the younger generation knew practically nothing about the old farming practices, and the rituals and festivals associated with them.

This young schoolteacher concluded that the traditional farming culture could be saved, at least in part, by integrating this culture within the pedagogical goals of the school. So from the beginning, teaching in the Pusol school was organized around integrating the school with its environment. To the children, the old agricultural artifacts were strange but also curious; they were appealing to them, almost as much as the cattle and other animals, also rapidly disappearing.

But Fernando did not limit himself to showing off these objects to his pupils in master lessons. From the beginning, he set out to turn his young pupils into researchers, who would be able to participate actively in identifying and preserving not only the material but the cultural world of the traditional farmers.

Each year a particular sector of the local farming culture was chosen as an object of research: the cultivation of wheat, lighting before electricity, the culture of the date palm, making bread, ritual meals, and so on. Helped by parents and others, the children contacted the persons in the Camp

d'Elx who had a living memory of its practices; they, in turn, either loaned tools to the children, or gave them ones that were no longer used. They also granted interviews to the children – who took notes or photographs, made recordings and even reenacted old practices with them.

Back at the school, Fernando taught the children how to describe each object scientifically: to make an inventory (in both Spanish and the local Valencian idiom), by number, class, function, source, and so on. He also recognized that restoration was sometimes necessary, and he taught them how to do that as well. And before long the older children were entrusted to teach all these things to the younger pupils.

After a decade of this, Fernando's pupils had accumulated several hundred valuable farming tools, which were stored carefully and put on display in rooms attached to the school (designed originally to house the teachers), but also in an old, abandoned farm house nearby. In addition, the children managed a school garden and a small orchard in which they learned to cultivate with their own hands some of the crops grown traditionally in the Camp d'Elx. They even built an insectarium, which was later praised by professional entomologists.

Everyone was proud of what they had done, and they felt confident about the future of this pedagogical initiative – everyone including the traditional farmers of the Pusol district, who were more devoted to it than anyone else. This was because the school was recognizing the dignity of the way of life of the traditional farmers by making it an object of study and research. The old farmers came to be deeply committed to the school, which they viewed as a part of the rural community. In 1983, one old farmer from Pusol

told a local newspaper that the school was “a small tree that we must cultivate.”

But there is more: in addition to being an educational venture, the school came to be the principal center of community life in the rural district of Pusol, a meeting place not only for the students but also for their parents and neighbors in general. The integration of the school within its environment was total. No wonder, then, that Fernando García played a prominent and active role when, in the early 1980s, the Pusol community protested, demanding improvements in infrastructure and public services: better roads, water supply, a sewage system, telephones, and so on.

Significantly, among the demands of the traditional Pusol farmers, they asked not only for improvements in the conditions of the school, but also for what they saw as a museum: the school's collections, representing the tangible and intangible heritage of the local agrarian culture, fully deserved that title in the eyes of the community. In fact, the neighbors participated in the governance of the school museum, along with the teachers, parents of the children, former students, and some collaborators outside the district who committed themselves to this pedagogical project; all together, they organized an informal but effective governing board.

It was within the context of these protests that the Pusol school and museum first came to the attention of the local media, and thereby of the general population of Elche. The first reporters to visit the Pusol school were surprised and fascinated at what had been accomplished not only by the teachers but by the children: it was a clean and beautiful facility, improved and maintained by neighbors and the children's parents, but also a place where the children went even in their free time.

In 1985, the school and museum, now given the formal title, School Museum of Agriculture, began a collaboration with organizers of an Agrarian, Industrial, and Commercial Fair in Elche, an event visited by more than 50,000 people each year. The museum's exhibit, with Fernando's pupils acting as guides, became a major attraction beginning with the first year of their participation.

Participation in this fair, taking a part of the collections to a place where large numbers of visitors congregated, brought further coverage by the media and led to broader recognition of the mission and goals of the school and museum in other rural districts around Elche, as well as in the city itself.

This broader recognition – it soon went beyond Elche to gain regional, provincial, and even national recognition – was reinforced by further publications in local newspapers, including a high quality series on the culture of the Camp d'Elx written by Pusol's young students, as well as by the organization of important exhibitions at key cultural facilities in Elche.

The increasing recognition of the museum was reflected in three ways that can be measured objectively:

1. First, the institution began to receive awards and official recognition, first given by the media, then from other social and political agencies. A crucial factor in this recognition process came with the granting of legal status for the museum by the regional administration in charge of cultural heritage in 1992. This followed the legal establishment of the School Museum of Agriculture of Pusol Association as a non-profit organization, with the mission of “collaborating

in the preservation and diffusion of the culture and traditions of the Camp d'Elx.”

2. Second, visits to the museum increased, mostly due to groups from other schools, including high school and university groups not only from Elche but from other localities in the Valencian Community. This is clear proof of the positive perception of the school museum within the educational community at all levels.

3. Third, the museum's collections of tangible heritage grew quickly. Donations multiplied – increasingly by way of unexpected donations rather than by way of deliberate searches – and changed in nature: from isolated agricultural artifacts to entire collections donated by traditional stores or workshops, including many large-size items – farm machinery, vehicles, and so on. Most of these originated outside the rural district of Pusol, but within the larger community of Elche.

Inventoried Items (approximately)	Year
300	1982
3.000	1989
14.000	1998
50.000	2007

As a consequence, in 2005 the museum and association adopted a new official title, Center for Traditional Culture: The School Museum of Pusol. Its mission was now defined this way: “to defend

the culture and traditions of Elche” in general, the change signaling the evolution of the original School Museum of Agriculture of Pusol.

Eventually, the increasing inflow of visitors and tangible items, as well as increasing public expectations with respect to the activities of the museum, caused troubles for the institution: exhibition and storage areas were overwhelmed; both teachers and students had to spend more of their free time attending to visitors; and financial demands exceeded available resources. At the same time, the museum’s general recognition made it easier to obtain both financial and logistical support, from local civic groups, financial institutions, and both local and regional governments.

The city council of Elche has played a crucial role in strengthening the growing institution, granting an annual subvention of 3,000 euros in 1985; financing the construction of the first expansion – adding an exhibition space of 144 m² – in 1993; and allocating an industrial warehouse to the museum for storage purposes. Toward the end of the 1990s, the city council invested more than 540,000 euros for the construction of a second major expansion, which provided for the school museum 7,300 m² more, as well as new buildings with a floor space of 886 m². The enlarged museum opened in 2001. In 1999 an agreement was signed between the two institutions, and this resulted in an increase in the annual subvention, to 6,000 euros; then in 2004 the city council took on maintenance of the institution and provided public employees to help the museum, especially in terms of attending to visitors.

The regional government, the Generalitat, also now plays a key role in supporting the institution. Since 1992 its Department of Culture has granted subventions to cover particular museum pro-

grams and projects, including inventory, equipment, restoration, and research. Since 1998 the Education Department has provided two more teachers, duplicating the school staff, to meet the challenges posed by the success and development of the pedagogic project.

The role of civil society also cannot be minimized. As one example, the publication of the museum’s research and publicity bulletin, *El Setiet*, has been subsidized by a number of local banks and private companies; and one of the museum’s main storage facilities is an industrial warehouse provided by a shoemaking company, Pikolinos.

Nevertheless, the school museum has not lost its independence, nor its critical attitude toward other institutions and social agencies when the occasion requires. One noteworthy example: during the mid 1990s, during hard times including struggles with local and regional education administrations, the museum’s management board defended the maintenance of the rural school, the museum’s reason for being – to widespread media coverage.

Nowadays, the Center for Traditional Culture: The School Museum of Pusol is a strong institution that fulfills the standards established by the International Council of Museums (ICOM), to which the museum belongs. Nevertheless, the continuance and further development of the school museum, if it is to fulfill its mission, require the solving of some unsolved questions:

- The main problem is to guarantee the existence of the rural school into the future, which requires an explicit commitment on the part of the public agencies in charge of education and culture.

-
- 128
- Another basic issue is the idea of establishing one or more permanent branches of the museum in the city of Elche, which would be a logical consequence of expanding its mission, from preserving a rural heritage to the full-scale protection of the traditional culture of Elche.
 - Finally, it would greatly benefit the museum to find a way to generate its own financial resources, something being actively pursued by the current governing board.
4. At such crucial times, their long-term success depends on maintaining the projects' credibility, and this, in turn, is a function of the ability of their managers to remain faithful to the founding ideals.

With regard to the lessons learned from this case study, we would like to highlight the following:

1. Integrating local cultural heritage within the formal educational system constitutes an effective way for a community-based approach to safeguard cultural heritage.
2. When successful, such projects tend to grow and expand their mission.
3. To grow and consolidate, at some point they need the support of the public agencies and other social actors with resources.

In this forum, these conclusions have a corollary: For cultural mapping to become an effective means for the safeguarding of a cultural heritage, local administrators – politicians and experts – must be truly receptive to cultural heritage initiatives that come from communities; and they must avoid imposing their own agendas.

Note

- The authors want to express their gratitude to Paul T. Durbin (University of Delaware) and José A. Rivera (University of New Mexico) for their help in reviewing and improving the English translation of the present article and the powerpoint on which it is based, and to Antonio Ródenas and Ana Andreu (School Museum of Pusol) for their great help in the search for data and illustrations.

Regional Cooperative Networking in the Era of Globalization: Case Examples and Implications

*Won-Gyu Hwang, Professor
Department of International Commerce
and Area Studies Kangnung National University Gangneung, Korea*

129

Toward the turn of the 21st century, the rise of local governments unto international scene has been witnessed. In spite of the relatively short history, the role of local governments in international society underwent an evolutionary process at a rapid pace: from bilateral to multilateral. Bilateral cooperation, the traditional form of local cooperation is already widespread with the emergence of the age of globalization. In these days, more and more governments seek a new way to cooperate with international partners by forming a multilateral agency. The paper aims at analyzing such a new type of international cooperation by local governments as multilateral cooperation.

notably the regional trading agreements, has manifested itself in all the major continents of the world. The early 21st century witnesses the rapid integration of nations and regions throughout the world, especially as a form of free trade area. While it is evident that the trend towards globalization has

been a trend throughout the post-war period, it is nevertheless true to say that the process of regionalism has gained in impetus and momentum in the last few decades. It is said that factors are combined and have propelled the process since 1990s; such as, the end of cold war, the phenomenon of globalization, and the impasse of multilateral trade system.

The Evolutionary Process of Internationalization of Regions

The Emerging Era of Regional Economic Cooperation

Since the end of the 2nd World War, the phenomenon of regional economic cooperation,

The Emergence of Regions as New International Players

The modern type of local cooperation, sisterhood among localities, was initiated in 1920 between two cities in England and France. The 'twin town movement', however, became

popular only at the mid-20th century. The initial type of inter-regional cooperation was more or less related to humanitarian purposes. Local interactions during 1960s took two shapes. Though a superficial goal was pronounced to promote mutual understanding through cultural exchange, many inter-regional cooperation projects were, in fact, designed either to consolidate cooperation between countries belonged to the same ideological camp, or to avoid conflicts with countries in confrontation. Since 1980s, in the midst of expanding foreign direct investment (FDI) in international business, regions started to involve in international cooperation primarily in order to boost local economy. The feature of the era can be characterized with local governments' efforts to make sisterhood relations in order to attract subsidiaries of multi national companies to their region.

In 1990s, as central/federal governments had to give up their control power over external economic affairs in the global stream of free trade, a variety of cooperative modes by local governments were newly introduced as regions expand their network even to the Third World. One of notable features of the era is the institutionalization of regional cooperation as its mode turns into multilateral. During the 2004 UN/HABITAT conference provided an opportunity to give birth to a global association of local governments named the *World Organization of United Cities and Local Governments* (UCLF), making an institutional apparatus enabling localities to become a new player at the international scene.

The evolutionary process of inter-regional cooperation can be summarized:

Table
The Evolutionary Process of Inter-Regional Cooperation

Period	Motivation	Major Cooperative Patterns
1940s-50s	Humanitarian	Sisterhoods with war-torn or ex-colonial cities
1960s-70s	International Politics	Cultural exchanges with cities in allied countries
1980s	Economic	Economic cooperation related to foreign investment
1990s	Global Management	Association of multilateral agencies

The East Asian Inter-Regional Tourism Forum (EATOF): A Case

One of notable examples of inter-regional cooperative movement for the promotion of tourism is in operation in East Asia. After years-long discussions to institutionalize an inter-regional cooperative channel in tourism businesses and policy-makers at provincial governments, an inter-regional cooperative body, the EATOF (*East Asia Inter-Regional Tourism Forum*) was established in 2000. In the meantime, it has been successfully operated to become a prototype multilateral networking among localities in East Asia.

The purpose of the EATOF was officially claimed to fulfill the following five categories: (i) Exchange of tourism information; (ii) Promotion of tourism industry; (iii) Cooperation in tourism business; (iv) Development of tourism infrastructure; and (v) Other cooperative activities.

The organizational structure of the EATOF is unprecedented or unique in some aspects. First, the Forum is a rare case of multilateral congregation of provinces in different countries. There are many associations linking metropolitan cities, but the majority of them, unlike the EATOF, are bilateral sisterhood relations. Second, while most regional

associations are comprehensive cooperative bodies encompassing a wide range of cooperative activities, the Forum, though it is based upon administrative jurisdiction, is a thematic association specializing in a sector, tourism.

Third, to make sure a balanced representation from related sectors, the Forum demands tripartite participation, such as from public sector, business, and academia. In addition, the EATOF is an international body intrinsically free from ideology and polity.

Implications to Other Regional Networking Associations

The world in early 21st century witnesses the emergence of a variety of regional integration bodies, including multilateral bodies among localities. Regions in East Asia also associate themselves with different organizations at their own initiatives. The EATOF was proposed to achieve common benefits from tourism businesses under the leadership of provincial governments. One of the primary motives of the proposal was generated from the recognition of the so-called "local initiative to realize local needs." This sort of independent representation by localities seems to be a variant of inter-regional application of the new trend of the time, that is emergence of 'natural economic territory'.

Turning to the implications for other local networking, the experiences of the EATOF in the process of creating and managing would provide ample intuition and lesson. A movement in

international association requires a long period of gestation. In most case of international networking, the model including the EATOF might not be an effective tool for gaining short-run benefits. Rather it is more relevant to expect long-run returns by driving member provinces to the long and winding path of learning. That is to say, the model intends to realize the effect of "learning by joining." In the sense, the association or networking among localities is a feasible future-oriented model, not merely for the near future. Though precedents of inter-regional cooperation are rare and the conceptual model is yet to be elaborated, it can be argued that the current attempts to cooperate internationally among localities is consistent with the long-term direction of development of local provinces.

With regard to the proposed city network of intangible cultural heritage, that is the ICCN, three annual conferences were held in Gangneung, Korea before moving to Pécs in Hungary in 2007. In the meantime, the three conferences in Korea laid a foundation and suggested a possibility to launch local cooperation to safeguard intangible heritage in harmony with other multilateral organizations like the UNESCO. While there are local networks to discuss issues in preservation and development of world heritages and cultural relics within the framework of multilateral local association, for example the OWHC and the LHC, there is no distinctive movement in linking localities encompassing intangible cultural heritage. It must be opportune time and mutually beneficial actions to build a global alliance among cities of intangible heritage under the title of the ICCN.

Charter of the Inter-City Cooperation Network for Safeguarding the Intangible Cultural Heritage

1. Preamble

The participants in the *2005 International Workshop of Local Government Administrators on Sustainable Development, Safeguarding the Intangible Cultural Heritage and Promoting Inter-City Network* held in Gangneung, Republic of Korea, from 8 to 11 June 2005 ;

- Recognising the crucial role of the intangible cultural heritage in sustainable development ;
- Concerned that the intangible cultural heritage is under threat from globalisation and unsustainable developmental policies ;
- Understanding the challenges facing local governments in safeguarding the intangible cultural heritage and the need to take appropriate measures to develop strategies and policies in this area ;

Commit themselves to action-oriented policies to safeguard the intangible cultural heritage and, supporting these actions and instituting such policies, agree to :

1. endorse the initiative of the Gangneung City Government and the Korean National Commission for UNESCO to create an *Inter-City Cooperation Network for Safeguarding the Intangible Cultural Heritage* ;
2. utilise the network as a means to meet challenges of globalisation to cultural diversity and to preserve the cultural diversity of communities consisting of unique and invaluable local traditional cultures ;
3. promote the network as a platform for the world-wide collaboration of mayors and local government units for the safeguarding of the intangible cultural heritage, as envisioned in the *Gangneung Declaration of 2004 (Annex I)* ;
4. support the network as a concrete contribution of local governments to the implementation of the *UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage* ;
5. use the network in formulating and implementing informed and balanced developmental and cultural strategies and policies in which

sustainable development and safeguarding the intangible heritage rank as priorities for local government actions ; and

6. adopt the Network's "Guiding principles" as outlined in section 2(1) below.

2. Membership

1. Members in the Network endorse and commit themselves to the following "Guiding principles"1);
 - i. to enhance global awareness of the importance of safeguarding the intangible cultural heritage of all the world's unique cultural expressions, by calling special attention to the diversity of local heritage and the issues concerned with the preservation of these expressions and practices;
 - ii. to ensure the widest possible participation of communities, groups and, where appropriate, individuals that create, maintain and transmit such heritage, and to involve them actively in its management;
 - iii. to endeavour, by all appropriate means, to ensure recognition of, respect for, and enhancement of the intangible cultural heritage in society, in particular through :
 - (a) educational, awareness-raising and information programmes, aimed at the general public, in particular young people;
 - (b) specific educational and training programmes within the communities and groups concerned ;
 - (c) capacity-building activities for the safeguarding of the intangible cultural heritage, in particular management and scientific research ; and
 - (d) non-formal means of transmitting knowledge ;
 - iv. to keep the public informed of the dangers threatening such heritage and of the activities being carried out to safeguard this heritage ;
 - v. to promote education for the protection of natural spaces and places of memory whose existence is necessary for expressing the intangible cultural heritage ;
 - vi. to make available to local governments a portfolio of effective developmental strategies and policies for sustainable development of local cultural resources by sharing and exchanging information and experiences ;
 - vii. to construct, through networking, a world community of cultural diversity in which local traditional cultures occupy their due and prominent place.
2. Membership in the Network consists of two kinds:
 - i. core membership: participating local government units as represented by their leaders ; and
 - ii. associate membership: NGOs, organisations of custodians, performers and other actors of intangible cultural heritage, specialised organisations for safeguarding cultural heritage.
3. Members in the Network will self-finance activities associated with and/or arising from their membership, as well as providing moral and technical support to the Network ;
4. Each Member will seek the advisory services of its UNESCO National Commission to ensure that its actions at the local level

are in conformity with UNESCO's global objectives for the safeguarding of the intangible cultural heritage.

3. Secretariat

1. The Gangneung City Government, in collaboration with the Korean National Commission for UNESCO, will serve as the Secretariat and principal coordinator of the Network, and finance its own operations in such capacity ;
2. The role of the Secretariat may be assumed by other core Members with the agreement by consensus of a majority of a quorum of the core Members, on the condition that the hosting Member must finance its own operations in such capacity ;
3. Additional financial contributions, including those from international organisations, national and local governments and the private sector, are to be sourced by both the Network's coordinating unit in Gangneung and other Members.

4. International Advisory Committee

1. An International Advisory Committee for the Network, made up of international experts, is to be formed in consultation with Members, the scientific community, and UNESCO.
2. The role of this International Advisory Committee is to provide expert advice and to assist the Network in achieving its objectives.

5. Activities

The Inter-City Cooperation Network for Safeguarding the Intangible Cultural Heritage will undertake the following activities :

Meetings of members

1. the organisation of regular (bi-annual or tri-annual) round tables of local government leaders to encourage and facilitate practical discussion on ways to improve the work carried out in the member localities to safeguard local expressions and practices of intangible cultural heritage ;

Information gathering and sharing

2. the promotion of cultural mapping as an essential tool in identifying the intangible cultural heritage and in creating inventories and databases of this heritage and in prioritising the required actions and policies to safeguard this heritage (see Annex II) ;
3. the exploration of possibilities for developing and expanding the Network such as the establishment of a "centre for safeguarding the intangible heritage" and the exchange of digitized information systems for documenting the intangible cultural heritage ;

Training

4. the organisation of regular and results-oriented training workshops for local government administrators, cultural heritage professionals and custodians/practitioners to build safeguarding capacity in areas identified to be of importance ;

Exchanges

5. the promotion of personal exchanges for hands-on learning and sharing experiences relating to cultural policies for development and safeguarding the intangible heritage ;
6. the exchange of folklore festivals and other cultural events among Members, in which both performers of traditional culture and local government policy makers will participate, in collaboration with specialised NGOs.

6. Future Operations

1. The Members of the Network will further examine, elaborate and adopt additional activities and implementation modalities as appropriate and deemed necessary.

2. Any changes to this Charter can be made with the agreement of a majority of the core Members.

7. Joining the Network

1. UNESCO will inform National Commissions of member states of the formation of the Network and request them to inform, in turn, their respective concerned constituencies, including all local government units.
2. Qualifying members (see section 2 above) may join the Network by expressing their intention to do so directly to the Network Secretariat.

